

Mariánské Lázně

Lokální management plán
pro komponentu Mariánské Lázně
statku světového dědictví Slavná lázeňská města Evropy
Aktualizace na roky 2023–2027

GREAT
SPA TOWNS
of Europe

Prosinec 2022

Aktualizace Lokálního management plánu pro komponentu Mariánské Lázně statku Slavná lázeňská města Evropy byla vypracována v rámci programu Podpora pro památky světového dědictví Ministerstva kultury ČR pro rok 2022.

Zpracoval: RNDr. Michal Urban, CSc., ve spolupráci se site managerem komponenty Mariánské Lázně dr. Vladimírem Kajlíkem, Ph.D., MSI, pracovníky Městského úřadu Mariánské Lázně a příspěvkových organizací města Mariánské Lázně a Mgr. Lubomírem Zemanem (NPÚ, ú.o.p. Locket)

Foto: Mgr. Lubomír Zeman, není-li uvedeno jinak

Při zpracování tohoto Lokálního management plánu byly využity informace zejména z těchto zdrojů:

Nominační dokumentace k žádosti o zápis statku Slavná lázeňská města Evropy na Seznam světového dědictví včetně Plánu řízení statku a celkového Management Plánu statku (2019)¹ a pracovní materiály k této dokumentaci

Zeman Lubomír (2019): Mariánské Lázně. Local Management Plan

Zeman Lubomír (2022): Slavná lázeňská města Evropy. Roční monitorovací zpráva o statku zapsaném na Seznamu světového dědictví za rok 2021

Prosinec 2022

¹ <https://whc.unesco.org/en/list/1613/documents/>

Hlavní kolonáda (foto: Michal Urban)

Obsah

Úvod	5
A. Transnacionální sériový statek Slavná lázeňská města Evropy	6
A.1 Identifikace statku	7
A.2. Slovní popis hranic statku	9
A.3 Popis statku Slavná lázeňská města Evropy	10
A.4. Prohlášení o výjimečné světové hodnotě	17
A.5 Atributy výjimečné světové hodnoty	20
A.4 Jména a kontaktní informace oficiálních národních institucí	22
B. Celkový systém řízení statku a zastřešující Management plán	24
B.1 Systém řízení a správy statku	24
B.2 Zastřešující Management plán: obecné principy	32
B.3 Zastřešující Management plán: problémy, výzvy a příležitosti k akci	36
B.4 Cíle zastřešujícího Management plánu statku a Lokálních management plánů	40
B.5. Celkový akční plán	43
B.6 Implementace zastřešujícího Management plánu	47
C. Lokální management plán pro komponentu Mariánské Lázně	49
C.1 Identifikace komponenty Mariánské Lázně	52
C.2 Popis komponenty Mariánské Lázně	54
ANALYTICKÁ ČÁST	
C.3 Právní předpisy vztahující se k ochraně statku	78
C.4 Výkon správy statku a péče o něj	88
C.5 Správa a řízení komponenty Mariánské Lázně	93
C.6 Financování správy statku a péče o statek	98
C.7 Stav zachování statku a faktory na něj působící	107
C.8 Monitoring	
C.9 Užití loga UNESCO a emblému světového dědictví	121
NÁVRHOVÁ ČÁST	
C.10 Akční plán pro komponentu Mariánské Lázně	125
C.11 Implementace Lokálního management plánu a jeho akčního plánu	154

Úvod

Zápisem transnacionálního sériového statku The Great Spa Towns of Europe / Slavná lázeňská města Evropy na Seznam světového dědictví, k němž došlo na základě rozhodnutí Výboru pro světové dědictví 24. července 2021, vzaly na sebe smluvní státy, na jejichž území se jednotlivé komponenty statku nachází, závazek chránit, zachovat a prezentovat toto společné kulturní dědictví a předat je budoucím generacím.

Základním strategickým dokumentem, který slouží k naplnění tohoto závazku a k definování a rozpracování opatření sloužících k efektivní ochraně výjimečné světové hodnoty statku Slavná lázeňská města Evropy, jeho autenticity a integrity a trvale udržitelného rozvoje je stejně jako v případě jiných památek světového dědictví Management Plán. Management plán shrnuje základní atributy, které přispívají k výjimečné světové hodnotě statku, definuje faktory, které by tuto hodnotu mohly v budoucnu ohrozit, a uvádí opatření, jež jsou k vyloučení těchto rizik nutná.

Vzhledem k sériové povaze statku Slavná lázeňská města Evropy, který se skládá z 11 komponent na území sedmi evropských států, je nutné zabezpečit správu a řízení statku jak pro jednotlivé komponenty na národní, regionální a místní úrovni, tak pro celý statek jako celek na nadnárodní úrovni. Ve všech 11 lázeňských městech statku sice existují funkční systémy správy podporované příslušnými právními předpisy a dalšími nástroji, tyto systémy je však nutné koordinovat prostřednictvím zastřešujícího systému řízení. Pro celý statek byl proto současně s přípravou žádosti o zápis statku na Seznam světového dědictví vypracován na základě detailních jednání všech zúčastněných stran společný zastřešující Management plán (Property Management Plan), který byl schválen Mezinárodním výborem a správní radou statku. Tento dokument zároveň definuje strategické cíle společné na nadnárodní úrovni pro všechny komponenty statku a opatření potřebná k jejich dosažení.

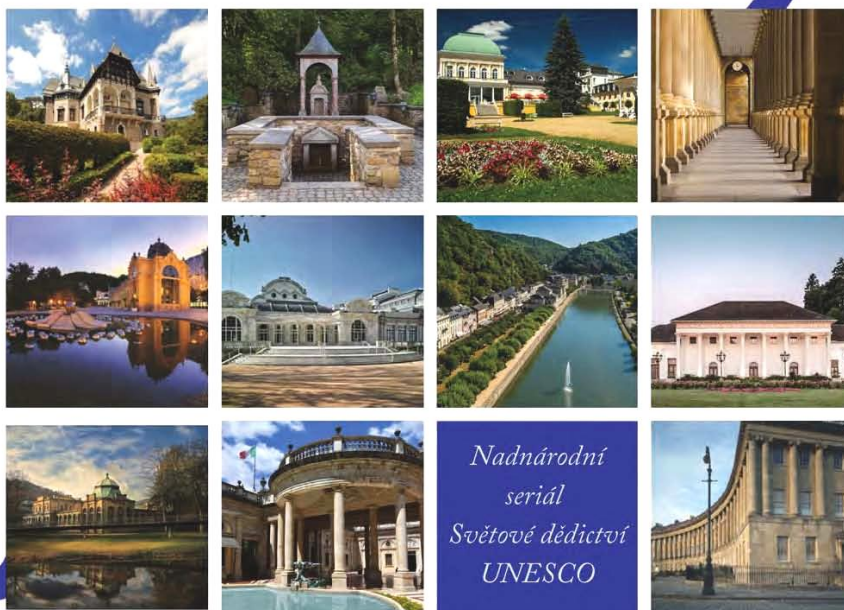
Zastřešující Management plán na místní úrovni doplňují a dále rozvádějí Lokální management plány pro všech 11 komponent série vytvořené podle společné struktury, které reagují co nejvhodněji na strategické priority obsažené v zastřešujícím Management plánu, popisují specifické okolnosti každé z 11 komponent, stanoví konkrétní místní priority i problémy, jimž každé z nich čelí, a specifikují cíle a opatření potřebné k dosažení těchto cílů.

Lokální management plány pro české komponenty statku včetně Mariánských Lázní vznikaly v několika etapách už od roku 2012, jejich poslední podoba byla vytvořena v roce 2019, tedy ještě před zápisem statku Slavná lázeňská města Evropy na Seznam světového dědictví. Některá opatření v nich obsažená se již v uplynulých letech podařilo naplnit, na druhé straně však vyvstaly úkoly nové a objevily se i první zkušenosti se správou statku. Proto vznikla tato aktualizace Lokálního management plánu obsahující i aktualizovaný akční plán na období 2023–2027.

Celý dokument se skládá ze tří částí. V části A je podán stručný popis statku, je popsána jeho výjimečná světová hodnota a jsou definovány atributy, které tuto hodnotu dokládají. V části B je popsán systém řízení a správy statku jako celku, jsou zde shrnuty principy zastřešujícího Management plánu a strategická opatření na nadnárodní úrovni. Část C pak představuje vlastní Lokální management plán pro komponentu Mariánské Lázně.

A. Transnacionální sériový statek Slavná lázeňská města Evropy

GREAT SPA TOWNS *of Europe*

www.greatspatownsofeurope.eu

A1. Identifikace statku

Slavná lázeňská města Evropy byla zapsána na Seznam světového kulturního a přírodního dědictví dne 24. 7. 2021 rozhodnutím Výboru pro světové dědictví č. 44 COM 8B.16², a to jako transnacionální sériový statek s identifikačním číslem 1613. Tento statek tvoří 11 komponent nacházejících se v 7 evropských státech: Rakousku, Belgii, České republice, Francii, Německu, Itálii a Spojeném království.

Název statku

The Great Spa Towns of Europe (anglicky)

Les grandes villes d'eaux d'Europe (francouzsky)

Slavná lázeňská města Evropy (česky)

Kritéria zápisu: (ii), (iii)

Komponenty statku Slavná lázeňská města Evropy

ID	Komponenta	Stát	Souřadnice	Plocha	
				komponenta	nárazníková zóna
1613-001	Baden bei Wien	Rakousko	N48 0 35.98 E16 14 0.98	343 ha	555 ha
1613-002	Spa	Belgie	N50 29 32 E5 52 1	772 ha	1 536 ha
1613-003	Františkovy Lázně	Česká republika	N50 7 2 E12 21 2	367 ha	872 ha
1613-004	Karlovy Vary	Česká republika	N50 13 23 E12 53 0.98	1 123 ha	1 118 ha
1613-005	Mariánské Lázně	Česká republika	N49 58 38 E12 41 23.98	835 ha	3 677 ha
1613-006	Vichy	Francie	N46 7 24.99 E3 25 13	68 ha	253 ha
1613-007	Bad Ems	Spolková republika Německo	N50 19 50 E7 43 42.99	80 ha	155 ha
1613-008	Baden-Baden	Spolková republika Německo	N48 45 26.98 E8 14 32.98	230 ha	2 377 ha
1613-009	Bad Kissingen	Spolková republika Německo	N50 11 51.99 E10 4 30	212 ha	524 ha
1613-010	Montecatini Terme	Itálie	N43 53 18.98 E10 46 46	114 ha	341 ha
1613-011	City of Bath	Velká Británie	N51 22 52.7 W2 21 32.6	2 870 ha	—

² <https://whc.unesco.org/en/decisions/7935>

A.2 Slovní popis hranic statku

Slavná lázeňská města Evropy jsou transnacionální sériový statek, který tvoří jedenáct komponent v sedmi evropských zemích. Hranice všech komponent byly pečlivě zakresleny do map tak, aby jednotlivé komponenty zahrnovaly všechny atributy, jimiž přispívají k výjimečné světové hodnotě statku jako celku. Lázeňská města série mají mnoho atributů společných, ale způsoby, jakými jsou tyto atributy vyjádřeny v každé z jedenácti komponent, se liší podle široké škály faktorů, například konkrétního vztahu městské formy k topografii a krajině. Proto se i výrazně liší rozloha jednotlivých komponent. Zdůvodnění pro vedení hranice každé komponenty je zřejmé z textových popisů hranic a z map jednotlivých komponent uvedených v nominační dokumentaci.

Celková plocha statku:	7 014 ha
Celková plocha nárazníkových zón:	11 408 ha
Plocha statku a nárazníkové zóny:	18 422 ha

A.3 Popis statku Slavná lázeňská města Evropy

Voda byla v mnoha historických obdobích katalyzátorem rozvoje významných kulturních praktik, které vedly k vytvoření hmotných i nehmotných kulturních hodnot, mezi něž patří i používání vody pro lázeňské účely. Přírodní termální i chladná minerální voda se využívala po celém světě – od starověkých římských veřejných lázní (thermae) po onseny v Japonsku, ale byla to hlavně novověká Evropa, kde se voda stala léčebným prostředkem a kde se po staletí pěstovaná tradice využívání minerální vody ke koupání a pití přeměnila v léčebný obor. V evropských lázních se v osmnáctém století, po prvních vědeckých chemických analýzách minerálních vod, konstituovala balneologie poprvé jako vědní obor. Tradice léčebných kúr u pramenů se navíc stala základem pro vznik jedinečné městské typologie, evropských lázní, které jsou jediným světovým příkladem urbanizace související s lékařskou praxí.

Nejlepším dokladem fenoménu evropského lázeňství, komplexního městského, společenského a kulturního jevu, který se vyvíjel zvláště od počátku 18. století do 30. let 20. století, je nadnárodní sériový statek Slavná lázeňská města Evropy zahrnující jedenáct lázeňských měst v sedmi evropských zemích: Baden bei Wien (Rakousko); Spa (Belgie); Františkovy Lázně; Karlovy Vary; Mariánské Lázně (Česká republika); Vichy (Francie); Bad Ems; Baden-Baden; Bad Kissingen (Německo); Montecatini Terme (Itálie) a City of Bath (Spojené království). Tato města, vybraná ze stovek lázeňských míst po celé Evropě, představují největší, nejdynamičtější a ekonomicky nejúspěšnější lázeňské resorty s mezinárodním rozměrem.

Všechna tato města se rozvíjela kolem přírodních zdrojů minerálních vod, které se staly výchozím bodem inovativního modelu územního uspořádání zaměřeného na léčebné a sociální funkce. Tato mondénní střediska zdraví, volného času a společenského života vytvořila městskou typologii a architektonické prototypy, které nemají dřívější paralelu. Byla průkopníky rodícího se moderního cestovního ruchu a jediným evropským typem sídla, které mohlo kulturně konkurovat velkým metropolím.

Pro tento typ sídla jsou charakteristické soubory lázeňských budov určených k praktickému využívání zdrojů přírodní minerální vody při koupelích a pitných kúrách, jako jsou lázeňské domy, pitné haly, zařízení pro léčebnou péči či kolonády. Kromě zařízení pro vnější i vnitřní lázeňské procedury jsou návštěvníkům k dispozici také objekty pro volnočasové aktivity jako například společenské domy, kasina či divadla, možnost ubytování v hotelech a vilách a specifická lázeňská infrastruktura. Všechny tyto prvky jsou integrovány do celkového lázeňského prostředí, které zahrnuje i pečlivě udržovanou rekreační a terapeutickou krajinu.

Slavná lázeňská města Evropy charakterizují hlavní mezníky ve vývoji tradičního lékařského využití minerálních pramenů v Evropě včetně významných pokroků v oblasti lékařské diagnostiky. Jako elitní místa zrodu řady vědeckých, politických, sociálních a kulturních počinů přispěly k přeměně evropské společnosti tím, že zmenšily propast mezi společenskou smetánkou a rodící se střední třídou. Byly hostitelem velkých politických událostí a jejich zvláštní tvůrčí atmosféra inspirovala mnohé spisovatele, hudební skladatele a malíře k vytvoření špičkových uměleckých děl, která mají mimořádný univerzální význam.

Slavná lázeňská města Evropy jsou i nadále dědicem sítě evropských lázeňských měst, která se zrodila v 18. a 19. století. Složení této série se opírá jednak o výjimečné současné kvality těchto měst, ale také o jejich společnou historii; byla to právě tato města, která přispěla k vytvoření konceptu lázní a významně podnítila rozvoj lázeňské kultury. Série tak představuje vrchol evropské lázeňské tradice, která je živá dodnes.

Podrobný popis komponent statku je součástí kapitoly 2 nominační dokumentace. V následujícím textu je uvedeno stručné shrnutí.

Baden bei Wien – lázně císařů

Baden u Vídně představuje mimořádně zachovalý příklad města s rozsáhlou lázeňskou zónou, jíž dominuje kombinace jedinečné architektury z počátku 19. století (biedermeier) s architekturou a infrastrukturou z přelomu 19. a 20. století, kdy se Baden stal světoznámým lázeňským resortem. Jde o jediný příklad města v celé sérii, které leží v bezprostřední blízkosti evropské metropole a hlavního města (Vídně). Od 15. století byl Baden oblíbeným letoviskem („Sommerfrische“) habsburských císařů Svaté říše římské a poté rakouských císařů. Dědictvím jeho bohaté historie je impozantní lázeňský soubor zahrnující řadu lázeňských domů, víceúčelový Kurhaus, který byl prvním celoročním kasinem v Rakousku, hudební sál Sommerarena a divadlo, výjimečně zachovalý lázeňský park (Kurpark), pás vil a terapeutickou lázeňskou krajinu, která z města pokračuje do údolí Helenental. Zatímco Vídeň byla pro hudební génie Wolfganga Amadea Mozarta, Ludwiga van Beethovena a Johanna Strauše domovem, je vynikající univerzální význam jejich hudby spojen s Badenem jako s jejich oblíbeným pracovištěm.

Baden u Vídně je dnes největší turistickou destinací spolkové země Dolní Rakousy, kterou ročně vyhledá přes dva miliony a přenocuje v ní přibližně 425 000 návštěvníků. Lázeňská turistika je pro Baden stále nejdůležitějším odvětvím cestovního ruchu.

Spa – kavárna Evropy

Belgické lázeňské město Spa mělo již od počátku 17. století určující roli pro uznání léčebných vlastností minerálních vod a mezinárodně proslulo jako místo, odkud byla minerální voda distribuována po celé Evropě. To přispělo k zavedení slova „spa“ do anglického slovníku a dnes se slovo „spa“ jako synonymum lázní používá také v mnoha dalších jazycích.

Mnoho pramenů, označovaných místně jako „pouhons“, vyvěrá na svazích jižně od města, které jsou spojeny s lázeňským centrem rozsáhlou sítí lesních promenád. Od počátku 18. století tato krajina sloužila jak pro krenoterapii (využívání minerálních pramenů), tak pro fyzické aktivity. Návštěvníky města vždy přitahovaly léčebné vlastnosti zdejších vod, ale také jeho mondénní prostředí s možností mnoha volnočasových aktivit. Spa je známé jako průkopník moderních kasin, z nichž nejstarším dochovaným je Waux-Hall, jedno z prvních kasin v Evropě (1770). Během druhé poloviny 19. století se město přeměnilo v moderní lázeňské město s veškerou nezbytnou infrastrukturou.

Dnes Spa představuje koherentní lázeňský soubor, jemuž dominuje řada staveb ve stylu francouzského klasicismu a nové lázeňské centrum ležící na jednom z okolních kopců. Spa, „Perla Arden“, si stále udržuje svou tradici a lázeňské know-how, ale současně pružně reaguje na nové trendy moderního lázeňství.

Františkovy Lázně – evropské modelové lázně

Františkovy Lázně, nejmenší článek světového lázeňského trojúhelníku, byly založeny na konci 18. století na barokním principu osové symetrie a přestavěny od druhého desetiletí 19. století do formy ideálního lázeňského města s pravidelnou šachovnicovou uliční sítí, rozloženého kolem 24 pramenů. Jde o jedno z nejlépe zachovaných slavných lázeňských měst. Františkovy Lázně se svým pravoúhlým čtvercovým uspořádáním a sjednoceným architektonickým vzhledem představují modelové lázeňské město protkané a obklopené charakteristickým trojitým pásem parků vnitřní a vnější lázeňské krajiny, ve kterých se nacházejí stavebně zajímavé pavilony nad prameny. Zdejší rozsáhlé, vzájemně propojené parky a zahrady leží, na rozdíl od řady jiných Slavných lázeňských měst Evropy, v relativně plochém terénu. Město se může pochlubit nejstaršími slatinnými lázněmi na světě, stalo se inspirací pro řadu hudebních a literárních děl světových skladatelů a autorů. Františkovy Lázně si získaly mezinárodní pověst zvláště úspěchy v léčbě ženských chorob, a staly se proto vyhledávaným místem dámské klientely. Staly se tak místem ženské emancipace a demokratizace společnosti.

Stejně jako v minulosti představuje i dnes lázeňství nejvýznamnější součást života Františkových Lázní, které v současnosti patří mezi tři nejnavštěvovanější lázeňská místa v České republice. Lázeňští hosté a návštěvníci města si mohou vybrat z řady kulturních akcí, které se zde konají po celý rok.

Karlovy Vary – salon Evropy pod širým nebem

Unikátní složení minerálních pramenů, inovační metody v balneologii a také kvalitní možnosti zábavy a ubytování zařadily Karlovy Vary mezi nejslavnější lázně Evropy. Oblíbili si je četné královské rodiny, hlavy evropských států i významní umělci, a „největší salon Evropy pod širým nebem“ se tak stal prototypem vzájemné tolerance a modelem sjednocené Evropy. Karlovy Vary jsou největším lázeňským městem ve známém západočeském lázeňském trojúhelníku s více než 80 prameny, které vyvěrají v hluboce zařízlém údolí řeky Teplá. Údolí obklopují příkré svahy s honosnými vilami a rozsáhlé lesy plnící funkci terapeutické a rekreační krajiny. Nejvydatnějším pramenem je Vřídlo s teplotou 73,4 °C, z něž tryská horká minerální voda do výšky 12–14 metrů, což je evropský fenomén.

Rozsáhlá lázeňská zóna je bohatá na ukázky architektury historizujících stylů a secese z období zlaté éry města ve druhé polovině 19. a na počátku 20. století. Jde o největší lázeňský komplex v Evropě a i dnes není jiné místo na světě, kde by pitná kúra byla tak rozšířená jako v krásných karlovarských kolonádách s prameny vysoce mineralizované vody, kterou tisíce návštěvníků a lázeňských hostů volně usrkávají z tradičně tvarovaných porcelánových pohárků. Velká část historických lázeňských budov se

i nadále používá pro různé balneologické procedury. Léčebná péče a volnočasové aktivity patří stále k životu města, které lázeňským hostům nabízí široký a pestrý program zábavy a kultury.

Mariánské Lázně – v dokonalé harmonii s přírodou

Mariánské Lázně byly navrženy a založeny jako „lázně v parku“ a patří k nejrozsáhlejším lázeňským komplexům v Evropě. Ve městě vyvěrá více než 40 minerálních pramenů, dalších 160 pramenů kyselky se nachází v jeho okolí. Lázeňská čtvrť, založená v období klasicismu na počátku 19. století, se rozprostírá v malebném údolí s centrálním parkem a vyznačuje se okázalými klasicistními a empírovými domy, gloriety, pavilony a kolonádami. Lázeňskou čtvrť obklopuje městská oblast a ohraničují ji okolní zalesněné kopce. Výstavba města měla od svého počátku regulovaný hmotový a architektonický rámec. V době největšího rozkvětu od 70. let 19. století, kdy se Mariánské Lázně staly vyhlášeným střediskem světového významu, vznikla řada rozsáhlých neoklasicistních lázeňských staveb.

Mariánské Lázně vždy lákaly vlivné osobnosti z celé Evropy včetně královských rodin, aristokracie a hlav evropských států; bylo to místo světové politiky, kde se konala důležitá politická jednání. Přitahovaly také spisovatele, skladatele, umělce a vědce z celého světa. I nadále jsou jedním z nejvýznamnějších představitelů evropské balneoterapie, která do dnešní doby kombinuje efektivní léčbu pomocí přírodních minerálních zdrojů a tělesný pohyb v udržované lázeňské léčebné a rekreační krajině s volnočasovými aktivitami. Lázeňská léčba probíhá převážně v původních historických lázeňských budovách a zařízeních.

Vichy – královna francouzských lázeňských měst

Město Vichy, ležící na planině u břehů řeky Allier v region Auvergne-Rhône-Alpes, je nejprestižnějším a nejznámějším lázeňským městem ve Francii. Jeho urbanismus kombinuje principy známé z Paříže s lázeňskými prvky – promenádou uvnitř města a pitnými halami a krytými galeriemi určeným k procházkám a každodenním aktivitám. Vichy značně přispělo k vytvoření evropské lázeňské kultury 19. století a stalo se jejím modelem ve Francii i v zahraničí. Zdejší prameny znali již Římané, největší rozvoj Vichy však nastal v 19. století. Od doby Napoleona I. přikládalo Vichy velký význam zakládání parků kolem pramenů a lázní. Novou lázeňskou výstavbu s parky a promenádami pak velmi podpořil Napoleon III., za nějž se z Vichy stala kosmopolitní „Malá Paříž“ uprostřed Francie. Všechny hlavní lázeňské budovy, pitné haly, kasino, hotely a mnohé vily jsou soustředěny v západní části trojúhelníku mezi parky u řeky Allier a Parkem pramenů (Parc des Sources), prvním parkem vytvořeným už za Napoleona I.

Po obtížném období druhé světové války navázalo Vichy na předchozí úspěchy. Hlavní prvky, které definují lázeňské město – léčebná péče a volnočasové aktivity, zejména hudba a sport – jsou ve Vichy stále velmi živé. Místní balená minerální voda je i nadále vyvážena ve velkém množství do celého světa. Minerální voda je také základem mnoha kosmetických přípravků společnosti Vichy Laboratories, která je přední evropskou farmaceutickou značkou v oblasti pleťové kosmetiky

Bad Ems – malebné císařské lázně

Město Bad Ems leží v hlubokém údolí řeky Lahn, nedaleko jejího soutoku s Rýnem, ve spolkové zemi Porýní-Falc. Jeho architektonické dědictví dokumentuje celý vývoj města od malého středověkého lázeňského střediska při teplých pramenech přes dvorní život v barokním období až po sofistikované letovisko 19. století a období moderny na počátku 20. století. Kompaktní soubor staveb na obou březích řeky Lahn zahrnuje všechny základní prvky lázní včetně vilových a hotelových čtvrtí a je propojen s terapeutickou a rekreační lázeňskou krajinou parků, promenád a strmých historických stezek šplhajících ke skalnatým zalesněným výšinám s krásnými panoramatickými výhledy. Bad Ems dokumentuje časovou hloubku evropské lázeňské tradice a jejího zaměření na mezinárodní veřejnost a hudební dědictví.

V dobách jeho největší slávy po polovině 19. století pocházela polovina hostů, včetně vládců a společenské elity, ze zahraničí, zvláště z Francie, Ruska a Velké Británie. Rozsáhlý rozvoj Bad Emsu v 19. století přispěl k tomu, že se z něj kolem roku 1900 stalo jedno z nejdůležitějších německých lázeňských měst.

V lázeňském hotelu Häcker a ve středisku Emser Therme lze i dnes absolvovat koupele ve vodě z léčivých pramenů, v pitné hale hotelu Häcker je možná i pitná kúra. Bad Ems je rovněž domovem několika rehabilitačních klinik a dalších zdravotnických zařízení. Místní voda má dlouhou historii prodeje v podobě lahvé minerální vody Emser Kränchen a z jejích solí se už od roku 1858 vyrábějí slavné léčivé pastilky Emser Pastillen.

Baden-Baden – letní hlavní město Evropy 19. století

Baden-Baden, ležící na západním okraji pohoří Schwarzwald v údolí řeky Oos ve spolkové zemi, Bádensko-Württembersko, patří mezi největší a nejoblíbenější lázně Evropy, které se v 19. století těšily zájmu vládnoucích a kulturní elity z celého kontinentu. V té době byl proto označován za „letní hlavní město Evropy“.

Baden-Baden má kontinuální tradici využívání minerálních pramenů, která sahá až do doby antického Říma. V průběhu své historie město zažilo všechny hlavní vývojové fáze evropského lázeňství a každá z těchto etap zanechala v jeho architektonickém dědictví zřetelnou stopu. Díky možnosti provozovat hazardní hry se Baden-Baden stal v 19. století zářným příkladem „herních lázní“ s celosvětovou reputací. Vliv provozovatele kasin, rodiny Bénazetů, přispěl k vytvoření míst a veřejných prostranství pro setkávání mezinárodní společenské smetánky. Baden-Baden se zároveň stal místem inspirace pro významné umělce, kteří zde vytvářeli díla univerzálního významu.

I dnes je Baden-Baden mezinárodně proslulým a navštěvovaným lázeňským městem. Ve velkolepých lázních Friedrichsbad, stejně jako v moderním středisku Caracalla-Therme a několika hotelích se minerální voda stále používá pro různé balneologické procedury. Moderní opera, muzeum Frieder Burda, filharmonický orchestr a divadelní společnost pokračují ve špičkové kulturní tradici, díky níž je Baden-Baden jednou nejpřednějších kulturních destinací.

Bad Kissingen – od klasicismu po modernu

Bad Kissingen, bavorské lázeňské město ležící na Francké Sále na okraji pohoří Rhön, je proslulé svou jedinečnou pitnou halou Wandelhalle a inovativním konstrukčním řešením dalších lázeňských staveb vznikajících zvláště v období klasicismu a moderny. Byl sice známý jako lázeňské město už od 16. století, ale architektura centrální lázeňské zóny pochází ze dvou pozdějších fází – z období biedermeieru na začátku 19. století a ze začátku 20. století. K lázním patří rozsáhlé plochy městské zeleně – lázeňská zahrada, parky a zalesněné kopce terapeutické lázeňské krajiny, ale typická je pro ně také specifická lázeňská infrastruktura, zejména gradovny sloužící k získávání soli ze solných pramenů a inhalaci solí obohaceného vzduchu. V jejich konstrukci byl Bad Kissingen průkopníkem. Od 30. let 19. století se Bad Kissingen stal oblíbeným střediskem i pro hosty z ciziny, zvláště z Anglie a Ruska. Od roku 1874 těžil z návštěv německého kancléře Otto von Bismarcka, jehož obytné prostory v Horním solivaru (Obere Saline) se zachovaly v původním stavu a jsou dnes součástí Bismarckova muzea.

Dnes je Bad Kissingen jedním z nejdůležitějších zdravotních a turistických center Německa. Hlavní lázeňské budovy stále slouží své původní funkci. V 19 rehabilitačních klinikách, mnoha hotelech a v moderních lázních se nabízí řada dalších moderních léčebných procedur. Bohatá nabídka volnočasových aktivit zahrnuje různé sportovní a kulturní akce, díky nimž Bad Kissingen proslul jako Město kultury.

Montecatini Terme – zahradní lázeňské město

Lázeňské město Montecatini Terme, nacházející se v provincii Pistoia na jižním okraji Severních Apenin, představuje ambiciózní projekt regenerace starších lázní a poslední významný příklad slavného evropského lázeňského města. Zdejší termální prameny znali už staří Římané a v 18. století kolem nich vzniklo starší lázeňské město. Teprve počátkem 20. století se však uskutečnila plánovaná transformace dřívějších lázní do formy „zahradního města“.

Jeho monumentální lázeňská architektura – inspirovaná jinými lázeňskými městy statku, zejména Karlovými Vary – se rozprostírá ve velkolepé oáze zahrad, formálního parku a promenád. Městská zeleň přechází v porosty roztroušených pinií a terasovitě uspořádané olivové háje, které vystupují po strmém úbočí korunovaném středověkým městem Montecatini Alto ležícím v prodloužení centrálního bulváru a hlavní osy moderních lázní, třídy Viale Verdi; obě města spojuje historická lanovka. Od 18. do 20. století lákalo Montecatini Terme mnohé významné intelektuály a umělce, jako byli například Verdi, Puccini nebo Leoncavallo.

Dnes je Montecatini Terme nejvýznamnějším lázeňským městem v Itálii a jedním z předních lázeňských resortů v Evropě. Mnoho historických budov, jako jsou například termální lázně Tettuccio, Regina, Rinfresco, Excelsior nebo Terme Redi, se stále používá pro lázeňské procedury. Montecatini Terme kombinuje uznávanou tradiční léčbu pomocí termálních vod a léčivého bahna s inovativními metodami wellness & beauty. Stejně jako v minulosti mohou hosté kombinovat lázeňskou péči s kulturními a zábavními aktivitami životem pulzujícího města.

City of Bath – georgiánské lázeňské město

Město Bath, ležící v údolí řeky Avon na jihozápadě Anglie, je jedním z nejstarších a nejpřednějších lázeňských měst Evropy. Jeho centrum je soustředěno kolem horkých pramenů, lázeňských budov a starého opatství. Horké prameny, které uctívali už staří Římany, se staly impulzem pro vznik kontinuální tradice lázeňské péče. Od 17. století začalo město přitahovat velké množství návštěvníků, kteří zde hledali lék na své neduhy, ale také ideální místo pro zábavu. Tehdy bylo vybudováno nové město, které nahradilo staré opevněné sídlo a stalo se populárním centrem rekreace a společenských radovánek. Lázeňské město je proslavené svým výjimečným georgiánským městským designem a soubory palladiánské architektury s četnými náměstími a do půlkruhu uspořádanými

stavbami. Po dobu 2 000 let pečuje o své horké prameny a nabízí návštěvníkům lékařskou péči a společenskou zábavu. Lékaři z Bathu byli průkopníky lékařské diagnostiky. Okolní krajina byla a stále je udržována tak, aby sloužila pro cvičení a rekreaci. Lázeňští ceremoniáři vytvořili již v 18. století „Pravidla Bathu“, která přispěla ke vzniku zdvořilé společnosti a v 19. století se stala vzorem pro mnohá lázeňská města na kontinentu.

Funkce lázeňského města je v Bathu dodnes živá, lázeňské procedury jsou k dispozici v novodobých lázních Thermae Bath, v zrekonstruovaných lázních Hotbath a Cross Bath nebo v nedalekém lázeňském hotelu Gainsborough. Minerální voda se pije denně v pitné hale Pump Room, která i nadále slouží ke společenským setkáním. Společenský sál Assembly Rooms je stejně jako dříve kulturním cílem, kde se pořádají koncerty, přednášky, konference a další akce.

A.4. Prohlášení o výjimečné světové hodnotě

Stručná syntéza

Slavná lázeňská města Evropy jsou výjimečným svědectvím evropského lázeňství, které dosáhlo největšího rozmachu přibližně od roku 1700 do 30. let 20. století. Tento nadnárodní sériový statek zahrnuje jedenáct lázeňských měst v sedmi zemích: Baden bei Wien (Rakousko), Spa (Belgie), Karlovy Vary, Františkovy Lázně a Mariánské Lázně (Česká republika), Vichy (Francie), Bad Ems, Baden-Baden a Bad Kissingen (Německo), Montecatini Terme (Itálie) a City of Bath (Velká Británie). Série zachycuje nejmódnější, nejdynamičtější a nejvěhlasnější lázeňská města z mnoha stovek, která přispěla k fenoménu evropského lázeňství.

Každé lázeňské město je jiné, ale všechna se vyvinula kolem zdrojů minerální vody, které byly katalyzátorem modelu prostorové organizace věnované léčebným, terapeutickým, rekreačním a společenským funkcím. Soubory lázeňských budov zahrnují lázeňské domy a velké balneoterapeutické komplexy, zřídelní pavilony, pitné haly, léčebná zařízení a kolonády určené k využití vodních zdrojů a k jejich praktickému využití ke koupelím a pití. „Užívání léčebné kúry“ v exteriéru i interiéru doplňovaly pohybové a společenské aktivity představující zázemí pro návštěvníky, jako jsou společenské sály, kasina, divadla, hotely, vily a související infrastruktura (od vodovodů a výroby soli až po železnice a lanovky). Všechny jsou začleněny do celkového urbanistického kontextu, který zahrnuje pečlivě spravované rekreační a terapeutické prostředí parků, zahrad, promenád, sportovních zařízení a lesů. Budovy a prostory se vizuálně i fyzicky propojují s okolní krajinou, která je pravidelně využívána k pohybovým aktivitám jako příspěvek k léčebné terapii a k relaxaci a zábavě.

Kritérium (ii): Slavná lázeňská města Evropy představují významnou výměnu inovativních myšlenek, které ovlivnily vývoj medicíny, balneologie a volnočasových aktivit přibližně od roku 1700 do 30. let 20. století. Tato výměna je hmatatelně vyjádřena prostřednictvím městské typologie soustředěné na přírodní minerální prameny a věnované zdraví a volnému času. Tyto myšlenky ovlivnily oblibu a rozvoj lázeňských měst a balneologie v celé Evropě i v dalších částech světa.

Slavná lázeňská města Evropy se stala středisky experimentování, která držela krok se svými konkurenty a přizpůsobovala se měnícímu se vkusu, citlivosti a požadavkům návštěvníků. Kromě lékařů byli hlavními činiteli přenosu architekti, projektanti a zahradníci, kteří vytvářeli stavební i „přírodní“ prostředí rámuující lázeňský život. V důsledku toho jsou v tomto statku k vidění významné příklady lázeňské architektury, jako jsou lázeňský dům (balneoterapeutický ústav, „Kurhaus“) a lázeňský společenský sál („Kursaal“), zřídelní pavilony, pitné haly („Trinkhalle“), kolonády a promenádní galerie navržené tak, aby využívaly přírodní minerální zdroje a umožňovaly jejich praktické využití ke koupelím a pití.

Kritérium (iii): Slavná lázeňská města Evropy jsou výjimečným svědectvím o evropském lázeňství, které má své kořeny v antice, ale největšího rozmachu dosáhlo přibližně od roku 1700 do 30. let 20. století. „Užívání léčebné kúry“, ať už vnější (koupele), nebo vnitřní (pití a inhalace), zahrnovalo velmi

strukturovaný a časově rozvržený denní režim a kombinaci léčebných postupů a využití volného času, včetně zábavy a společenských aktivit (například hazardní hry, divadlo, hudba, tanec), jakož i fyzického cvičení ve venkovní léčebné lázeňské krajině.

Tyto parametry přímo ovlivňovaly prostorové uspořádání lázeňských měst a podobu a funkci lázeňských budov neboli „lázeňské architektury“. Městské parky a promenády umožňovaly lidem, kteří užívali léčebnou kúru, „vidět a být viděni“ ostatními.

Integrita

Jedenáct komponent, které tvoří sériový statek, představuje nejvíce výjimečné příklady evropských lázeňských měst. Všechny komponenty sdílejí soubor určujících charakteristik, které se formovaly během nejdůležitější „lázeňskou kulturu vytvářející“ fáze jejich historie a rozvoje, v období rozkvětu přibližně od počátku 18. století do 30. let 20. století. Každá z nich nadále plní účel, pro který byla původně navržena.

Sériový statek ilustruje hlavní etapy vývoje lázeňského fenoménu, počínaje nejvlivnějšími lázeňskými městy 18. století, přes vývoj vzorových lázeňských měst v 19. století až po města, která jsou svědectvím posledních fází fenoménu na počátku 20. století.

Hranice jsou určeny ve vztahu k mapování atributů, které jsou nositelem výjimečné světové hodnoty. Jsou jimi zejména nejdůležitější lázeňské stavby a budovy využívané pro lázeňské aktivity; společenská zařízení a budovy pro volný čas a zábavu; ubytovací zařízení; související lázeňská infrastruktura a okolní léčebně-rekreační, tedy terapeutická lázeňská krajina. Nárazníkové zóny jsou vymezeny jak pro specifickou ochranu povodí pramenů, tak pro důležité prostředí.

Všechny komponenty a jejich základní prvky jsou obecně v dobrém stavu. Prvky vyžadující konzervaci buď mají již naplánované práce, nebo čekají na alternativní využití a jsou udržovány v současném stavu zachování. Modernizace a přestavby provedené tak, aby držely krok se standardy služeb, hygieny a nových lázeňských technologií, mohou vytvářet napětí v souvislosti s jejich zachováním jako historických budov a je třeba je řešit pečlivě. Výzvy v oblasti adaptivního opětovného využití a technické modernizace průmyslových struktur představují podobnou problematiku.

Autenticita

Statek splňuje podmínky autenticity z hlediska formy a designu, materiálů a podstaty, využití a funkce, tradic, umístění a prostředí.

Všechny komponenty vyjadřují výjimečnou světovou hodnotu statku prostřednictvím řady společných a vysoce autentických atributů: přírodních minerálních zdrojů s velkou rozmanitostí, které si zachovávají své přírodní fyzikální vlastnosti, včetně podstaty, umístění a prostředí; zřetelné a dobře čitelné prostorové uspořádání a dobře udržované místo a prostředí, které společně zachovávají trvalého ducha a pocit; lázeňská architektura, která si zachovává autenticitu ve formě a designu, původních materiálech a podstatě, i když některé budovy prošly změnou využití; lázeňská léčebná krajina, která si zachovává svou formu, design a funkci a je nadále využívána k účelu, pro který byla

navržena; lázeňská infrastruktura, jejíž velká část je buď původní, nebo se vyvinula na původních principech a nadále zůstává funkční; pokračující využívání a fungování lázní navzdory potřebě splňovat dnešní standardy.

Autenticita a věrohodné vyjádření atributů vtělených v objektech, které pocházejí z období od počátku 18. století do 30. let 20. století, tedy z hlavního období, které přispělo k výjimečné světové hodnotě, jsou dále doloženy během důležitých a trvalých konzervačních prací, které vycházejí z rozsáhlých archivních kolekcí plánů, dokumentů, publikací a fotografií uchovávaných v každé komponentě.

Požadavky na ochranu a správu

Odpovědnost za ochranu a správu každé z jedenácti komponent statku nese národní/regionální vláda (v případě Německa vláda dané spolkové země a místní orgány tohoto smluvního státu). Každá komponenta je chráněna prostřednictvím legislativy a předpisů územního plánování platných v daném smluvním státě nebo v jednotlivé provincii/regionu a také díky značné míře veřejného/neziskového vlastnictví klíčových staveb a krajiny. Každá komponenta má svého správce nebo koordinátora a zavedený Lokální management plán, který je v souladu s celkovým Management plánem statku.

Byl zaveden celkový systém správy celého statku, přičemž všechny zúčastněné strany schválily Management plán statku a akční plán. Záležitosti týkající se statku sleduje Mezivládní výbor složený z národních kontaktních míst světového dědictví a/nebo zástupce nejvyššího orgánu památkové péče či ochrany kulturního dědictví. Řídící orgán Slavných lázní (Great Spas Management Board – GSMB), složený ze starostů jedenácti komponent, je odpovědný za operativní koordinaci a celkovou správu statku v úzké spolupráci s Mezivládním výborem. Řídící orgán stanovuje a řídí rozpočet pro celkové funkce správy, sleduje a přezkoumává akční plán, schvaluje a zveřejňuje výroční zprávu, zaměstnává Sekretariát a řídí další činnosti pro statek jako celek.

Skupina site managerů (neboli správců lokalit) zahrnuje site managery každé komponenty, Sekretariát a případné odborné poradce. Skupina site managerů je v podstatě odbornou skupinou pro diskusi a výměnu zkušeností a pro poskytování poradenství Řídícímu orgánu (GSMB) v relevantních otázkách správy. Mezinárodní strukturu podporuje a obsluhuje Sekretariát, který je společně financován všemi komponentami.

Důležitým zájmem bude nadále rozvíjet spolupráci a součinnost mezi jednotlivými komponentami a zajistit, aby byl statek jako celek efektivně spravován a aby měl celkový systém správy dostatečné zdroje. Problémem mohou být tlaky na rozvoj, protože se jedná o živá města, která se budou muset i nadále přizpůsobovat a měnit, aby si udržela svou roli lázeňských měst. Výzvou se může stát i řízení cestovního ruchu tak, aby byl skutečně udržitelný. Pro zachování výhledů do malebné širší krajiny a pohledů z ní je rovněž zapotřebí koncepční přístup ke správě na úrovni krajiny, který zohlední vztahy mezi každou součástí, nárazníkovou zónou a širším okolím.

A.5 Atributy výjimečné světové hodnoty

Statky světového dědictví jsou místa, která jsou nositeli výjimečné světové hodnoty, a tuto hodnotu vyjadřují prostřednictvím konkrétních atributů (charakteristik, vlastností). Atributy mají základní význam pro ochranu, správu a monitoring statku. Může jít o fyzické charakteristiky nebo hmotné struktury, ale také o procesy, které fyzickou povahu ovlivňují, jako jsou přírodní nebo zemědělské procesy, sociální uspořádání nebo kulturní praktiky, které formovaly charakteristickou krajinu. Kulturní hodnota se může vztahovat i k nehmotným projevům, jako jsou sociální struktury, ekonomické potřeby a politické souvislosti, a to jak v prostoru, tak v čase. Může se také vztahovat ke slavným počínům, osobám a uměleckým dílům, k literatuře, vědě či hudbě. Atributy výjimečné světové hodnoty se odvozují z Prohlášení o výjimečné světové hodnotě, toto prohlášení však nemusí nutně obsahovat všechny atributy chráněné zápisem na Seznam světového dědictví, a to i proto, že atributů může být příliš mnoho než, aby byly uvedeny jednotlivě, nebo byly identifikovány až poté, co byl statek zapsán na Seznam světového dědictví.

Atributy statku Slavná lázeňská města Evropy

Atribut	Popis	Hmotné elementy, které je třeba chránit (viz popis v kap. 2 nominační dokumentace a kap. A2 tohoto dokumentu)
1. Minerální prameny	Přírodní termální a studené minerální prameny a jejich hydrogeochemické charakteristiky, řízení a ochrana jejich zdrojů.	Prameny a kvalita jejich vody, mechanismy pro jímání pramenů, stavby chránící prameny, kohoutky a jiná zařízení u zdroje, zařízení pro rozvod pramenité vody, fontány.
2. Historická městská krajina	Inovativní a progresivní urbanistický design a jeho propojení se specifickými přírodními prvky. Specifické územní plánování lázeňských měst, které v době svého vzniku odráželo novou městskou typologii, která neměla dřívější obdobu.	Geologie, topografie, geomorfologie a hydrologie Význačný urbanistický plán lázeňského města, jehož základní formy a funkce jsou společné pro všechny komponenty statku, ale v každé komponentě se projevuje specifickým způsobem Soubor lázeňských budov a veřejných prostor, zahrady a parky, cesty a promenády; celkové prostředí
3. Lázeňská architektura	Forma a design budov a dalších staveb vyvinutých pro léčebné účely, pro volný čas, setkávání a komunikaci, včetně mezinárodních klubů. Ubytování pro lázeňskou klientelu včetně mezinárodních hotelů a vil.	Lázeňské prototypy a lázeňské budovy velké rozmanitosti a kvality, jako jsou pavilony, lázeňské domy, pitné haly, koupele a bazény, fontány, nemocnice, zdravotnické místnosti, kolonády, promenády a mosty, stáčírny minerální vody, zařízení pro výrobu soli a pastilek, kasina, společenské místnosti, čítárny, koncertní sály, hudební pavilony, divadla, opery, galerie a muzea,

		kostely a hřbitovy, velké hotely, penziony a honosné vily různého stylu
4. Terapeutická lázeňská krajina	Plánovitě navržená prostranství a prostředí pro lázeňská města a management okolní krajiny s cílem vytvoření terapeutických stezek, příležitostí pro pohyb, sport a volný čas.	Rekreační parkové stezky; projektované lesní stezky, cesty a silnice; lanové dráhy; stezky na kopce; rozhledny a pozorovatelný; restaurace, kavárny a bary v lázeňské krajině; sportovní zařízení (golfová hřiště, tenisové kurty, dostihové dráhy); projektované malebné prostředí; vyhlídky.
5. Podpůrná lázeňská infrastruktura	Raná, technicky vyspělá a významná lázeňská podpůrná infrastruktura.	Ředitelství lázní a další administrativní budovy, stáčírny minerálních vod, zařízení pro výrobu soli, železniční stanice, železnice a lanovky, veřejné záchodky a kanalizace, zařízení pro rozvod minerální vody
6. Pokračující lázeňská funkce	Režim lázeňské péče („braní kúry“) spolu s doprovodnými volnočasovými aktivitami, který dokládá pokračující udržitelnou lázeňskou funkci a pokračující živou tradici typickou pro dané místo a jeho identitu.	Tradiční lázeňské prvky, které se stále používají; Nové doplňkové projekty, které pomáhají udržovat lázeňskou tradici, integrují sociální hodnoty se současnými ekonomickými trendy a nejsou v rozporu s hodnotami statku světového dědictví
7. Internacionalismus, vědecké, umělecké a literární hodnoty, události a kulturní tradice	a) Úspěchy v rozvoji balneologie a dalších vědeckých, sociálních a kulturních oborů; b) Módní místa, která jsou spojena s díly „vysokého umění“ v hudbě, literatuře a malířství; c) Místa významných politických a kulturních událostí; d) Místa náboženské a duchovní tolerance.	a) Místa a konkrétní budovy, kde došlo k významnému pokroku ve vývoji vědeckých principů balneologie, vodoléčby, krenoterapie a lékařské diagnostiky, které se vztahují k minerální vodě (a k dalším vědeckým, společenským a kulturním úspěchům). Místa, která pomohla transformovat společnost a stala se středisky společenského života; b) Místa, kde vzniklo nebo bylo poprvé předváděno „vysoké umění“; c) Místa významných politických událostí a/nebo kde byla učiněna důležitá rozhodnutí; d) Kostely, synagogy a další církevní stavby různých vyznání související s mezinárodní a multikulturní lázeňskou klientelou.

A.6 Jména a kontaktní informace oficiálních národních institucí

RAKOUSKO

Baden bei Wien

Stadtgemeinde Baden bei Wien

Rathaus, Hauptplatz 1

A-2500 Baden

Österreich

BELGIE

Spa

Service public de Wallonie

Direction générale opérationnelle de l'Aménagement du Territoire, du Logement, du Patrimoine et de l'Energie

Agence wallonne du Patrimoine

Rue des Brigades d'Irlande, 1

B-5100 Jambes

Belgique

ČESKÁ REPUBLIKA

Františkovy Lázně, Karlovy Vary, Mariánské Lázně

Ministerstvo kultury České republiky

Maltézské náměstí 1

CZ-118 01 Praha 1 – Malá Strana

Česká republika

FRANCIE

Vichy

Ministère de la Culture

Direction Générale des Patrimoines

Département des affaires européennes et internationales

6 rue des Pyramides

75041, Paris cedex 01

France

SPLKOVÁ REPUBLIKA NĚMECKO

Bad Ems

Ministerium für Wissenschaft, Weiterbildung und Kultur

Mittlere Bleiche 61

55116 Mainz

Deutschland

Baden-Baden

Ministerium für Wirtschaft, Arbeit und Wohnungsbau Baden-Württemberg
Schlossplatz 4, Neues Schloss
70173 Stuttgart
Deutschland

Bad Kissingen

Bayerisches Staatsministerium für Wissenschaft und Kunst
Salvatorstraße 2
80333 München
Deutschland

ITÁLIE

Montecatini Terme

Ministero per i Beni e le Attività Culturali Segretariato Generale – Servizio I Coordinamento – Ufficio UNESCO
Via del Collegio Romano 27
00186 Roma
Italy

SPOJENÉ KRÁLOVSTVÍ

City of Bath

Giles Smith
Head of Tourism, Heritage and Cultural Diplomacy
Department for Digital, Culture, Media and Sport
100 Parliament Street
London
SW1A 2BQ
United Kingdom

B. Celkový systém řízení statku a zastřešující Management plán

V Úmluvě o ochraně světového kulturního a přírodního dědictví se její smluvní státy zavázaly chránit a zachovávat pro další generace statky zapsané na Seznamu světového dědictví, které se nacházejí na jejich území. Svůj jasný záměr chránit své společné kulturní dědictví v souladu s touto úmluvou a jejími prováděcími směrnici jasně deklarovaly i Česká republika, Rakousko, Belgie, Francie, Německo, Itálie a Spojené království jakožto signatáři žádosti o zápis statku Slavná lázeňská města Evropy na Seznam světového dědictví.

Pro tento účel vypracovaly pověřené instituce sedmi zmíněných evropských zemí – podle specifických požadavků na správu a řízení přeshraničních sériových statků stanovených v odstavci 132 Prováděcích směrnic pro naplňování Úmluvy o světovém dědictví (OG) a obecných požadavků na Management plány a systémy řízení popsané v odstavcích 109–119 OG – celkový systém řízení a správy statku Slavná lázeňská města Evropy a zároveň i zastřešující Management plán statku jako základní strategický dokument, který definuje a rozpracovává opatření sloužící k zabezpečení efektivní ochrany výjimečné světové hodnoty statku, jeho autenticity a integrity a jeho trvale udržitelného rozvoje.

B.1 Systém řízení a správy statku

Základy pro budoucí správu statku byly položeny už při přípravě nominační žádosti. V roce 2011 byla vytvořena Starostenská řídicí skupina (Mayors' Steering Group, MSG) tvořená zástupci zainteresovaných měst. V roce 2013 vznikla na vládní úrovni Mezinárodní řídicí skupina (International Steering Group, ISG) zúčastněných států pod vedením České republiky. Sedm zúčastněných států dále vytvořilo Mezinárodní pracovní skupinu (International Working Group, IWG) vedenou projektovým manažerem z České republiky, jejímž úkolem bylo vypracovat nominační žádost. Na podporu tohoto procesu byl v roce 2013 jmenován generální tajemník. V roce 2016 pak vznikla ještě skupina site managerů (Site Managers Group, SMG), aby sdružila osoby s odpovědností za budoucí správu statku. Partneři na všech úrovních získali během nominačního procesu značné zkušenosti s mezinárodní spoluprací, což položilo základ pro vytvoření komplexního systému řízení statku zohledňujícího role a odpovědnosti států a správy a řízení jednotlivých lázeňských měst.

Po zápisu statku Slavná lázeňská města Evropy na Seznam světového dědictví v červenci 2019 došlo k transformaci etablované struktury řízení do nové podoby tak, aby bylo zajištěno – i při odlišnostech mezi praxí v jednotlivých státech –, že závazky plynoucí z Úmluvy o světovém dědictví budou ve všech sedmi zemích a 11 lázeňských městech chápány a dodržovány aktéry na všech úrovních a že na nadnárodní, národní, regionální a místní úrovni bude nastaven efektivní, navzájem koordinovaný systém spolupráce všech zainteresovaných subjektů při dosahování cílů dohodnutých ve společném Management plánu.

Hlavní cíle celkového systému řízení:

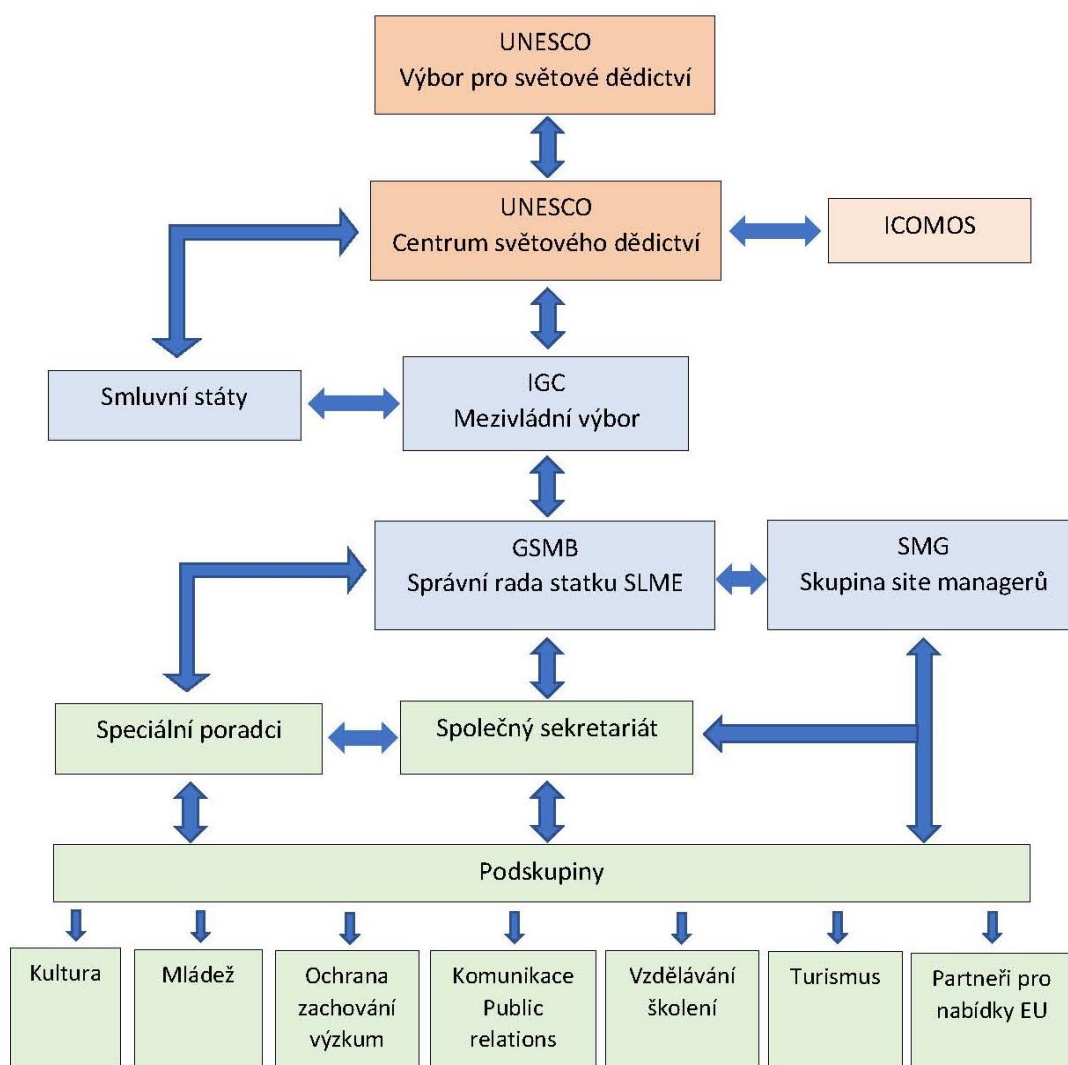
- etablovat mezinárodní systém založený na nadnárodní spolupráci, jehož prostřednictvím bude koordinována ochrana statku Slavná lázeňská města Evropy,
- zajistit, aby výjimečná světová hodnota statku byla chápána, chráněna a zachována,
- zajistit rámec pro trvale udržitelnou správu statku a podpůrné mechanismy pro správu komponent statku,
- zajistit, že budou k dispozici dostatečné zdroje pro implementaci společného akčního plánu,
- zlepšit chápání a interpretaci statku a jeho komponent,
- posilovat veřejné povědomí o statku a zvyšovat zájem o něj,
- etablovat statek Slavná lázeňská města Evropy jako uznávanou značku kvality kulturního dědictví v celé Evropě i mimo ni.

V následujícím textu budou shrnuty současné principy správy a řízení statku na mezinárodní, národní a regionální/místní úrovni. Tento systém bude na základě praktických zkušeností se správou statku podrobován pravidelné kontrole, a nelze proto vyloučit, že do budoucna bude celkový systém řízení dále upravován.

Správa a řízení statku Slavná lázeňská města Evropy se opírá o čtyři hlavní orgány:

- Mezivládní výbor
- Správní rada statku
- Skupina site managerů
- Sekretariát

Pracovním jazykem všech těchto orgánů je angličtina.

Systém správy a řízení statku Slavná lázeňská města Evropy

Mezivládní výbor

Podpisem žádosti o zápis statku Slavná lázeňská města Evropy na Seznam světového dědictví deklarovaly smluvní státy svůj společný záměr uchovat, chránit a prezentovat statek v souladu s Úmluvou o světovém dědictví a prováděcími směrnicemi k této úmluvě. Orgánem zodpovědným za dohled nad správou statku a implementací zastřešujícího Management Planu statku a za spolupráci s Výborem pro světové dědictví (prostřednictvím Centra světového dědictví) a jeho poradními orgány je Mezivládní výbor (IGC), jehož členy jsou zástupci smluvních států reprezentující nejvyšší státní (v případě Německa federální) orgány památkové péče.

Smluvní strany zastupují v Mezivládním výboru pověřené představitelé těchto institucí:

- Ministerstvo kultury České republiky
- Bundeskanzleramt Österreich, Sektion II Kunst und Kultur (Rakousko)

- Agence wallonne du Patrimoine (Belgie)
- Ministère de la Culture (Francie)
- Ministerium für Wirtschaft, Arbeit und Wohnungsbau (Bádensko-Württembersko, Německo)
- Bayerisches Staatsministerium für Wissenschaft und Kunst (Bavorsko, Německo)
- Ministerium für Wissenschaft, Weiterbildung und Kultur (Porýní-Falc, Německo)
- The Ministero per i beni e le attività culturali (Itálie)
- Department of Digital, Culture, Media & Sport (Velká Británie)

Předsedkyní Mezivládního výboru je Mgr. Dita Limová, vedoucí oddělení vztahů s UNESCO při Odboru mezinárodních vztahů Ministerstva kultury ČR.

Poslání: Mezivládní výbor má výkonnou funkci včetně zastupování statku vůči Centru světového dědictví, organizaci UNESCO a poradním orgánům včetně ICOMOS.

Způsob jednání: Mezivládní výbor se schází zpravidla jednou ročně k přijetí a posouzení výroční zprávy statku prezentované předsedou správní rady GSMB na valné hromadě sdružení Great Spa Towns of Europe Association. Mezivládní výbor funguje na principu konsensu. Administrativní služby poskytuje výboru podle potřeby společný sekretariát statku.

Mezivládní výbor zejména:

- 1) dostává a posuzuje výroční zprávu od správní rady statku včetně přehledu plnění celkové plánu správy statku,
- 2) radí správní radě v záležitostech týkajících se celkového systému řízení a plánu správy statku,
- 3) dohlíží na periodický reporting,
- 4) dostává zprávy od jednotlivých smluvních států (resp. spolkových zemí v Německu) týkající se revizí místních plánů řízení nebo jakýchkoli jiných záležitostí týkajících se komponent statku.
- 5) dostává informace od smluvních států (resp. spolkových zemí v Německu) o jakémkoli vývoji, který by mohl ohrozit OUV statku,
- 6) dostává informace o schůzkách GSMB, SMG, dalších podskupin statku nebo o schůzkách specialistů, a vysílá na ně své zástupce, je-li to považováno za nutné,
- 7) svolává schůzky a konference vědeckotechnické povahy o aspektech statku,

Zápis statku na Seznam světového dědictví nezavazuje smluvní strany k žádným jiným finančním výdajům, než jsou výdaje související přímo s jejich účastí v Mezivládním výboru. Veškeré další výdaje spojené s projektem Slavná lázeňská města Evropy financuje společně 11 zúčastněných měst prostřednictvím svých příslušných úřadů.

Správní rada statku Slavná lázeňská města Evropy (GSMB)

V dubnu 2022 bylo založeno sdružení The Great Spa Towns of Europe Association, které se stalo nástupcem Starostenské poradní skupiny (MSG), jež fungovala na neformální bázi po celou dobu nominačního procesu. Prvním předsedou správní rady tohoto sdružení byl v červnu 2022 zvolen na tříleté funkční období Stefan Szirucsek, starosta města Baden bei Wien. Členy asociace jsou jednotlivá města sériového statku zastupovaná svými primátory či starosty nebo jimi pověřenými zástupci. Sdružení The Great Spa Towns of Europe Association je právní subjekt registrovaný v Rakousku, jehož

prostřednictvím probíhá administrace finančních toků a právních záležitostí. Sdružení odpovídá za financování dohodnutých aktivit spojených se správou a řízením statku na nadnárodní úrovni, k tomuto účelu byl už v roce 2013 vytvořen společný fond doplňovaný o každoroční příspěvky zúčastněných měst.

Správní rada sdružení je v současném zastřešujícím Management plánu statku označována jako GSMB (Great Spas Management Board) a tento zavedený úzus bude používán i v dalším textu.

Správní rada statku zodpovídá, v úzké spolupráci s Mezivládním výborem, za celkovou správu a řízení statku a koordinaci správy na mezinárodní úrovni v souladu se zastřešujícím Management plánem a za koordinaci činností na úrovni jednotlivých komponent. Provádí – v rámci schváleného rozpočtu – konkrétní opatření specifikovaná v zastřešujícím Management plánu a dohodnutá s Mezivládním výborem, a další aktivity, u nichž dohoda s Mezivládním výborem není nutná, například v oblasti společné propagace a marketingu nebo tvorby ročních rozpočtů a programů financování. Činnost GSMB ovšem nemůže být nadřazena systémům správy na národní a místní úrovni.

Složení: členy GSMB jsou primátoři, starostové nebo jimi nominovaní zástupci městských úřadů všech 11 komponent série.

Poslání: GSMB má výkonnou roli v oblasti implementace celkového systému řízení a zastřešujícího Management Planu a jeho financování.

Pracovní postupy: členové GSMB se scházejí minimálně dvakrát ročně nebo podle potřeby na základě rozhodnutí většiny členů sdružení, při rozhodování má každé lázeňské město jeden hlas. Členové GSMB volí ze svého středu předsedu a místopředsedu na tříleté funkční období. V případě rovnosti hlasů nemá předseda rozhodující hlas.

GSMB podporuje prezentaci statku Slavná lázeňská města Evropy. Podporuje iniciativy, které přispívají k mezinárodnímu uznání fenoménu evropského lázeňství, jež reprezentují Slavná lázeňská města Evropy. Po konzultaci s kompetentními úřady rovněž podporuje vědecký výzkum v oblastech vztahujícím se k atributům statku. Vydává výroční zprávu o své činnosti.

Předseda GSMB za pomoci Společného sekretariátu organizuje výroční schůzi, podepisuje výroční zprávu, koordinuje a propaguje činnost GSMB a veřejně reprezentuje Slavná lázeňská města Evropy na vnějších setkáních, konferencích a v médiích.

Člen GSMB může po konzultaci s předsedou GSMB svolat mimořádnou schůzi k posouzení konkrétní naléhavé záležitosti, a to minimálně 28 pracovních dnů před navrhovaným termínem schůze. Předseda může rozhodnout o přizvání externích specialistů k posouzení jakékoli výjimečné záležitosti. Lázeňské město, které takovou schůzi navrhne, ponese náklady na pořádání tohoto setkání a na případné externí odborníky.

Rozhodnutí GSMB týkající se jejích úkolů, činností a pracovních metod je třeba dosahovat konsensem, kdykoli je to možné. Je-li zapotřebí hlasování, stačí k přijetí rozhodnutí prostá většina přítomných členů (aktuálně 11 členů), pokud je kvórum alespoň dvoutřetinové (tj. 8). Jakékoli rozhodnutí přijaté na schůzi sedmi nebo méně členů není pro GSMB závazné. Předseda nemá rozhodující nebo dodatečný

hlas v případě rovnosti hlasů pro nebo proti návrhu. Pokud dojde k patové situaci, je třeba o rozhodnutí požádat IGC.

Před zveřejněním jakéhokoli dokumentu jménem Slavných lázeňských měst Evropy a/nebo GSMB je třeba konzultovat členy GSMB. Komunikační strategie je součástí celkového akčního plánu. Předseda GSMB je oficiálním mluvčím statku a podepisuje všechny tiskové zprávy a oficiální sdělení, ať už v tištěné nebo elektronické podobě. Jakékoli společné prohlášení k některé části statku musí být podepsáno jak předsedou GSMB, tak primátorem/starostou daného lázeňského města.

GSMB po vzájemné dohodě s IGC vyvíjí, upravuje a schvaluje celkový systém řízení a plán správy statku. Implementuje a pravidelně aktualizuje celkový akční plán. Projekty a akce může navrhnout kterýkoli člen IGC, GSMB nebo SMG a mohou se týkat všech nebo pouze některých smluvních států a lázeňských měst. Jednotlivá lázeňská města přispívají na schválené společné akce a projekty GSMB. GSMB je třeba konzultovat při revizi lokálních Management Plánů (místních plánů řízení, LMP), každé tři roky je třeba předkládat GSMB průběžnou zprávu o jejich plnění.

Správní rada statku Slavná lázeňská města Evropy:

1. se schází nejméně dvakrát ročně, z toho jednou za účelem prezentace výroční zprávy,
2. schvaluje, po vzájemné dohodě s IGC, celkový plán správy statku jako součást celkového systému řízení,
3. schvaluje výroční zprávu a předkládá ji IGC,
4. stanovuje rozpočet a členský příspěvek na každý kalendářní budoucí rok a orientační rozpočet na další dva roky, aby bylo možné dopředu plánovat výdaje z rozpočtu jednotlivých lázeňských měst.
5. dohlíží na správu společného bankovního účtu pod kontrolou jmenovaného finančního manažera nebo pokladníka,
6. jmenuje dva interní finanční auditory z jednotlivých úřadů lázeňských měst, kteří budou zpracovávat výroční zprávu o auditu k předložení GSMB,
7. na roční bázi monitoruje a přezkoumává Akční plán statku v úzké konzultaci s SMG a podává o tom zprávu IGC,
8. schvaluje marketingovou a komunikační strategii,
9. iniciuje rozvoj externích partnerství,
10. udržuje seznam faktorů ovlivňujících statek,
11. zaměstnává pracovníky společného sekretariátu,
12. podporuje smluvní státy a IGC při plnění jejich povinností týkajících se periodického reportingu.

V případě vymazání sériového statku ze Seznamu světového dědictví GSMB automaticky zanikne.

Skupina site managerů

Skupina site managerů (Site Managers Group, SMG) se skládá ze site managerů jednotlivých komponent, jimiž jsou zpravidla pracovníci (zástupci) příslušných městských úřadů, kteří jsou odpovědní za každodenní správu komponent. Jednání skupiny se zúčastňuje také sekretariát a případně i jmenovaní odborní poradci. SMG se schází nejméně třikrát ročně, aby dohlížela na implementaci lokálních management plánů; jedna z těchto schůzek je společná se schůzkou GSMB.

SMG volí každoročně předsedu, který se účastní zasedání GSMB jako pozorovatel. SMG slouží také ke „včasnému varování“ v případě jakýchkoliv hrozeb nebo rizik pro OUV statku nebo kterékoliv jeho komponenty. Podávání informací o těchto hrozbách se řídí oficiálními postupy platnými ve smluvních státech. SMG podle potřeby sama nebo na žádost GSMB jmenuje specializované pracovní podskupiny, které ji podporují v její roli koordinačního orgánu pro implementaci lokálních management plánů.

Hlavní úkoly SMG:

- 1) Připravovat výroční zprávy o plnění lokálních management plánů (místních plánů péče).
- 2) Pomáhat Sekretariátu při přípravě ročního rozpočtu.
- 3) Pomáhat Sekretariátu implementovat celkový Plán správy statku jako součásti celkového systému správy.
- 4) Koordinovat monitoring komponent a společný monitoring statku podle požadavků IGC.
- 5) Připravovat podklady a shromažďovat informace pro periodický reporting podle požadavků IGC.
- 6) Vést a aktualizovat seznam faktorů a rizik ovlivňujících jednotlivé komponenty.
- 7) Zajišťovat, aby informace o jakémkoli projektu, který by mohl mít dopad na OUV statku, byly co nejdříve předány IGC prostřednictvím oficiálních kanálů.
- 8) Po konzultaci s GSMB zřídit podskupiny nezbytné k zajištění potřebné úrovně odborných znalostí pro účely podávání informací GSMB, například pro oblast ochrany a zachování, vzdělávání a školení, udržitelného cestovního ruchu, marketingu a propagace, vědeckého výzkumu a finančního auditu.

Jednotlivé komponenty mohou také zřídit svůj Lokální řídicí výbor pro správu statku, složený ze zainteresovaných subjektů a podporovaný site managery. Členy těchto výborů mohou být například odborníci na kulturní dědictví, územní plánování, ochranu krajiny, marketing cestovního ruchu, řízení a ochranu vodních zdrojů či digitální datové a mapové systémy.

Sekretariát

Složení: sekretariát je tvořen personálem, jehož členové jsou zaměstnanci GSMB, v čele sekretariátu je generální tajemník. Do 12. 2. 2023 bude vykonávat funkci generálního tajemníka Paul Simons, který zastával tuto funkci po celou dobu nominačního procesu, od 12. 2. 2023 převezme tuto funkci Chiara Ronchini, která zvítězila ve výběrovém řízení, jež se konalo v září 2023 na první valné hromadě sdružení The Great Spa Towns of Europe Association ve Františkových Lázních.

Poslání: sekretariát je odpovědný za implementaci celkového systému řízení a správy statku.

Pracovní postup: sekretariát sídlí v jednom z měst série a zajišťuje veškeré činnosti související se správou statku v souladu s pověřením GSMB.

Hlavní úkoly sekretariátu:

- 1) V úzké spolupráci s GSMB vést kancelář statku.
- 2) Implementovat zastřešující Management plán statku.
- 3) Navrhovat roční rozpočet spojený s mezinárodní správou statku.
- 4) Provádět pravidelnou kontrolu čerpání schváleného rozpočtu včetně všech smluv a plateb.

- 5) Spravovat webové stránky a databázi GSTE.
- 6) Vytvářet s podporou SMG výroční zprávy statku.
- 7) Po konzultaci s předsedou správní rady GSMB organizovat všechna setkání GSTE a další společné schůze, připravovat programy jednání a vypracovávat zápisy z nich.
- 8) Koordinovat externí komunikaci a vztahy s veřejností jménem statku jako celku.
- 9) Pořádat příležitostné mezinárodní konference Great Spas International Conference (GSIC) v intervalech podle dohody s GSMB a IGC (zhruba jednou za tři roky) s cílem podporovat další vědecký výzkum a projekty týkající se atributů evropských lázeňských měst.
- 10) Řídit vztahy s EHTTA a ESPA a dalšími mezinárodními organizacemi podle dohody s GSMB.
- 11) Dohlížet na monitoring statku.
- 12) Udržovat styk se smluvními státy a spolkovými zeměmi ohledně žádostí o informace, přezkumy a mise.
- 13) Zajišťovat pravidelný kontakt s komponentami statku a podporovat spolupráci mezi nimi.
- 14) Připravovat prezentace a zastupovat GSTE na výjezdních schůzkách a akcích podle dohody s GSMB.
- 15) Vytvářet týmy pro vypracování žádostí o dotace z programů EU na finanční podporu projektů dohodnutých s GSMB.

Při sekretariátu mohou být zřizovány různé tematické podskupiny. Dosud byly zřízeny podskupiny pro marketing a propagaci a pro design a grafiku, v budoucnu mají tyto podskupiny pokrývat také oblasti vzdělávání a školení, zachování a ochrany včetně výzkumu, akcí pro mládež, financování z EU a další.

B.2 Zastřešující Management plán: obecné principy

Zásadní součástí celkového systému řízení statku jsou Management plány na mezinárodní a místní úrovni (pro jednotlivé komponenty).

Ve všech 11 lázeňských městech statku sice existují fungující systémy správy podporované odpovídajícími právními předpisy, směrnicemi a dalšími nástroji, tyto systémy je však nutné koordinovat prostřednictvím zastřešujícího systému řízení v zájmu ochrany a zachování výjimečné světové hodnoty statku. Pro celý statek byl proto vypracován zastřešující Management plán (Property Management Plan, PMP), který shrnuje základní atributy přispívající k výjimečné světové hodnotě statku, definuje faktory, které by tuto hodnotu mohly v budoucnu ohrozit, a uvádí opatření, jež jsou nutná k vyloučení těchto rizik. Stanovuje i další strategické cíle na nadnárodní úrovni a opatření potřebná k jejich dosažení.

Na místní úrovni jej doplňují Lokální management plány vytvořené podle společné struktury, které reagují co nejvhodněji na strategické priority obsažené v zastřešujícím Management plánu, popisují specifické okolnosti každé z 11 komponent, stanoví konkrétní místní priority i problémy, jimž každé z nich čelí, a specifikují cíle a opatření potřebné k dosažení těchto cílů. Lokální management plány se týkají jak vlastního území komponent (zapsaného statku), tak i příslušných nárazníkových zón nebo širšího prostředí tak, aby se eliminovala rizika související s rozvojovými projekty, která by mohla ohrozit výjimečnou světovou hodnotu statku.

Pro úspěšnou implementaci Management plánů je nutná součinnost všech klíčových subjektů na mezinárodní, národní, regionální i místní úrovni, tj. národních vlád a jejich centrálních institucí, krajských úřadů, dotčených měst i významných vlastníků a správců nemovitostí.

Zastřešující Management plán statku Slavná lázeňská města Evropy byl schválen Mezinárodním výborem a správní radou statku s tím, že oba tyto orgány jsou si vědomy, že při implementaci zastřešujícího Management plánu je třeba uznávat nadřazenost národních legislativ, které musí být respektovány, pokud by implementace PMP byla s nimi v rozporu, a že podávání zpráv o všech záležitostech souvisejících s Úmluvou o světovém dědictví je odpovědnost příslušného smluvního státu, který bude o každé takové situaci informovat IGC a GSMB. Stejně jako celkový systém řízení představuje i PMP vyvíjející se dokument, jehož implementaci budou IGC a GSMB průběžně kontrolovat.

Dlouhodobá vize

Statek Slavná lázeňská města Evropy usiluje o to, aby se stal příkladem zachování, správy, ochrany a prezentace komplexního sofistikovaného statku, tvořeného 11 živými evropskými městy. Jde o lázeňská města, která jsou ukázkou pokračující živé tradice, která v některých případech sahá více než 2 000 let do minulosti, do doby nástupu keltského a posléze římského uctívání a uznávání léčebných vlastností přírodních minerálních a termálních vod.

Tato lázeňská města toho mohou hodně nabídnout a správní orgány mají velkou odpovědnost, aby zajistily, že tato pozoruhodná místa budou navždy chráněna a že tradice zdravotní péče pro všechny, udržování přirozeného a umělého prostředí, stimulace kulturních programů a kvalita života pro obyvatele a návštěvníky budou adekvátně zajišťovány a kreativně řízeny. Z dlouhodobého hlediska

aspiruje statek Slavná lázeňská města Evropy na to, aby byl uznán jako příklad správy sériového nadnárodního statku světového dědictví.

Hlavní body dlouhodobé vize:

- vytvářet vizionářské postupy pro ochranu a zachování historické městské krajiny,
- demonstrovat výjimečnou světovou hodnotu statku prostřednictvím ochrany a prezentace jeho atributů a zachovávání jeho autenticity a integrity,
- získávat uznání jako centra excelence pro správu veřejné sféry a krajiny,
- demonstrovat přínosy zapojení veřejnosti a komunit a obchodních partnerství,
- vytvářet mezinárodní síť a společně stavět i na dalších tradicích světového lázeňství,
- implementovat strategie trvale udržitelného cestovního ruchu jako součást celkového přístupu k trvale udržitelnému rozvoji,
- minimalizovat uhlíkovou stopu cestovního ruchu prostřednictvím inovativních postupů v oblasti zelené dopravy a udržitelného rozvoje,
- usilovat o zapojení mládeže a všech obyvatel, aby si vážili světového dědictví a výjimečné světové hodnoty statku,
- pracovat kreativně s inovativními mladými mysliteli, jejichž budoucnost dnes tvoříme.

Principy zastřešujícího Management plánu a Lokálních management plánů

Zastřešující i místní management plány se řídí principy mezinárodní spolupráce zavedené smluvními státy s cílem prokázat dodržování Úmluvy o světovém dědictví v rámci nadnárodní struktury. V souladu s výše uvedenou dlouhodobou vizí smluvní státy:

- budou zajišťovat celkovou ochranu a trvale udržitelné využití statku,
- budou poskytovat právní rámce pro ochranu a uznání komponent statku,
- zavedou pravidla a rámec pro dobrou správu a spolupráci napříč národními, federálními a regionálními strukturami,
- budou spravovat statek prostřednictvím kompetentních, zkušených a finančně silných orgánů,
- budou prosazovat právní ochranu prostřednictvím robustních administrativních procesů,
- budou uznávat výjimečnou světovou hodnotu statku a zvyšovat povědomí o jeho kulturním dědictví,
- budou podporovat společné výzkumné projekty a šířit dosažená zjištění mezi širokou veřejnost,
- budou vyzdvihovat přínosy Seznamu světového dědictví,
- budou vybízet zainteresované subjekty a místní komunity k zapojení do správy a řízení statku,
- budou koordinovat implementaci celkového systému řízení, zastřešujícího Management Plánu statku a Lokálních Management Plánů včetně souvisejících lokálních akčních plánů mezi všemi zapojenými subjekty.

Při dosahování těchto principů budou smluvní státy a jednotlivé komponenty přihlížet k relevantním politikám UNESCO a Výboru pro světové dědictví, jako jsou Doporučení UNESCO k historickým městským krajinám (2011), Politiky z roku 2007 o dopadech změny klimatu na statky světového dědictví, Strategie o omezování rizik katastrof na statky světového dědictví (2007), Strategie světového dědictví pro zvyšování odborné kvalifikace a budování kapacit (2011) a Politiky pro integraci perspektivy udržitelného rozvoje do procesů Úmluvy o světovém dědictví (2015), a také k požadavkům týkajícím se ochrany a správy obsaženým v Prováděcích směrnicích k Úmluvě o světovém dědictví.

Oficiální kanály a postupy vytvořené jednotlivými státy se musejí využívat pro notifikaci problémů týkajících se Úmluvy o světovém dědictví, přičemž vždy je třeba informovat IGC o implementaci každého takového postupu.

Obecné cíle Management plánu

Aby prokázaly hodnoty a přínosy obsažené ve výše uvedených principech, zavazují se smluvní státy, IGC, GSMB a účastnická města, že budou usilovat o naplnění následujících cílů obsažených v zastřešujícím Management plánu statku a založených na cílech převzatých z Budapeštské deklarace (2002, s doplňkem z roku 2007), jimiž se řídí provádění Úmluvy o světovém dědictví („princip 5C“: credibility/důvěryhodnost), conservation/zachování, péče o statek, capacity-building/posilování odborných kapacit, communication/komunikace, communities/komunity). Tyto principy jsou obsaženy v akčním plánu (viz dále). Schopnost smluvních států plnit tyto cíle je posílena mezinárodní i národní legislativou.

Bad Ems (foto: Michal Urban)

B.3 Zastřešující Management plán: problémy, výzvy a příležitosti k akci

Správa statku Slavná lázeňská města Evropy obsahuje řadu výzev, týkajících se koordinace správy napříč sedmi státy a jedenácti komponentami – vlastními lázeňskými městy. Nejnáročnějším aspektem je neustálý tlak na rozvoj a změny v reakci na ekonomický vývoj a infrastrukturní projekty. Kromě toho řízení rostoucího počtu návštěvníků a činností potřebných k pokrytí tohoto nárůstu, včetně požadavků na dopravu a parkování automobilů, zvyšuje tlak na kapacitu dostupných zařízení. Programy pro řešení těchto problémů jsou součástí lokálních management plánů. Následující text shrnuje výzvy, které mají dopad na statek jako celek.

Prioritní nadnárodní výzvy

Ochrana

V sedmi smluvních státech existuje dostatečná legislativa na ochranu kulturního a přírodního dědictví a životního prostředí, která poskytuje kvalitní právní rámec pro ochranu statku na nadnárodní bázi. Pokud se v jednotlivých státech vyskytnou rozdíly v přístupu k ochraně statku, zavede GSMB monitorovací proces k identifikaci a sledování odchylek v přístupu ke strategickému plánování a rozvojovým projektům a projedná je s IGC.

Výzkum

Byla identifikována řada klíčových oblastí, které by se v budoucnu mohly stát předmětem zastřešujících výzkumných projektů. Jde například o: i) techniky a metody používané při restaurování objektů v jedenácti lázeňských městech a školení příslušných aktérů (řemeslníků, techniků a odborníků), ii) sestavení map rozvojových tlaků na lázeňská města a vytvoření rámců pro podporu pokračování lázeňských tradic těchto měst, iii) sledování dat o turistice v lázeňských městech s cílem shromáždit konzistentní data o dynamice turismu a jejích fyzických a ekonomických dopadech (ve spojení s EHTTA).

Propagace

Výzvou pro Slavná lázeňská města Evropy je používat tento titul jako značku při společné propagaci udržitelné řady nových produktů cestovního ruchu. Slavná lázeňská města Evropy byla vždy v popředí rozvoje toho, co je dnes obecně označováno jako „evropský turistický průmysl“. Lázeňská města se jako taková vždy uměla úspěšně prezentovat na zahraničních trzích. Tato tradice pokračuje dodnes a odráží se v grafickém designu brožur, plakátů a výstav, literatury a poezie, webových stránek, elektronických a sociálních médií, filmů a fotografií nejvyšších standardů. Slavná lázeňská města Evropy budou vyvíjet společné marketingové produkty a budovat široké povědomí o hodnotách statku.

Strategie udržitelného cestovního ruchu

Lázeňská města mezi sebou vždy tvrdě soutěžila a snažila se získat náskok před svými konkurenty nejmodernějšími léčebnými postupy, novými moderními zařízeními, inovacemi v architektuře a krajinářství a vynalézavými kulturními programy. Vždy byla centry návštěvnické aktivity a spoléhala na turismus pro udržení růstu a ekonomického blahobytu. K udržení tohoto blahobytu přispěje i získání

titulu světového dědictví. Je ovšem nutné snížit dopad turismu na životní prostředí a infrastrukturu. Pracovníci cestovního ruchu jedenácti lázeňských měst sdílejí velké množství zkušeností a kreativity při řízení strategií udržitelného cestovního ruchu v jejich komponentách a výzvou je nyní spolupracovat ve prospěch všech zúčastněných pod novou značkou a s řadou produktů cestovního ruchu. pro domácí i mezinárodní trh. Strategie udržitelného cestovního ruchu pro celý statek bude vypracována v souladu s Doporučením UNESCO k historické městské krajině z roku 2011 a opatřením Generálního shromáždění Výboru pro světové dědictví z roku 2015 pro integraci perspektivy udržitelného rozvoje do procesů Úmluvy o světovém dědictví.

Hrozby

Níže uvedené hrozby jsou potenciální, jinými slovy jde o hrozby, které by mohly v budoucnu ovlivnit výjimečnou světovou hodnotu statku nebo jeho jednotlivých komponent. Takové hrozby jsou relevantní pouze v případě, že je lze rozumně předvídat nebo lze předpokládat, že budou mít dopad na statek, nebo pokud se vyskytly dříve. Byly identifikovány už během procesu nominace (viz kap. 4.b nominační dokumentace) a níže jsou uvedeny ve stejném pořadí, jaké používají systémy periodického a reaktivního monitoringu.

1) Stavební vývoj

Velké rekonstrukce a nové stavby mohou poškodit výjimečnou světovou hodnotu. Je proto nezbytně nutné zvážit míru rozvojových tlaků na komponenty série a zvážit tlaky na demolice, přestavby nebo novou výstavbu. To zahrnuje i přizpůsobení stávajících budov, a to zejména těch, které dokládají atributy OUV statku, pro nové využití, jež by poškodilo autenticitu a integritu. Ne všechny projekty způsobují škody a některé projekty mohou revitalizovat původní budovy k jejich původnímu využití nebo zajistit jejich trvalou funkci a ekonomickou životaschopnost modernizačních systémů a zařízení.

2) Dopravní infrastruktura

Tlaky na zlepšení dopravní infrastruktury mohou mít zásadní dopad na narušení urbanistické situace lázeňského města. Jsou-li jejich výsledkem například pěší zóny nebo opatření pro zmírnění tlaku na parkování aut, mohou chránit autenticitu a zlepšovat integritu, jiná opatření však mohou narušit nebo mít trvalý nepříznivý dopad na autenticitu.

3) Dodávky energií a servisní infrastruktura

Obdobným způsobem obnova nebo výstavba nové servisní a inženýrské infrastruktury například pro dodávky plynu, elektřiny, vody nebo pro odpadové hospodářství, přestože může být z krátkodobého hlediska rušivá, má potenciál přinést trvalá zlepšení životního prostředí. Mnoho projektů zahrnuje podzemní činnost a výkopy, které mohou být škodlivé pro archeologické pozůstatky a základy historických staveb. Pozitivní vliv by naopak měly projekty na odstranění nadzemních elektrických vedení, jež by měly za následek snížení škodlivého vizuálního vjemu statku nebo jeho nárazníkové zóny.

4) Znečištění životního prostředí

Tyto faktory jsou obecně pod přísnou kontrolou, a nepředstavují proto velkou hrozbu. V některých městech je problémem znečištění ovzduší, dobře zvládnuto je naopak obecně

ohrožení zásobování vodou. Havarijní události způsobené únikem chemikálií jsou řízeny havarijními službami, které mají pro takovéto velké události připravené krizové plány, a jedná se o velmi vzácné události. Pokud je pravděpodobné, že se známý zdroj znečištění v budoucnu zhorší, měl by být zahrnut do lokálních management plánů.

5) Využívání/změny biologických zdrojů

Zemědělství, lesnictví, rybářství či myslivost představují pro komponenty statku, s částečnou výjimkou lesnictví, málo pravděpodobnou hrozbu.

6) Dobývání nerostných surovin

Podzemní a povrchová těžba a zpracování nerostných surovin bývá často trvalou hrozbou. Dopady těchto činností jsou obvykle omezeny na nárazníkové zóny, ale přesto je třeba je evidovat. Často se objevují nové tlaky na znovuotevření dříve opuštěných těžebních závodů, ale evropské předpisy týkající se kontroly těžby a nápravy škod po těžbě, pokud je povoleno v ní pokračovat, jsou obvykle přísně vynucovány.

7) Místní podmínky ovlivňující materiály staveb

Tyto hrozby pokrývají širokou škálu potenciálních vlivů například tam, kde předchází podzemní těžba nebo činnost vodních toků narušily stabilitu budov. Zvažovat je třeba i riziko ekonomických aktivit ve městech, která má za následek zvýšený provoz a pohyb těžkých vozidel a z toho vyplývající zvýšení znečištění ovzduší a tlak na zajištění parkování. Opatření na předcházení takovým rizikům jsou uvedena v lokálních management plánech.

8) Společenské a kulturní využití kulturního dědictví

V případě lázeňských měst může představovat významný problém například tehdy, kdy je udržování udržitelné lázeňské funkce nezbytnou součástí celkové strategie řízení. Významnými faktory jsou také přelidnění nebo naopak nedostatek obyvatel ve městě a cestovní ruch. Žádoucí je živá místní populace s téměř plnou zaměstnaností a udržení mladých lidí v místní ekonomické aktivitě, což je i případ většiny lázeňských měst. Existují však i negativní faktory, které ovlivňují místní populační vzorce, například zvýšení hodnoty nemovitostí, které místním lidem brání v nákupu domů, změna bytových domů na hotely a penziony (fenomén AirB'n'B), sezónnost některých zaměstnání, centralizace dodavatelských řetězců, jež jsou méně závislé na místních dodavatelích, a pokračující migrace mladých lidí do velkých městských aglomerací. Obyvatelstvo může být ovlivněno i úbytkem tradičního průmyslu a činnosti v lázeňských městech. To bude mít také dopad na pracovní příležitosti a následný ekonomický rozvoj.

Společenské/kulturní využití kulturního dědictví se v evropském kontextu soustřeďuje především na statistiky počtu návštěvníků a ekonomiku cestovního ruchu a z toho vyplývající potřeby zlepšovat návštěvnická zařízení v kulturních objektech, což má dopad i na dopravní infrastrukturu. Tyto otázky jsou řešeny v lokálních management plánech, které by měly zmiňovat i únosnost nejfrekventovanějších míst v lázeňském městě a opatření k řízení pohybu návštěvníků. Navrhovaná opatření by měla být zahrnuta do místní strategie udržitelného cestovního ruchu, která by měla zahrnovat i předpovědi budoucího počtu návštěvníků.

Tlak na změnu využití budov (například přestavby domů na hotely a penziony) může v průběhu času způsobit významné změny ve složení místního obyvatelstva. Změny v maloobchodě v důsledku vyššího počtu návštěvníků mohou mít dopad také na místní podniky, jimž začnou konkurovat velké obchodní řetězce připravené platit vyšší nájemné za nemovitosti. Strategie využití území jsou zavedeny ve všech komponentách a odrážejí se v místních plánech řízení. Strategie udržitelného cestovního ruchu musí být pečlivě zacíleny tak, aby vyšší počet návštěvníků měl co nejmenší negativní dopad na fyzické prostředí, ale měl zároveň co největší ekonomický přínos.

9) Jiné lidské aktivity

Tato hrozba zahrnuje především protispolečenskou činností různého druhu. V Evropě mají lázeňská města obecně nízkou úroveň místní nebo organizované trestné činnosti. Zneužívání drog je obecně v souladu s celostátním průměrem a v posledních letech zavedení přísné finanční regulace omezilo problém „praní špinavých peněz“ v lázeňských kasinech. Terorismus pravděpodobně zůstane vážnou hrozbou pro bezpečnost tam, kde se lidé a návštěvníci shromažďují pro potěšení a rekreaci, a nikde nemohou tvrdit, že jsou vůči takovým potenciálním hrozbám imunní. Lázeňská města, stejně jako všechna městská sídla, budou i nadále spoléhat na připravenost a inteligenci bezpečnostních složek v boji za vymýcení těchto hrozeb.

10) Změna klimatu a náhlé živelní události

Dopad změny klimatu a nepříznivých povětrnostních jevů je relativně novým jevem a představuje problém předpovědi a hodnocení rizik. Dopad je skutečný, ale důsledky jsou dalekosáhlé a je těžké je pochopit a naplánovat do budoucna. Určité změny ve vzorcích počasí (například výskyt silnějších a náhlých dešťů, které v některých oblastech vedou k bleskovým záplavám) mají vážný dopad na fyzickou strukturu staveb. Mnohá lázeňská města zavedla strategie řízení povodňových rizik a zvládání povodní a byla k tomu realizována příslušná opatření. Existuje také možnost, že změna klimatu povede ke změnám rostlinných druhů, které ovlivní lázeňskou krajinu. Dlouhotrvající suchá období zvyšují riziko požárů v krajině kolem lázní. Tato rizika je třeba vzít na vědomí a je třeba se jimi zabývat i v LMP. Opatření by měla vzít v úvahu doporučení UNSECO k dopadům změny klimatu na památky světového dědictví z roku 2007.

11) Náhlé ekologické a geologické události

Náhlé živelní nebo geologické události mohou stejně jako změna klimatu vyústit v ekologické změny, ale žádné takové události se v případě statku nepředpokládají. Také pokles hladiny podzemní vody nebo ztráta zdrojů přírodních vod v důsledku náhlé události jsou velmi nepravděpodobné, stále větším problémem v určitých oblastech je ale čerpání vody. Nejzávažnější geologickou událostí by bylo zemětřesení, všechna lázeňská města se však až na jednu výjimku nacházejí v oblastech s velmi nízkým seismickým rizikem. V hornatých oblastech představují riziko i pády kamenů a sesuvy půdy. Pokud existují plány pro nepředvídané události/katastrofy, je na ně odkazováno v LMP.

12) Invazivní/cizí druhy nebo nadměrné rozšíření druhů

Rizikem je zavlečení, záměrné nebo náhodné, cizích nebo exotických druhů, které narušují přirozené ekologické procesy a vytvářejí nová populační centra na území statku nebo v jeho blízkosti s rizikem poškození jeho prostředí. Toto riziko podléhá v Evropě přísné kontrole a je nepravděpodobné, že by představovalo velkou hrozbu.

13) Manažerské a institucionální faktory

Vzhledem k závazkům k ochraně statku na národní, regionální i místní úrovni je tato hrozba málo pravděpodobná. Tlaky na místní, regionální a vládní výdaje jsou však neustále přítomné a současné převládající klima navíc naznačuje, že protichůdné tlaky se budou i nadále zvyšovat. Manažerské a institucionální faktory se odrážejí ve zranitelnosti vedení lázeňských měst vůči změnám priorit a principů demokratické kontroly, což by mohlo mít významný dopad na zdroje dostupné na ochranu, zachování a správu statku, na propagaci a rozvoj cestovního ruchu.

Bad Kissingen (foto: Michal Urban)

B.4 Cíle zastřešujícího Management plánu statku a Lokálních management plánů

S ohledem na skutečnosti uvedené v kapitolách B.2 a B.3 výše byly pro zastřešující Management plán statku Slavná lázeňská města Evropy i pro Lokální management plány stanoveny tyto hlavní cíle.

1. Důvěryhodnost

- 1.1 Posilovat uznání Seznamu světového dědictví
- 1.2 Posilovat uznání výjimečné světové hodnoty statku Slavná lázeňská města Evropy
- 1.3 Založit všechny aktivity na známých příkladech dobré praxe
- 1.4 Vždy usilovat o dokonalost v oblastech ochrany, zachování, prezentace a správy statku podle nejvyšších standardů
- 1.5 Spolupracovat s jinými nadnárodními sériovými statky za účelem vytvoření fóra pro sdílení zkušeností

2. Zachování (péče o statek)

- 2.1 Zajistit účinnou péči o statek Slavná lázeňská města Evropy podle nejvyšších standardů
- 2.2 Chránit a udržovat výjimečnou světovou hodnotu série, její autenticitu a integritu,
- 2.3 Bránit projektům v oblasti rezidenční výstavby a infrastruktury, které mohou způsobit poškození výjimečné světové hodnoty série,
- 2.4 Podporovat společné výzkumné projekty v oblasti nových technologií a procesů zaměřených na zlepšení konzervačních technik a metod uplatňovaných na stavby a přírodní prostředí lázeňských komponent
- 2.5 Umožnit a podporovat školení pracovníků, kteří se zabývají ochranou přírody, řemeslníků, techniků, akademiků, vědců, profesionálů a zejména mladých lidí, spolupracovat napříč jednotlivých komponent a sdílet zkušenosti, znalosti a přátelství

3. Posilování odborných kapacit

- 3.1 Zkoumat a podporovat rozvoj účinných opatření v oblasti zvyšování odborné kvalifikace a posilování odborných kapacit
- 3.2 Zvyšovat porozumění Úmluvě o světovém dědictví a jejích souvisejících nástrojů mezi všemi zúčastněnými aktéry včetně místních komunit
- 3.3 Propagovat a sdílet znalosti o lázeňských městech prostřednictvím společného dialogu a výměny
- 3.4 Navázat pracovní vztah s Evropským sdružením historických lázeňských měst (EHTTA), Evropským institutem kulturních cest, Evropským svazem léčebných lázní (ESPA) a sdruženími s celosvětovou působností. Paralelně spolupracovat s národními lázeňskými svazy a jednotlivými smluvními stáry na rozšiřování znalostí evropských lázeňských měst.

3.5 Vytvořit síť mezinárodních lázeňských odborníků a specialistů

3.6 Založit výzkum týkající se hmotných a nehmotných hodnot statku

3.7 Šířit nové poznatky a výzkum v co nejširší míře stávajícím i novým cílovým skupinám, a to i prostřednictvím mezinárodní konference Great Spas International Conference

4. Komunikace

4.1 Zvyšovat veřejné povědomí, zapojení, entuziasmus a podporu pro koncept světového dědictví

4.2 Propagovat sériový statek a jeho komponenty prostřednictvím společné komunikační strategie

4.3 Propagovat výjimečnou světovou hodnotu statku zvláště u mládeže

4.4. Zajistit, že hodnoty statku budou uznávány a oceňovány národními, regionálními a místními činiteli s rozhodovací pravomocí, místními komunitami a návštěvníky komponent,

4.5 Rozvíjet vzdělávací programy a rámce pro předávání poznatků týkajících se hodnot statku na všech úrovních vzdělávací hierarchie, od dětí po seniory, s využitím příslušných manuálů Centra světového dědictví a příkladů dobré praxe

4.6 Vyvinout značku The Great Spa Towns of Europe, vytvářet a rozvíjet povědomí o této značce a propagovat tuto značku a její význam

5. Komunity

5.1 Zlepšovat roli komunit při implementaci a chápání Úmluvy o světovém dědictví,

5.2 Informovat místní podniky, obyvatele a návštěvníky o cílech statku Slavná lázeňská města Evropy

5.3 Dbát na to, aby místní komunity a zvláště mladí lidé věděli o přínosech zápisu Slavných lázeňských města Evropy na Seznam světového dědictví

5.4 Vysvětlovat povinnosti, které zápis světového dědictví klade na místní komunity

5.5 Umožnit místním komunitám pochopit a ocenit hodnoty a atributy statku Slavná lázeňská města Evropy

5.6 Dosáhnout širokého zastoupení místní komunity v místních řídicích skupinách v komponentách série, a to zejména mladých lidí, a zapojit tyto skupiny do pravidelného monitoringu, propagace a kulturních aktivit

5.7 Zajistit, aby si místní činitelé s rozhodovací pravomocí byli vědomi zapojení komponent do sériového nadnárodního statku světového dědictví

6. Finanční zdroje

6.1 Zajistit, aby bylo k dispozici dostatečné financování pro provádění dohodnutých činností v zastřešujícím akčním plánu,

6.2 Zajistit, aby byly k dispozici finanční prostředky pro udržení životaschopného a efektivního společného sekretariátu,

6.3 Porozumět kolektivním odpovědnostem spojeným se sériovým statkem a poskytovat adekvátní zdroje k jejich zabezpečení

6.4 Zkoumat možnosti získání vnější finanční podpory pro provádění akčního plánu, výzkumu a jeho programů z EU a dalších zdrojů

6.5 Rozvíjet partnerství s externími organizacemi za účelem spolupráce na společných vzájemně prospěšných projektech

6.6 Zajistit, aby přínosy plynoucí ze zápisu do světového dědictví a investice do něj ze strany obecních úřadů byly pochopeny a oceněny místními komunitami

7. Cestovní ruch

7.1 Etablovat standardní formát pro sběr uživatelských dat cestovního ruchu a lázeňství v jednotlivých komponentách na roční bázi

7.2 Monitorovat dopad změn sociálních a veřejných zdravotních služeb

7.3 Monitorovat poskytování nového ubytování pro návštěvníky v lázeňských městech

7.4 Vytvořit vícejazyčné webové stránky pro propagační účely

7.5 Vytvořit fórum pro pracovníky cestovního ruchu v lázeňských městech pro sdílení osvědčených postupů a zkušeností

Výše uvedené základní cíle jsou konkretizovány v návrhové části Management plánu (v akčním plánu).

B.5. Celkový akční plán

Zastřešující Management plán vznikl jako výsledek podrobné diskuse mezi státy, které jsou signatáři nominační dokumentace statku The Great Spa Towns of Europe. Mnoho informací a rad bylo získáno i z Management plánů již dříve zapsaných transnacionálních sériových statků. Při zpracování zastřešujícího Management plánu byla brána v úvahu dřívější rozhodnutí Výboru pro světové dědictví týkající se sériových a nadnárodních nominací, zprávy z mezinárodních setkání expertů, nedávné úspěšné nominace a aktuální Prováděcí směrnice k Úmluvě o světovém dědictví (WHC.17/01 12. července 2017).

V této kapitole jsou základní cíle Management plánu rozpracovány do akčního plánu na první šestileté období s tím, že rokem jedna je rok zápisu statku na Seznam světového dědictví (2021). Implementace akčního plánu bude po třech letech interně revidována a GSMB předloží Mezivládnímu výboru přezkoumání a případným doporučeným úpravám průběžnou zprávu. Další informace o implementaci akčního plánu a aspektech některých z konkrétně navrhovaných akcí jsou uvedeny v následující kapitole.

Akční plán na první šestileté období

1.0	Důvěryhodnost	Termín
MS1	Správní rada statku se podělí o své zkušenosti s přípravou nominace GSTE s oblastmi světa identifikovanými ve srovnávací analýze, kde existují tradice využívání minerální a termální vody, ale jsou nedostatečně zastoupené na Seznamu světového dědictví.	2023–
MS2	Bude vytvořen mechanismus pro posílení celosvětového dialogu o tradičním využití léčivých vod a jejich hodnotách	2022
MS3	Sekretariát se připojí k fóru pro sdílení zkušeností a osvědčených postupů s dalšími sériovými nadnárodními statky	2022–
MS4	Zúčastňovat se konzultací, odborných setkání a konferencí týkajících se nadnárodní spolupráce	2022–
MS5	Připravit a řídit první mezinárodní konferenci Great Spas International Conference	2023
2.0	Zachování / péče o statek	
MS6	Připravit společný projekt k rozvoji porozumění různým metodám a systémům pro zaznamenávání stavu ochrany a dohodnout se na společných standardech monitoringu	2022–

MS7	Vytvořit společnou databázi pro monitoring lázeňských měst se zapojením EHTTA a programu EU Horizon 2020	2023
MS8	Vytvořit síť odborníků odpovědných za památkovou péči v jednotlivých komponentách statku a připravit společné fórum pro jejich spolupráci	2021–
MS9	Navázat kontakty s akademickými ústavy, univerzitami a vysokými školami odpovědnými za vzdělávání odborníků na památkovou péči v regionu lázeňských měst statku a rozvíjet dialog a společné projekty	2023
MS10	Vytvořit, spolu s aktéry zodpovědnými za strategický rozvoj a plánování v každém lázeňském městě, fóra a mechanismy pro včasné rozpoznání významných rozvojových projektů, které budou vyžadovat připomínky nebo zásah od GSMB a IGC, aby se zabránilo projektům, které by mohly ohrozit OUV statku	2021–
3.0	Posilování odborných kapacit	
MS11	Vytvořit modelový rámec pro místní řídicí skupiny pro podporu a šíření porozumění Úmluvě o světovém dědictví a výjimečné světové hodnotě u místních komunit	2022
MS12	Navázat partnerství s existujícími evropskými a světovými lázeňskými asociacemi za účelem sdílení zdrojů pro účinnou propagaci hodnot lázeňských měst a účasti na mezinárodních konferencích s cílem oslovit širší publikum	2024
4.0	Komunikace	
MS13	Vytvořit webové stránky statku Slavná lázeňská města Evropy za účelem propagace značky The Great Spa Towns of Europe u laické i odborné veřejnosti a stimulace dialogu. Vytvořit rychlé odkazy na domovské stránky webů turistických kanceláří a site managerů jednotlivých komponent statku	2021–2022
MS14	Prostřednictvím implementace zastřešujících interpretačních strategií poskytnout model pro prezentaci konceptu The Great Spa Towns of Europe místním komunitám i návštěvníkům, včetně výhod odvozených ze zápisu na Seznam světového dědictví	2022
MS15	Vytvořit společného průvodce po statku Slavná lázeňská města Evropy v jazyce všech smluvních států	2021–2022
MS16	Vytvořit a publikovat alespoň dvakrát ročně elektronický zpravodaj a vytvořit databázi pro jeho distribuci prostřednictvím městských úřadů jednotlivých lázeňských měst všem zainteresovaným stranám	2022

MS17	Připravit výběrové řízení na návrh nového loga GSTE, grafického manuálu a korporátní identity	2023
MS18	Vytvořit příručku pro všechny komponenty o správném postupu pro použití a autorizace emblémů UNESCO a světového dědictví v materiálech týkajících se statku	2022
MS19	Monitorovat správné používání emblémů a log ve všech komponentách statku	2023–
5.0	Komunity	
MS20	Zajistit, aby všechny zainteresované strany v rámci místních komunit byly zapojeny do místních řídicích skupin a aby dostávaly pravidelné informace o aktivitách týkajících se statku	2022
MS21	Pořádat ve dvouletých intervalech mezinárodní akce pro členy místních řídicích skupin, aby se setkali, podělili se o zkušenosti a poznali širší vizi statku	2022, 2024, 2026
MS22	Vytvořit informační balíček ve všech jazycích smluvních států pro informování místních politiků, úředníků městských úřadů a zejména pracovníků místních turistických informačních center o důležitosti zápisu na Seznam světového dědictví.	2021
MS23	Podporovat výměnné programy mládeže a škol oblasti každodenního vzdělávání v jednotlivých lázeňských městech, tato iniciativa má potenciál být rozšířena, v závislosti na úrovni dostupných zdrojů, o hendikepované, speciální zájmové skupiny, sportovní a občanské spolky a sdružení	2023–
MS24	Vytvořit platformu lázeňského festivalu, který se bude konat každoročně v každé komponentě při oslavách zahájení lázeňské sezóny nebo na Světový den vody OSN, Den světového dědictví nebo na Evropský den léčebných lázní	Od 2023 jednou ročně
6.0	Operativa	
MS25	Připravit podmínky pro vznik členství v první správní radě statku (GSMB) a vytvořit kalendář budoucích schůzek a akcí, podpořit dialog prostřednictvím on-line platformem	2022
MS26	Vytvořit právní rámec pro fungování systému řízení a sekretariátu	2021–2022
MS27	Jmenovat zaměstnance sekretariátu, odsouhlasit jejich pracovní podmínky a vytvořit stálé sídlo sekretariátu	2022–2023

MS28	Získat souhlas s provozním rozpočtem na roky 1 až 6	2021–2026, ročně
MS29	Vytvořit databázi všech relevantních kontaktů	2021
MS30	Uzavřít novou smlouvu na vývoj a správu webové stránky GSTE	2021
MS31	Vytvořit v rámci lázeňských měst síť pro přípravu žádostí o dotace z různých programů EU na finanční podporu a účast na evropských a světových projektech	2022–
7.0	Cestovní ruch	
MS32	Vytvořit platformu pro sběr dat a statistik o lázeňském cestovním ruchu ve spolupráci s EHTTA a dalšími subjekty	2022–
MS33	Monitorovat dopady sociální péče, veřejných zdravotnických služeb a soukromých preventivních a wellness programů, aby bylo možné posoudit budoucí provoz zdravotnických zařízení	2023–
MS34	Sledovat nové ubytovací kapacity pro návštěvníky a dopad nových poskytovatelů, jako je „airb'nb“	2023–
MS35	Vyvinout automatické rozhraní pro překlady textů na webových stránkách jednotlivých lázeňských měst a stránkách GSTE	2023–
MS36	Pořádat dvakrát ročně workshopy pro strategické plánovače cestovního ruchu z lázeňských měst a krajských a celostátních úřadů cestovního ruchu	2024–
MS37	Zúčastňovat se velkých cestovních veletrhů se stánkem GSTE	Od 2025 ročně
MS38	Vytvořit výzkumný program pro stanovení únosné kapacity komponent pro potřeby informování osob s rozhodovací pravomocí v oblasti strategického městského plánování	2022

B.6 Implementace zastřešujícího Management plánu

Za implementaci celkového systému řízení, zastřešujícího Management plánu a jeho celkového akčního plánu zodpovídá představenstvo GSMB, v jehož odpovědnosti je i zajišťování souvisejících finančních zdrojů a monitoring statku po vzájemné dohodě s IGC.

Řízení statku na každodenní bázi zajišťuje sekretariát v čele s generálním tajemníkem, jehož práci budou podporovat další pracovníci s odpovědností za finance, propagaci, marketing a administrativu. Další podporu budou poskytovat site manageři jednotlivých komponent, kteří budou také koordinovat práci projektových podskupin.

Společné webové stránky statku

Provoz původních webových stránek nominačního projektu www.spaarch.cz a pracovní projektové platformy na „Google Drive“ byl ukončen a informace o statku byly převedeny na nové společné webové stránky www.greatspasofeurope.org.

Společný koncept péče o statek

Ve všech sedmi smluvních státech existují strategie a nástroje pro zachování historického městského prostředí a okolní krajiny. S tímto zázemím jsou lázeňská města v silné pozici, aby úzce spolupracovala na vývoji společné holistické koncepci systému péče o statek tak, aby byl uchován pro příští generace. S podporou globálního informačního systému EHTTA „Thermal Atlas“ pro sběr dat o lázeňských městech existuje potenciál spojit ochránářské týmy a specialisty z každého z jedenácti lázeňských měst, aby si vyměňovali zkušenosti, zkoumali různé konzervační techniky a metodiky používané v praxi při ochraně jednotlivých lokalit. Tyto aktivity lze kombinovat se sledováním a analýzami dopadu rostoucího počtu návštěvníků a toho, jak lze tyto trendy co nejlépe využít ve prospěch místních komunit a ochrany atributů statku. Nabízí se tak příležitost pro nadnárodní spolupráci a rozvoj osvědčených postupů výjimečné úrovně.

Společné výzkumné projekty

Existuje mnoho aspektů správy a ochrany statku a jeho komponent, které si zaslouží další výzkum a pozornost do budoucna. Potenciál pro spolupráci a projekty s akademickými institucemi je skutečně velký a Sekretariát připraví řadu tematických dokumentů, aby tyto příležitosti prozkoumal. Oblasti budou zahrnovat:

- monitorování změn měst a rozvojových tlaků
- záznam stavu zachování s využitím technologií GiS
- výsadba a ochrana přírody v parcích a zahradách v době klimatických změn (např. společný přístup ke směrnicím EU a omezením týkajícím se nepůvodních druhů)
- systémy ochrany, automatizovaného monitorování a včasného varování týkající se zdrojů přírodních minerálních vod
- iniciativa Historic Urban Landscape a její ponaučení pro statek The Great Spas of Europe

Společná koncepce rozvoje cestovního ruchu

Komponenty série jsou dobře známé jako centra turistického ruchu. Kolektivní zkušenost pracovníků cestovního ruchu v jedenácti lázeňských městech je přínosem velké hodnoty a opírá se o bohaté zkušenosti. Každá komponenta má vypracovaný systém vlastní propagace, větším komponenty také

spolupracují s tematickými konsorcií, která cílí na zahraniční návštěvníky. V komponentách série stráví návštěvníci každoročně 28 milionů nocí, což generuje ekonomický přínos 1,1 miliardy EUR ročně. Podskupina pro cestovní ruch se bude zabývat vývojem nového produktu s názvem The Great Spa Towns of Europe, jehož cílem bude generovat udržitelnou přidanou hodnotu pro každé lázeňské město. Některé související body jsou uvedeny v akčním plánu.

Společné kulturní akce a programy

Lázeňská města, která jsou součástí série, mají dlouhou tradici pořádání kulturních a sportovních akcí a dalších „zpestření“ vyvinutých tak, aby zabavily návštěvníky a lázeňské hosty. Každé lázeňské město již zpracovává rozsáhlý roční kalendář kulturních akcí. Pro budoucí posílení značky The Great Spa Towns of Europe bude vypracován návrh na vytvoření programu zastřešujících akcí soustředěných jednak kolem zahájení lázeňské sezony, kolem oslav Dne světového dědictví, Světového dne vody, Mezinárodního dne památek a sídel, Dnů evropského dědictví či Evropského lázeňského dne a také rozvoj konceptu akcí a diskusí „Evropská kavárna“ včetně akcí pro mládež.

C. Lokální management plán pro komponentu Mariánské Lázně

C.1 Identifikace komponenty Mariánské Lázně

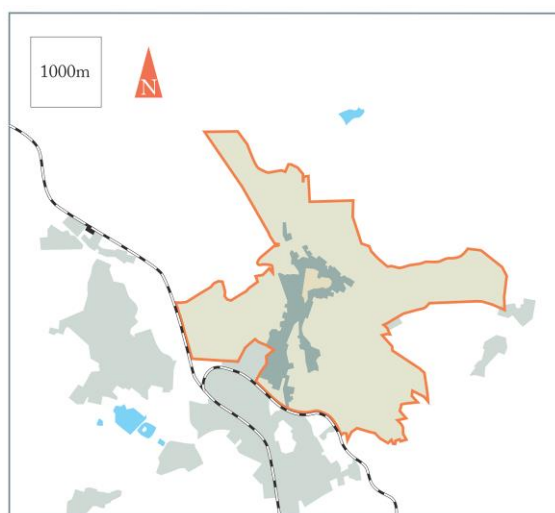
Umístění: Karlovarský kraj, Česká republika

Souřadnice centrálního bodu: N50 7 2, E12 21 2

Plocha komponenty: 367 ha

Plocha nárazníkové zóny: 872 ha

Plocha celkem: 1 239 ha

Oranžově: hranice komponenty, tmavě zeleně: městská zástavba na území komponenty, světle zeleně: lázeňská terapeutická a rekreační krajina

Hranice komponenty

Komponenta Mariánské Lázně odráží postupný rozvoj „nového“ lázeňského města Mariánské Lázně od počátku 19. století do 30. let 20. století. Obsahuje území městské památkové rezervace, zejména široce definované severojižně orientované historické lázeňské město se všemi jeho prameny, zřídelními pavilony, hlavními lázeňskými budovami a kolonádami i lázeňskou infrastrukturou hotelů, penzionů a vil a důležitými společenskými budovami. Významnou součástí území tvoří rozsáhlá okolní terapeutická a rekreační lázeňská krajina, která se táhne na východ, sever, jihovýchod a západ.

Východní strana komponenty zahrnuje Královské golfové hřiště, jedno z nejstarších golfových hřišť ve střední Evropě, na severu obsahuje Maxovo údolí, dlouhou lázeňskou promenádu Smetanovy aleje a Žižkův vrch s altánem a výšinou Bedřicha Viléma, Geologický park, Malé Švýcarsko a vyhlídku Kamzík, na jihovýchodě převažující lesopark se stezkami pokračuje vzhůru obytnou zónou v Anglické ulici až na kopec Hamelika, na západě je hranice u lesoparku kolem Suchého vrchu s lázeňskou Metternichovou trasou k židovskému hřbitovu.

Přírodní krajinný park v lázeňském centru přechází do projektované vnější lázeňské krajiny, protkané pěšími stezkami vedoucími na výšiny s vyhlídkovými altány a rozhlednami (rozhledna Hamelika, Lesní vyhlídka, Mecseryho vyhlídka, vyhlídka Karola), odpočívadly (Goethovo odpočívadlo, odpočívadlo opata Clementsa, Giselino odpočívadlo), restauracemi a kavárnami.

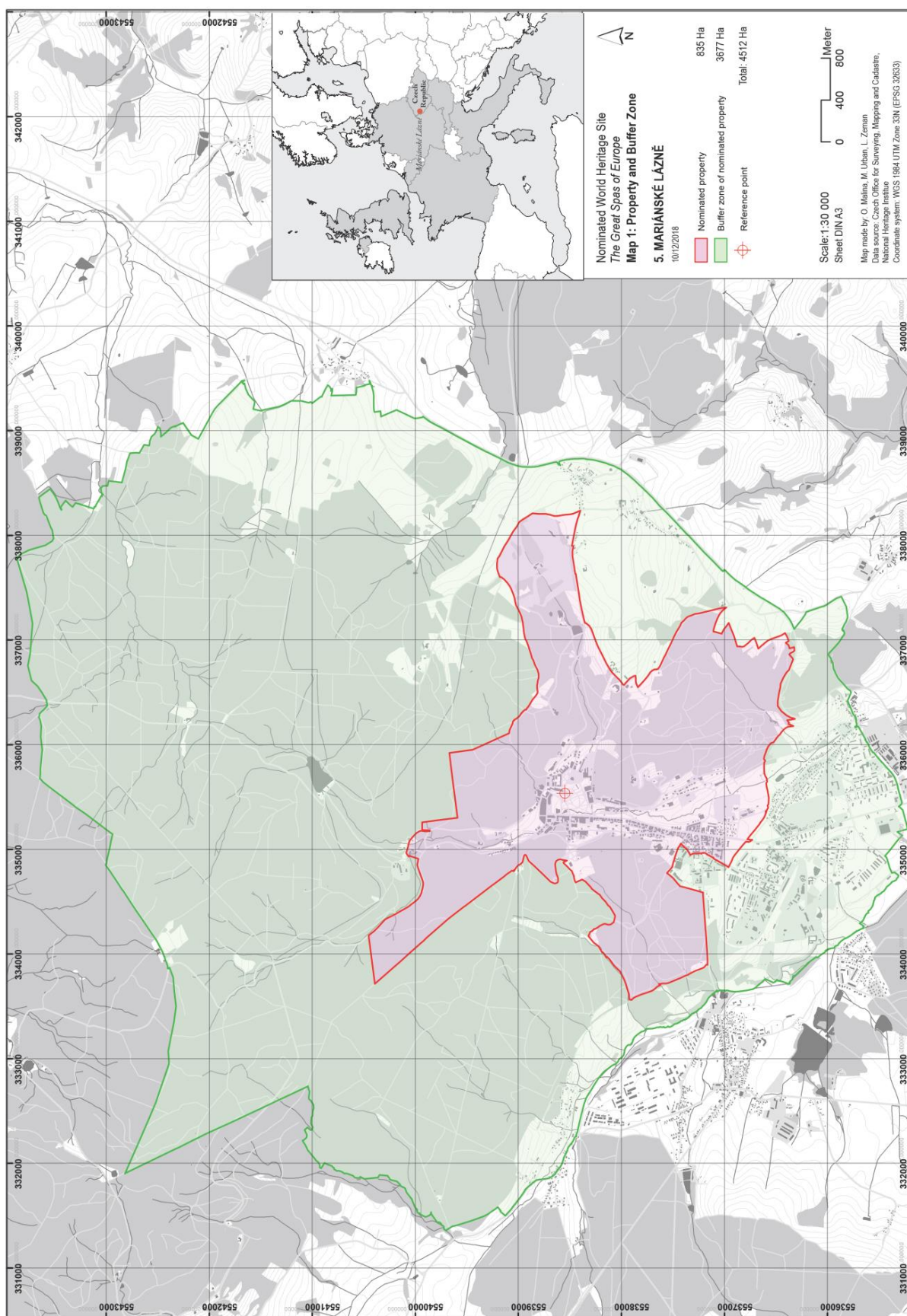
Hranice nárazníkové zóny

Pro ochranu vizuálních a speciálních vztahů v rámci komponenty byla vymezena rozsáhlá nárazníková zóna, která kopíruje převážně katastrální hranice města a chrání velká území lesního prostředí na severu a západu a modernější městské prostředí Mariánských Lázní na jihu, kde je důležitá regulace výstavby. V chráněné krajinné oblasti Slavkovský les již dříve existovala vícečetná ochrana, například chráněných území přírodních léčivých zdrojů, vnitřní a vnější lázeňské krajiny, určená lázeňským statutem města a jeho lesů zvláštního určení.

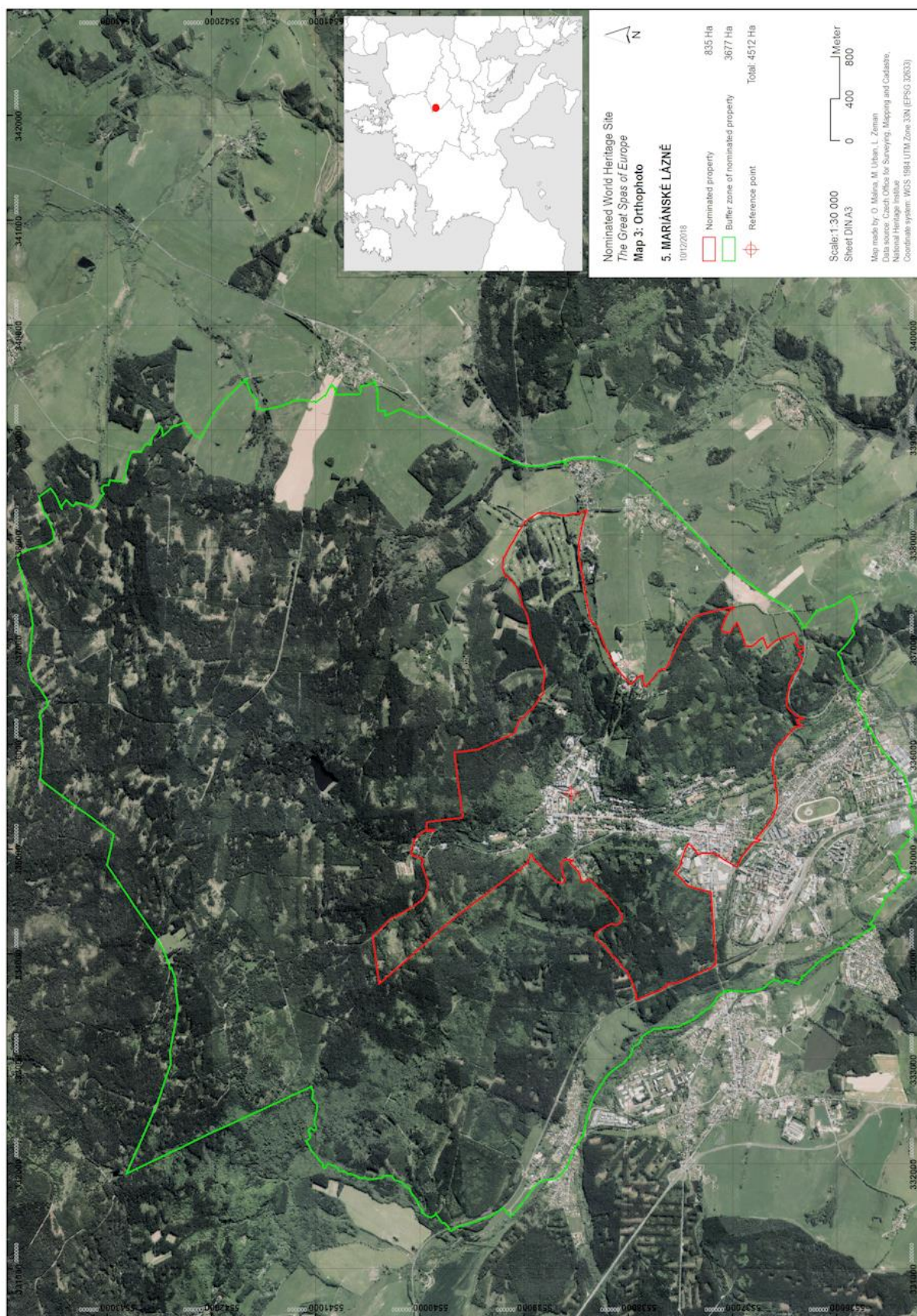
Hranice komponenty a její nárazníkové zóny byly zaneseny do katastrálních map, jejichž pomocí je možné definovat hranice s největší přesností na úrovni jednotlivých parcel. Současně s tím hranice komponenty a nárazníkové zóny poskytují základ pro jasný legislativní rámec pro prostorové plánování města.

Letecký pohled na Mariánské Lázně od jihu (foto: Jan Borecký)

Hranice komponenty Mariánské Lázně a její nárazníkové zóny

Hranice komponenty Mariánské Lázně a její nárazníkové zóny – ortofotomapa

C.2 Popis komponenty Mariánské Lázně

Mariánské Lázně, navržené a založené jako „lázně v parku“, patří k nejrozsáhlejším lázeňským komplexům v Evropě. Ve městě vyvěrá více než 40 minerálních pramenů, dalších 160 pramenů kyselky se nachází v jeho okolí. Lázeňská čtvrť, založená v období klasicismu na počátku 19. století, se rozprostírá v malebném údolí s centrálním parkem a vyznačuje se okázalými klasicistními a empírovými domy, gloriety, pavilony a kolonádami. Lázeňskou čtvrť obklopuje městská oblast a ohraničují ji okolní zalesněné kopce. Výstavba města měla od svého počátku regulovaný hmotový a architektonický rámec. V době největšího rozkvětu od 70. let 19. století, kdy se Mariánské Lázně staly vyhlášeným střediskem světového významu, vznikla řada rozsáhlých neoklasicistních lázeňských staveb.

Mariánské Lázně vždy lákaly vlivné osobnosti z celé Evropy včetně královských rodin, aristokracie a hlav evropských států; bylo to místo světové politiky, kde se konala důležitá politická jednání. Přitahovaly také spisovatele, skladatele, umělce a vědce z celého světa.

Mariánské Lázně jsou i nadále jedním z nejvýznamnějších představitelů evropské balneoterapie, která do dnešní doby kombinuje efektivní léčbu pomocí přírodních minerálních zdrojů a tělesný pohyb v udržované lázeňské léčebné a rekreační krajině s volnočasovými aktivitami. Lázeňská léčba probíhá převážně v původních historických lázeňských budovách a zařízeních.

C.2.1 Přírodní poměry a poloha

Mariánské Lázně patří k plošně nejrozsáhlejším lázeňským souborům v České republice i Evropě. Leží v západních Čechách v údolí poblíž horských pásem Slavkovského lesa a Tepelské vrchoviny v nadmořské výšce 580–700 m. Téměř celá lázeňská část města se nachází v Chráněné krajinné oblasti Slavkovský les. Lázeňské lesy nemají hospodářské využití, ale ochrannou funkci pro přírodní léčivé zdroje. Veřejná zeleň s množstvím promenádních cest a četnými vyhlídkovými místy plní funkci lázeňské terapeutické krajiny.

Správní území Mariánských Lázní má rozlohu 51,78 km², ve městě žije přes 12 000 obyvatel, z nichž kolem 9 000 žije na území komponenty. Ve vnitřní lázeňské části města se nachází množství lázeňských domů s balneoprovozy spojenými s ubytovacími službami. Nejsou zde průmyslové provozy ani drobné řemeslné provozovny. Stavební rozvoj území je regulován s ohledem na zájmy lázeňství a památkové ochrany.

C.2.2 Historický, urbanistický a architektonický vývoj

Území se slanými prameny, které byly známy již od 16. století, vlastnil premonstrátský klášter v Teplé. Roku 1528 dal král Ferdinand I. provést průzkum vody ze Slaného (Ferdinandova) pramene, o níž se domníval, že může sloužit jako zdroj kuchyňské soli (slanou chuť však způsobuje projímavá Glauberova sůl). Kolem přelomu 17. a 18. století se věhlas zdejších léčivých pramenů rozšířil nejen po Čechách, ale i do Bavorska a Saska. Velký příliv nemocných vedl tepelského klášterního lékaře Curtia k vyčištění pramenů a úpravě cesty k nim.

Roku 1779 byl dohledem nad prameny pověřen klášterní lékař Johann Josef Nehr. Údolí v té době existovalo ještě ve zcela přírodním stavu s vývěry vody, vodopády a rozsáhlými bažinami. Stála zde jen prostá dřevěná chýše se dvěma kotli k získávání Glauberovy soli z Křížového pramene a staré dřevěné ohrazení Křížového pramene. Ale už roku 1786 stál u Mariánského pramene malý roubený lázeňský dům se čtyřmi koupelnami, nazývaný Marienbad.

Za skutečný počátek lázeňské osady se stálými obyvateli lze považovat rok 1786. Křížový pramen byl tehdy nově zachycen a nad ním postaven nový dřevěný pavilonek. Křížový a sousední Dávivý pramen byly následujícího roku (1791) upraveny a v roce 1800 byla zřízena k výrobě Glauberovy soli solivárna. Roku 1807 vybudoval Johann Josef Nehr první lázeňský dům U Zlaté koule, v němž již v sezoně roku 1808 bydlelo 80 návštěvníků. Roku 1808 byl u Mariína pramene vybudován hostinec „Tracteur-Haus“ a v letech 1810–1812 byly postaveny Staré lázně (dnes Centrální lázně). Zasluhou nového opata tepelského kláštera Karla Gaspara Reitenbergera se Mariánské Lázně staly roku 1812 samostatnou obcí a roku 1818 veřejnými lázněmi.

V roce 1811 byl Křížový pramen propojen s oběma tehdejšími lázeňskými domy i pavilony nad prameny přímou cestou lemovanou alejí. Ve druhé stavební fázi v letech 1811–1818 se zástavba již zděných domů rozvíjela kolem Křížového pramene. Stavěly se domy na šířkových parcelách, které později v Mariánských Lázních zcela převládly. Plánovitě urbanistické budování lázní začíná roku 1815, kdy lobkowiczský umělecký zahradník Václav Skalník začal v rozšířené části údolí budovat lázeňský park plynule přecházející do lesnatých svahů a do luk. To si vyžádalo rozsáhlé meliorační práce a vyrovnávání terénu. Na základě zastavovacího plánu města z roku 1815 nabylo jádro lázní pětiúhelný tvar. Po své studijní cestě do Anglie Václav Skalník mezi lety 1817–1824 upravil střed lázeňské čtvrti v duchu módních přírodně krajinářských úprav. Nad nejdůležitějším Křížovým pramenem vznikl v letech 1818–1826 sloupový chrámek, v centrálním parku byly vyzdviženy empírové pavilony. Na vyvýšené východní části (nynější Goethovo náměstí) se rozprostřela zástavba penzionů, lázeňských domů s dvorními trakty vozoven a kočároven.

V červnu 1820 sem přenesl opat Reitenberger kapličku od Křížového pramene, která byla v letech 1844–1848 nahrazena kostelem Nanebevzetí Panny Marie. Jižní a jihovýchodní část lázeňského centra byla rezervována pro lázeňské provozy. V obrazu města se prosazoval klasicistní biedermeier obohacený o romantický detail a celkově náročnější pojetí. Promyšleně byly vedeny vizuální osy od jednotlivých lázeňských staveb které tak byly navzájem propojeny. Dlouhá osa promenády vedoucí od Křížového pramene k Novému (Karolininu) prameni byla osazena širokou čtyřřadou alejí, aby lázeňští hosté mohli korzovat v příjemném stínu. V roce 1826 byl u Křížového pramene postaven Promenadenhaus, sledující stopu dřívější promenády. Geniální prostorové členění města vytvořené Václavem Skalníkem dotvořil ve 20.–30. letech 19. století Josef Esch do formy mnohonásobně hierarchizovaného urbanistického okrsku lázeňského centra, podobného antické akropoli. Pohledové osy a výhledy byly vedeny až k Úšovicím, kde byla nad Ferdinandovým pramenem postavena podle návrhu Josefa Esche kolonáda, kterou navrhl vzhledem ke krajinnému charakteru v dórsském řádu.

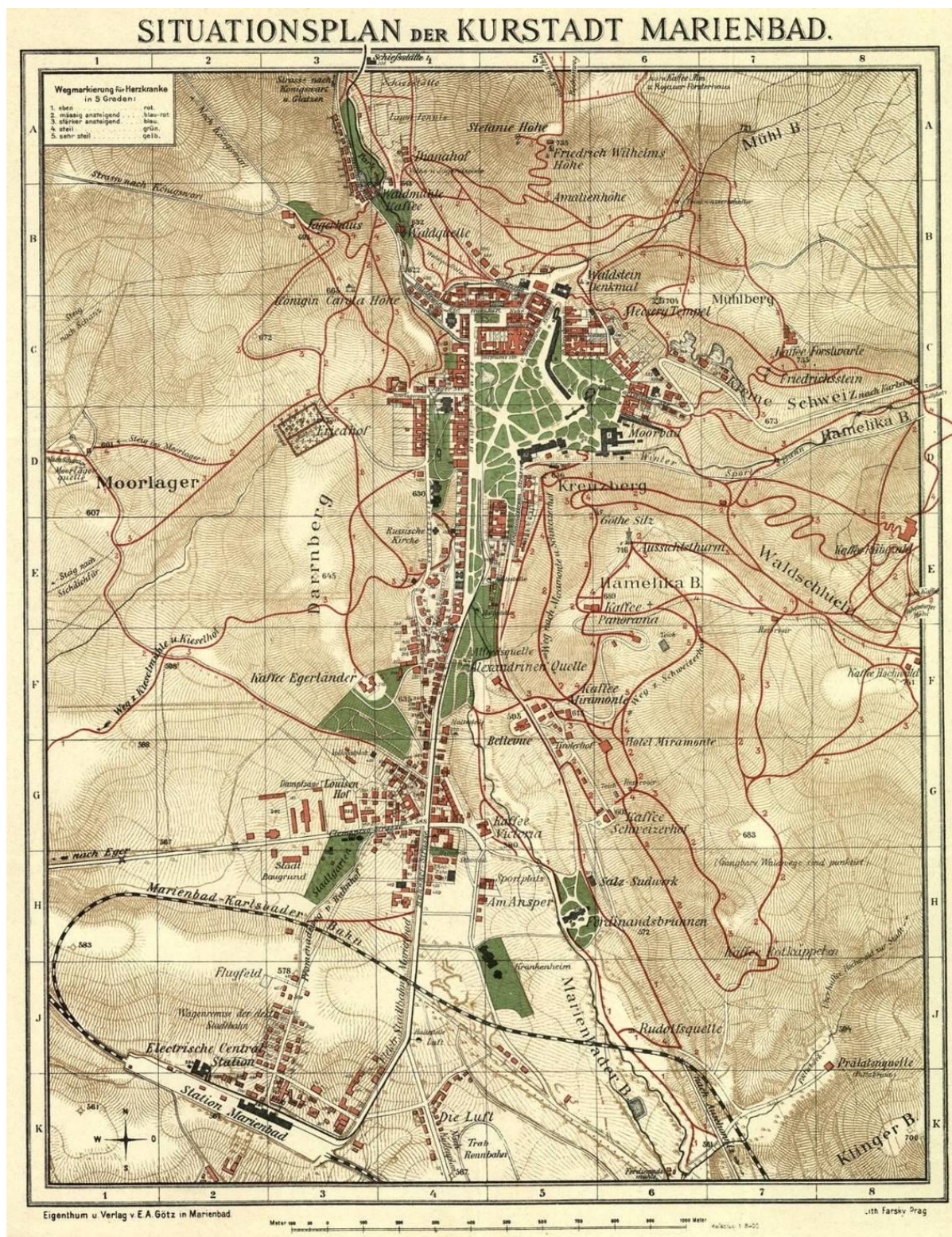
Po polovině 19. století pak zastavováním okrajových území centrální kotliny nastala nová etapa rozvoje města. Pokračovalo zastavování okrajových území centrální kotliny jižním směrem k železničnímu nádraží na trati Plzeň – Cheb (1872) a lázeňské centrum bylo vzájemně propojeno s několika mladšími vilovými čtvrtěmi (Bellevue, Šenov, Nádražní čtvrt) podél dnešní Hlavní třídy v lineární město. Největší stavební rozvoj zaznamenaly Mariánské Lázně v období od 70. let 19. století do první světové války. Od

80. let 19. století se v Mariánských Lázních prosazovala neorenesance. Architektem města a ředitelem lázeňských provozů byl na přelomu 19. a 20. století Josef Schaffer, který se inspiroval zejména stavbami z oblasti Riviéry (Centrální lázně, Kursaal, Nové lázně, Palladio, škola, děkanství, městská nemocnice, Městský hygienický a balneologický institut). Současně se uplatňoval dekorativní neobarokní, tzv. lázeňský sloh podle vzoru staveb v Monte Carlu, který od neobarokního historismu přešel k naturalistické secesi. Hlavním autorem byl Arnold Heymann z Vídně (Krakonoš, Bohemia, Polonia, Kavkaz, Merkur, Pacific, Hvězda, Svatý Hubertus a Esplanade). Zvláště pohádkově romantizujících výsledků dosáhl mariánskolázeňský stavitel Josef Forberich (domy Šípková Růženka, Sněhurka, Svatý Martin). V předvečer 1. světové války představovala lázeňská část města kompaktní urbanistický a architektonický celek. Věhlas lázní tehdy svého vrcholu, Mariánské Lázně se staly světovými lázněmi.

Válečné události se městu šťastně vyhnuly a ve 20. letech 20. století nastal další rozmach lázní, kdy byl dokonce v letech 1928–1929 překročen rekord návštěvnosti (41 226 hostů a na 120 000 návštěvníků). V průběhu druhé světové války byly Mariánské Lázně prohlášeny lazaretním městem, a proto nebyly vážněji poškozeny. Po válce byl zaveden celoroční lázeňský provoz a jednotlivé lázeňské domy byly postupně obnovovány. Doprava byla svedena mimo lázeňské centrum. V roce 1977 ale došlo zbouráním Tepelského domu mezi Mírovým náměstím a centrálním parkem k otevření jižní strany Mírového náměstí. V 90. letech 20. století byla citlivě rekonstruována řada objektů v lázeňské části města. Hodnoty půdorysné kompozice a téměř nenarušený architektonický ráz lázeňského města 19. století se roku 1992 odrazilily v prohlášení Mariánských Lázní za městskou památkovou zónu. V roce 2017 byla ochrana plošně rozšířena o rozlehlou lázeňskou krajinu v okolí města a celé území bylo prohlášeno za městskou památkovou rezervaci.

Kolonáda Křížového pramene

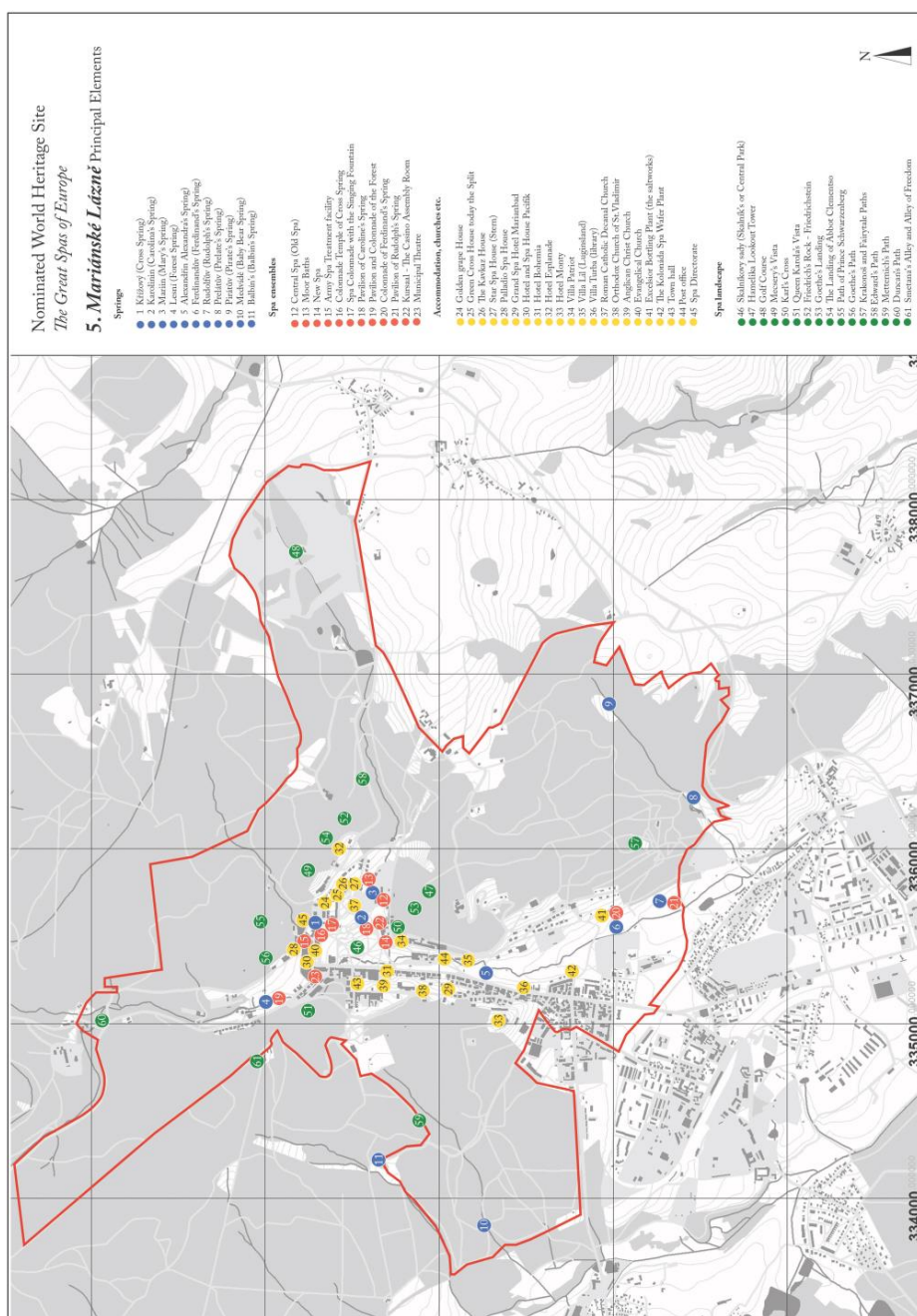

Mariánské Lázně, mapa města a okolí kolem roku 1910

C.2.3 Hlavní atributy komponenty Mariánské Lázně

V souladu s definicí hlavních atributů série Slavná lázeňská města Evropy (viz kap. A.5) je následující popis členěn na tyto oddíly:

- 1) Minerální prameny a další přírodní léčivé zdroje
- 2) Historická městská krajina
- 3) Urbanistický soubor lázeňského města, lázeňská architektura
- 4) Terapeutická a rekreační lázeňská krajina
- 5) Lázeňská podpůrná infrastruktura
- 6) Internacionalismus, vědecké, umělecké a literární hodnoty, události a kulturní tradice
- 7) Pokračující lázeňská funkce

Umístění popisovaných objektů na území komponenty

C.2.4 Hlavní objekty komponenty Mariánské Lázně

C.2.4.1 Minerální prameny a další přírodní léčivé zdroje

Širší okolí Mariánských Lázní se vyznačuje zlomovou tektonikou a vulkanickou činností třetihorního původu, jejímž dozvukem je dodnes četné výrony plynů a vývěry minerálních vod, o nichž se už v roce 1679 jako tepelských kyselkách zmiňoval Bohuslav Balbín. Vřídelní struktura je prostorově vázána na širokou škálu metamorfovaných a vyvřelých hornin v periférii Slavkovského lesa, především na jeho zlomově predisponované hranici s Plánskou riftovou strukturou a jejím nejvýznamnějším zlomovým systémem – mariánskolázeňským hlubinným zlomem, na nějž jsou vázány také prameny u Františkových Lázní.

Jen v Mariánských Lázních vyvěrá 42 minerálních pramenů a celkem se v okolí vyskytuje více než 160 pramenů chladných kyselek s plynným oxidem uhličitým a rozpuštěnými minerálními solemi o průměrné teplotě 7–10 °C. Srážkové vody v oblasti infiltrují podle propustných puklinových systémů různorodých hornin až hloubky kolem 150 m, kde se na hlubinných zlomech obohacují o rozpuštěné minerální soli a stoupající oxid uhličitý, a získávají tak své specifické složení. Odlišné geologické poměry v různých částech lázeňského místa (žulové horniny karlovarského masivu v severní části mariánskolázeňské pramenné oblasti, pararuly na jihu a amfibolity na východě) způsobují, že v Mariánských Lázních vyvěrají čtyři základní typy minerálních vod:

- 1) kyselky hydrogeochemického typu $\text{Na-SO}_4\text{HCO}_3\text{C}$ s celkovou mineralizací (SM) 4–11 g.l⁻¹ (prameny Lesní, Křížový, Ferdinand I a II, vrty Alfreda a Alexandry),
- 2) kyselky typu $\text{CaMg-HCO}_3\text{SO}_4\text{Cl}$ se SM cca 1–4 g.l⁻¹ (Ferdinand III, IV, VI, VII a VIII, Karolina),
- 3) kyselky typu CaMg-HCO_3 se SM asi 1,0–2,5 g.l⁻¹ (Rudolfovy prameny),
- 4) kyselky prosté a železnaté se SM asi 0,1–1,0 g.l⁻¹ (Ambrožovy prameny, Mariiny prameny, Ústřední, Hamelika, Prelátův pramen a prameny v dolní části Pottova údolí),

Tyto vody vyvěrají ve velkém množství artéských pramenů, jejichž vznik je dán nejen geologickými, ale i geomorfologickými poměry.

Hlavní léčebnou metodou v Mariánských Lázních je pitná léčba, léčba minerálními koupelemi, kyslíkové koupele a rašelinové zábaly, vodoléčba, elektroléčba a inhalace, oxygenoterapie či fyzioterapie s metodami léčebného tělocviku. Poskytovaná léčba je zaměřená na nemoci močových cest, nemoci látkové výměny (obezita, dna), dýchacích cest, kožní, nervové, onkologické, ženské nemoci, nemoci žláz s vnitřní sekrecí, poúrazové stavy a stavy po ortopedických operacích.

K pitné kúře se využívá především šest pramenů: Křížový, Rudolfův, Karolinin, Lesní, Ambrožův a Ferdinandův. Mezi další prameny patří Alexandřin, Antonínův, Balbínův, Hamelika, Medvědí, Pirátův a Prelátův. Specifický je Mariin pramen obsahující 99,7 % CO₂. Celková vydatnost pramenů dosahuje zhruba 400–600 litrů za minutu.

Lázeňský provoz byl v Mariánských Lázních vždy prioritní, a byl proto pečlivě sledován a chráněn. Výnosem českého místodržitelství byla vyhlášena kolem léčivých pramenů od 31. prosince 1866 ochranná zóna. V roce 1955 byl schválen lázeňský statut Mariánských Lázní, který poskytoval ochranu lázním a přírodním zdrojům a upravoval podmínky ve městě pro komplexní lázeňskou léčbu. Současnou ochranu lázeňského místa Mariánské Lázně zajišťuje nový Lázeňský zákon č. 164/2001 Sb.

Komponenta	Počet pramenů*	Celková mineralizace (mg.l ⁻¹)	Rozpuštěné plyny (mg.l ⁻¹)	Hlavní prvky (ionty)	Teplota (°C)	Radioaktivita (Bq.l ⁻¹)
Františkovy Lázně	26	1 500 – 23 600	700 – 3 000 (CO ₂)	Na, SO ₄ , Cl, HCO ₃	9,0–16,3	–
Karlovy Vary	19	6 500 – 6 800	150 – 1 100 (CO ₂)	Na, HCO ₃ , SO ₄ , Cl; H ₂ SiO ₃	17,0–73,4	6,6–567
Mariánské Lázně	42	100 – 11 000	2000 – 3 380 (CO ₂)	Na, Ca, Mg, HCO ₃ , SO ₄ , Cl	8,0–10,2	–

* Počet užívaných pramenů podle lázeňského zákona č. 164/2001 Sb.

Umístění hlavních pramenů na území komponenty

C.2.4.2 Historická městská krajina

Mariánské Lázně byly navrženy a založeny jako „lázně v parku“. Lázeňská čtvrť, založená v období klasicismu na počátku 19. století, se rozprostírá v malebném údolí s centrálním parkem a vyznačuje se okázalými klasicistními a empírovými domy, gloriety, pavilony a kolonádami. Lázeňskou čtvrť obklopuje městská oblast a ohraničují ji okolní zalesněné kopce. Výstavba města měla od svého počátku regulovaný hmotový a architektonický rámeček.

Urbanistický plán komponenty Mariánské Lázně tak lze rozdělit na:

- 1) kompaktní lázeňskou čtvrť zasazenou do rozsáhlé soustavy parků, zahrad a otevřeného prostoru s množstvím pramenů, velkými termálními lázněmi, velkými kolonádami a pavilony, stavbami pro volný čas, kostely, penziony a mnoha elegantními hotely a vilami,
- 2) rozlehlou léčebnou a rekreační krajinu obklopující město s četnými výletními stezkami, vyhlídkami a rozhlednami.

C.2.4.3 Urbanistický soubor lázeňského města, lázeňská architektura

Budovy u minerálních pramenů

Přírodní léčivé zdroje se v Mariánských Lázních využívají buď přímo u zdroje, nebo v lázeňských objektech. Již od počátku se zde prosadil typ specializovaného lázeňského provozu, velkého lázeňského komplexu, kam lázeňští hosté k procedurám sami dochází, a systém domů jako penzionů, v nichž lázeňští hosté pouze bydlí, případně se i stravují. Dispoziční schéma koupelového provozu vycházelo plně z předloh a principů velkých samostatných lázeňských domů zvaných Kurhaus. V Mariánských Lázních se rozvinul typ lázeňských domů s více křídly, kde byly umísťovány jednotlivé lázeňské kabiny s vanami. Vznikly zde i další lázeňské stavby - kolonády, pavilony, pitné haly, konverzační domy. Soubor těchto zařízení představuje typickou lázeňskou architekturu kosmopolitního charakteru, která dodnes slouží svému prvotnímu účelu a tvoří charakteristické lázeňské prostředí.

Lázeňské domy, velké lázeňské komplexy

Centrální lázně (Staré lázně) (1892)

Staré lázně byly postaveny roku 1892 v neorenesančním stylu podle projektu architekta Josefa Schaffera. Lázeňské koupelny i kabiny se dochovaly v původním stavu s barokizujícími portály a secesními keramickými obklady.

Slatinné lázně (1882)

Byly postaveny podle projektu Friedricha Zicklera v letech 1880–1882 ve stylu francouzské neorenesance. Po rekonstrukci na Maria Spa Courtyard je zde dnes přístupný historický bazének s přírodním Mariiným plynem v kombinaci s oxygenoterapií.

Nové lázně (1896)

Podle projektu Josefa Schaffera byly postaveny v letech 1893–1896 ve stylu italské neorenesance. V přízemí se nacházejí dvě luxusní lázeňské místnosti (Fürstenbad – dnes Císařská a Královská kabina) pro přírodní uhličitá lázně, sestávající vždy z jednoho salonu pro odpočinek s lodžii obrácenou do

parku, šatny a vlastní koupelny. Střed parních lázní tvoří Římské lázně ve stylu antického, starořímského dvojitého atria s dvojicí bazénů, s nástropními malbami a secesními dlaždicemi.

Vojenská lázeňská léčebna (1885)

Neorenesanční lázeňský dům Imperial dal roku 1885 postavit hoteliér E. Lanzendörfer podle plánů architekta Josefa Schaffera. Dnes vojenskou léčebnu tvoří komplex propojených budov Bristol, Aglaja, Poeta, Credo a Davos.

Budovy pro pitnou kúru u pramenů (pavilony, kolonády, pitné haly)

Kolonádní chrámek Křížového pramene (1818–1826)

U Křížového pramene byl v letech 1818–1826 postaven otevřený peristylový kolonádní chrámek, sestávající ze dvou sloupových hal, spojených vpředu příčnou kolonádou a gloriétou tyčící se přímo nad pramenem. Jde o symbol Mariánských Lázní.

Lázeňská kolonáda se Zpívající fontánou (1889/1986)

Na místě Promenádního sálu u Křížového pramene byla vystavěna v letech 1888–1889 nová kolonáda z litiny a oceli v neobarokních formách podle projektu vídeňských architektů Hanse Miksche a Juliana Niedzielského. Nejdelší kolonáda v lázeňských městech (dnes 135 metrů, původně se Starou kolonádou 180 metrů) je národní kulturní památka. V letech 1982–1986 byla před kolonádou vybudována Zpívající fontána.

Pavilon Karolinina pramene (1823/1872)

Na místě pavilonu z roku 1811 byl roku 1823 postaven nový kruhový antikizující pavilon v korintském řádu, zvětšený v letech 1869 a 1872 o dvě kolonádní křídla.

Pavilon s kolonádou Lesního pramene (1869)

Klasicizující pavilon byl postaven v roce 1869 podle plánu Friedricha Zicklera. Původně byl plně otevřen, v letech 1955–1957 zasklen.

Kolonáda Ferdinandova pramene

Byla postavena v roce 1827 podle plánu Josefa Esche. Ve středové pozici vystupuje kruhový gloriét s bání a napojenými kolonádními křídly, ukončenými postranními pavilony. Představuje nejstarší intaktně dochovanou klasicistní stavbu nad prameny v Mariánských Lázních.

Pavilon Rudolfova pramene (1902)

Dřevěný pavilon ve formách švýcarské architektury byl postaven v roce 1902.

C.2.4.4 Budovy určené k trávení volného času

Lázeňský provoz byl spojen s velkými sály (Kursaal, Kursalon či Konversationsaal) pro nejrůznější společenské příležitosti. Byla to místa pro setkávání lidí všech společenských vrstev. Součástí byly jídelna, kuchyně, čtenářský kabinet i divadelní scéna. Dále zde byly i hudební salony, kulečníky či šachové salony.

Kursaal – Společenský dům Casino (1867/1900)

Kursaal, patřící k Novým lázním, s restaurací a sloupovým společenským sálem byl postaven v roce 1867. V letech 1899–1900 před něj představěl Josef Schaffer příčné křídlo s mohutnou skružovou bání a nižšími bočními křídly. V interiéru byly vedle ústředního Mramorového sálu taneční sál, dámský salónek, čítárna, písárna s konverzačním sálem a restaurace s kavárnou.

Městské divadlo (1868/1905)

Divadlo bylo postaveno v roce 1868 v neorenesančních formách podle návrhu Friedricha Zicklera. V roce 1905 byla budova upravena v secesním slohu podle plánů vídeňského architekta Alfreda Walchera von Montheim.

C.2.4.5 Ubytování

K ubytování lázeňských hostů sloužily lázeňské domy, které zajišťovaly i stravovací a společenskou funkci. Od 18. století vznikaly hotely, které v sobě pojily nejen funkci ubytovací, ale i stravovací a společenskou. Na rozhraní 19. a 20. století vznikají velké hotelové komplexy, dotvářející ráz Mariánských Lázní. Rovněž vily sloužily pro ubytování lázeňských hostů jako penziony.

Lázeňské domy a hotely

Dům U Zlatého hroznu (1818)

Byl postaven v roce 1818, jde o nejstarší dochovaný klasicistní dům ve městě, přízemí je zděné, patro hrázděné. V roce 1823 zde bydlel J. W. Goethe. Dosud jsou zde zachovány Goethovy pokoje s původním zařízením z doby básníkova pobytu. Dnes zde sídlí Městské muzeum.

Dům U Zeleného kříže – dnes Split (1819)

Dům postavil Thaddeas Rubritius v roce 1819. Později byl majitelem domu známý místní lázeňský lékař Fidelis Scheu. Dvoupatrový dům má typickou fasádu v duchu klasicismu či biedermeieru.

Lázeňský dům Kavkaz (původně Klebelsbergův palác, Stadt Weimar, King of England) (1821/1905)

Objekt postavil v letech 1820–1821 hrabě Franz Josef Klebelsberg-Thumburg. Do současného stavu byl upraven a rozšířen v letech 1903–1905 podle projektu architekta Arnolda Heymanna, podstatné části původního klasicistního Klebelsberského paláce jsou však zachovány.

Lázeňský dům Hvězda (Stern) (1819)

Lázeňský dům z roku 1819, postavený rytířem Ferdinandem Sternfeldem z Kriegelsteinu, byl v letech 1904–1905 upraven do podoby neobarokního paláce podle projektu Arnolda Heymanna.

Lázeňský dům Palladio (1900)

Honosný neorenesanční objekt postavil v letech 1899–1900 architekt Josef Schaffer.

Grand Spa Hotel Marienbad (1873)

Hotel vznikl podle projektu architekta Emila von Förstera roku 1873 jako toskánská vila s výraznými arkádami. V letech 1952–1990 zde působil Výzkumný ústav balneologický (dnes Falkensteiner Spa Resort).

Hotel, lázeňský dům Pacifik (původně Ott) (1905)

Čtyřpatrový rohový dům, dominanta v ose Hlavní třídy, byl postaven v roce 1905 podle projektu Arnolda Heymanna.

Hotel Bohemia (původně Fürstenhof) (1905)

Hotel byl postaven v roce 1905 podle projektu Arnolda Heymanna. a sloužil pro nejvznešenější hosty.

Hotel Esplanade (1911)

Byl postaven v letech 1910–1911 ve formách geometrizující secese podle projektu Arnolda Heymanna. Záhy po otevření se tu roku 1911 ubytoval slavný americký vynálezce Thomas Alva Edison. Pobývala zde též různá knížata a bankéři, roku 1911 indický princ a roku 1913 indický maharádža s rodinou. Sousední, věžičkami opatřené dvoupatrové vily, Villa Royal (dříve Skt. Hubertus) a Villa Esplanade (dříve Waldidylle a Campanilla), jsou jeho dependancemi.

Hotel Monty (1886/1901)

Na výšině zvané Vogelherd (Čihadlo) byla postavena vyhlídka nazvaná Sedátko přátelství (Freundschaftssitz), nesoucí od roku 1836 název Výšina krále Ottý I. V letech 1885–1886 zde byla postavena výletní restaurace Café Egerländer, kterou 16. září 1900 navštívil perský šáh Mozaffareddín. V letech 1900–1901 byla přestavěna do současné podoby s dekorativním hrázděním.

Lázeňské penziony, vily

Vila Patriot (1870)

Vilu si nechal postavit August Herzig, dlouholetý starosta města, v roce 1870 podle projektu stavitele Friedricha Zicklera v klasicistním stylu. V roce 1896 získal budovu MUDr. Eduard Kraus, který si zde zřídil institut s tělocvičnými přístroji pro švédskou gymnastiku podle doktora Zandera. Vila Patriot (Herzig), patří mezi nejcharakterističtější příklady palladiánských staveb ve vilové architektuře západočeských lázní.

Vila Lil (Luginsland) (1901)

Vilu nazvanou původně Fürstenhaus Luginsland (Knížecí vila – Vyhlídka do krajiny) nechal postavit Maxmilian Halbmayer v letech 1899–1901 podle projektu stavitele Alexandra Zicklera. V roce 1904 zde přenocoval císař František Josef I.

Vila Turba (knihovna) (1904)

Vilu postavil lázeňský lékař a starosta Mariánských Lázní MUDr. Hans Turba v letech 1903–1904 podle projektu Ignaze Königa. Architektonický výraz vily je v pozdním historismu s hrázděnými štíty. V přízemí se nacházela ordináční místnost s čekárnou a vlastní lázní.

C.2.4.6 Sakrální stavby

Mezinárodní postavení lázeňského města i jeho prestiž zdůrazňovaly stavby určené pro mezinárodní klientelu lázní. Kromě společenských konverzačních domů a čítáren to byly i stavby sakrální, určené pro jednotlivá vyznání lázeňských hostů, včetně synagogy (vypálené roku 1938).

Římskokatolický děkanský kostel Nanebevzetí Panny Marie (1848)

Bazilika na polygonálním půdorysu byla postavena v letech 1844–1848 podle projektu architekta Johanna Gottfrieda Gutensohna z Mnichova v novobyzantském slohu. Děkanský kostel je jednou z prvních sakrálních staveb v duchu romantického historismu v Čechách.

Pravoslavný kostel sv. Vladimíra (1902)

Pravoslavný kostel sv. Vladimíra postavil františkolázeňský stavitel Gustav Wiedermann v letech 1900–1902 podle plánů architekta prof. Nikolaje V. Sultanova (1850–1908). Interiéru dominuje ikonostas, vyrobený původně v obci Kuzněcovo u města Tver pro Světovou výstavu v Paříži.

Anglikánský Kristův kostel (1879)

Anglikánský Kristův kostel postavil v letech 1878–1879 stavitel Friedrich Zickler podle plánů londýnského architekta Williama Burgesse. Z původního vybavení interiéru je zachována kazatelna a mramorová pamětní deska z roku 1911, připomínající časté návštěvy britského panovníka Edwarda VII.

Evangelický kostel

Evangelický kostel byl postaven v letech 1853–1857 podle projektu berlínského architekta a dvorního stavebního rady G. Ch. Cantiana za přispění pruského krále Bedřicha Viléma IV., jenž byl 24. 6. 1857 přítomen slavnostnímu vysvěcení.

Městský hřbitov

Městský hřbitov byl založen v roce 1843 premonstráty z kláštera Teplá. V 70. letech 19. století byl hřbitov rozšířen. Nachází se zde řada velkých hrobů a náhrobků významných osobností Mariánských Lázní, včetně náhrobků Václava Skalníka, projektanta a pozdějšího starosty Mariánských Lázní (1861), slavného lázeňského lékaře Karla Josefa Heidlera (1866), lázeňského lékaře a starosty města Augusta Herziga (1901), prvního lékárníka Karla Brema (1845) nebo lékaře a historika Adalberta Danzera (1862).

Židovský hřbitov

Židovský hřbitov u silnice do Velké Hleďsebe byl založen v roce 1875. Do roku 1930 byl rozšířen a slouží dodnes. Na hřbitově jsou například hroby zakladatele zdejšího Výzkumného ústavu pro balneologii profesora Enocha Heinricha Kische (1918) a německého filozofa a antifašisty profesora Theodora Lessinga.

C.2.5 Terapeutická a rekreační lázeňská krajina

Veřejná zeleň je v Mariánských Lázních jedním z nejdůležitějších prvků utvářejících celkovou kompozici města. Střed města tvoří rozsáhlý přírodně krajinářský park. Díky tomu jsou lázně v parku a park ve městě. Veřejná zeleň s množstvím promenád a mnoha vyhlídkami plní funkce léčebné a rekreační lázeňské krajiny.

Součástí léčebných procedur v Mariánských Lázních je pohyb na čerstvém vzduchu, kondice a rekondice (terénní léčba). Nedílnou součástí lázní jsou tedy i vycházkové a promenádní trasy. Jako první s myšlenkou využívání chůze v kopcovitém terénu k léčbě poruch krevního oběhu přišel lázeňský lékař Oertel, který rozdělil stezky podle náročnosti stoupání. Mariánské Lázně s dominující odtučňovací

kúrou se Oertelovy terénní léčby velice agilně chopily a výsledkem je důmyslně propracovaný systém lázeňských cest. K oblíbeným zastávkám v blízkém okolí města patřily výletní hostince se stolky. Na vyhlídkových bodech s pohledem na lázeňské město vznikala četná zastavení, pavilony a vyhlídkové věže či rozhledny.

Skalníkovy sady (Centrální park)

Centrum Mariánských Lázní tvoří rozsáhlý přírodně krajinářský park, který založil zkušený zahradní architekt a pozdější starosta města Václav Skalník. Skalník začal park budovat v roce 1817 v širší části údolí, která plynule přecházela do zalesněných strání a luk. To si vyžádalo rozsáhlé meliorační práce a zarovnání terénu. Centrální prostor s velkou promenádou vedoucí od Křížového pramene k Novému (Karolininu) prameni lemuje čtyřřadá alej stromů, díky které se lázeňští hosté mohou v letní sezóně procházet v příjemném stínu. Po návratu Skalníka ze studijní cesty do Anglie byl park počátkem 20. let 19. století upraven podle módních anglických trendů přírodní krajiny. Na vyvýšené východní části parku (dnes Goethovo náměstí) vznikly penziony a lázeňské domy. Labutí jezero v západní části parku upravil na počátku 20. století švédský zahradní architekt Swen Swensson. Směrem k jihu přechází Skalníkovy sady do parku vedoucího k Ferdinandovu a Rudolfovu pramenu.

Centrální park

Rozhledna Hamelika (1876)

Postavil ji stavitel Friedrich Zickler roku 1876 v podobě gotizující věže imitující ruiny starých hradů.

Golfové hřiště (1905)

Hřiště v přírodně krajinářském parku o rozloze 45 ha bylo slavnostně otevřeno v roce 1905 britským králem Edwardem VII. V roce 1923 byla jeho původní plocha téměř zdvojnásobena.

Mecserého vyhlídka (1850)

Nachází se na plošině nad skalním výchozem u hotelu Royal na místě staršího dřevěného pavilonu. Stavba byla zřízena v roce 1850 k počtě významného hosta - místodržícího Čech barona von Mecserého.

Karlův kříž

Dominantní kříž nad Novými lázněmi stojí na autentickém místě, z kterého shlíželi do údolí lázeňští hosté, jako byli J. W. Goethe, K. G. Reitenberger, nebo V. Skalník. Právě odtud je město na dobových rytinách nejčastěji zachycováno. Kříž nechal postavit opat Karl G. Reitenberger, aby jako „věčné světlo zářil lázeňským hostům“.

Vyhlídka královny Karoly (1875)

Obnovený vyhlídkový pavilon ve svahu mezi Lesním pramenem a městským hřbitovem, pojmenovaný podle významné návštěvnice města, bavorské královny Karoly, byl postaven v roce 1875.

Bedřichův kámen - Friedrichstein

Přírodní skalní útvar v tzv. „Malém Švýcarsku“ je utvářen velkými balvany hrubozrnné žuly. Do útvaru je zasazena pamětní deska připomínající návštěvu saského krále Friedricha Augusta II., který se v letech 1834 a 1835 v Mariánských Lázních věnoval botanickým výzkumům.

Goethovo odpočívadlo (1849)

Pískovcový obelisk se dvěma kamennými odpočívadly, stojící na svahu Hameliky, připomíná, že v těchto místech sedával J. W. Goethe na lavičce s Ulrikou von Levetzow. V roce 1849 byl na zdejším místě postaven pomník ve tvaru obelisku.

Odpočívadlo opata Clementso

Oblíbené místo tepelského opata Alfréda Clementso, za jehož působení došlo k největšímu rozmachu budování Mariánských Lázní (1888–1900).

Cesta knížete Schwarzenberga

Jedna z nejstarších cest vede z lázeňského centra na sever. V roce 1909 zde byla postavena Laskova kaple; dále cesta vede k odpočívadlu Gisela a k altánku Friedricha Wilhelma na výšině Friedricha Wilhelma (dnes Žižkův kopec).

Goethova cesta

Další významná vycházková cesta vede k severu na romantickou stráň k „Malému Švýcarsku“ se skalním tvarem Friedrichstein, kde je pamětní deska saského krále Fridricha Augusta II. Nad Friedrichsteinem byla postavena vyhlídka Hirtenruhe, kterou na konci 19. století nahradila kavárna Forstwerte (nyní Kamzík).

Krakonošova cesta a Pohádková cesta

Hotel Krakonoš z roku 1901 spojovala se starými lázněmi cesta upravená jako „pohádková cesta“ s výjevy z oblíbených pohádek.

Edwardova cesta

Tato cesta začíná u Nových lázní a vede ke golfovému hřišti, které slavnostně otevřel v roce 1905 anglický král Edward VII. Cestou nad Novými lázněmi stojí Karlův kříž, připomínající zakladatele města opata Karla K. Reitenbergera, dále Goethovo odpočívadlo, odkud cesta stoupá k rozhledně Hamelika. Za ní se rozkládá obora jelenů a daňků a park Bohemium s modely českého stavebního dědictví.

Metternichova cesta

Cesta směřuje k výtoku Medvědího pramene a k Balbínovu rašeliništi, kde se rašelina těžila od roku 1853 pro lázeňské účely. Dále cesta vede ke starému hřbitovu s obřadní kaplí a k vyhlídce královny Karoly pojmenované na počest saské královny.

Duncanova cesta

Tato cesta vede od kolonády Lesního pramene údolím Úšovického potoka na Duncanovu vyhlídku a dále do přírodní rezervace Smradoch s lesním rašeliništěm a vývěry plynů (mofetami).

Smetanova alej a Alej Svobody

Tyto dlouhé, původně kočárové cesty spojující Mariánské Lázně s Metternichovým zámkem v Kynžvartu byly na počátku 20. století upraveny na lázeňské promenády obklopené alejemi stromů.

C.2.6 Lázeňská podpůrná infrastruktura

Minerální voda se nevyužívala jen pro léčebné účely přímo v Mariánských Lázních, ale byla také stáčena do lahví a zasílána i do vzdálených míst. Pro Mariánské Lázně byla typická i výroba soli a další výrobků, jako byly pastilky, kosmetika, mýdla, lázeňské oplatky apod.

Stáčírna Excelsior (Solivárna) (1889)

Budova dnešní stáčírny byla původně roku 1889 postavena jako Solivárna, v níž se odpařováním Ferdinandova pramene (dříve Solného) získávala léčivá sůl, která se vyvážela do celého světa. Vyráběla se až do roku 1946. Poté byla budova přebudována na stáčírnu. Od roku 1950 se tu stáčí minerální vody pod značkou Excelsior a Aqua Maria. V současnosti jsou využívány prameny Nová Marie (vyvěrá nad Centrálními lázněmi) a Rudolfův.

Závod Kolonáda – oplatkárna

Výletní kavárna Café Viktoria z roku 1875 s největším sálem ve městě byla po druhé světové válce upravena pro výrobu mariánskolázeňských oplatek.

Radnice (1877)

V budově postavené roku 1877 sídlil (a dodnes sídlí) městský úřad, spořitelna, pošta a pravoslavná modlitebna. Po roce 1900 byla rozšířena neorenesanční přístavbou podle projektu architekta Josefa Schaffera s doplněním mohutné francouzské mansardové bání v průčelí.

Pošta (1880)

Objekt byl původně postaven jako lázeňský dům Rudolfshof, který vybudoval v letech 1878–1880 První všeobecný úřednický spolek rakousko-uherské monarchie ve Vídni podle projektu vídeňského architekta Ernsta Krombholze. V roce 1913 byl přeměn na poštovní úřad.

Ředitelství lázní (1878)

Budova sloužící jako sídlo inspektora pramenů a expedice minerálních vod byla postavena roku 1878 podle projektu stavitele Friedricha Zicklera v neorenesančních formách. Byla zde i veřejná čítárna. Dnes ředitelství Léčebných lázní Mariánské Lázně a. s.

C.2.7 Internacionalismus, vědecké, umělecké a literární hodnoty, události a kulturní tradice

Malebné prostředí, klid a poetičnost místa vedly ke koncentraci významných politických i kulturních osobností, které se sem rády vracely jak kvůli oddechu, tak kvůli inspiraci. V roce 1820 navštívil Mariánské Lázně poprvé Johann Wolfgang Goethe, který sem zavítal ještě dvakrát a prožil zde svůj největší milostný román s mladičkou baronesou Ulrikou von Levetzow. Přítomnost Goetha v Mariánských Lázních měla velmi příznivý dopad na návštěvnost. K nejvýznamnějším hostům 19. století patří například Richard Wagner, který si psal ze zdejšího pobytu deník a dokonce diktoval do své autobiografie zápisky z Mariánských Lázní, později vydané pod titulem „Z mého života“. Vznik jeho oper *Das Liebesverbot* (Zákaz lásky), *Tannhäuser*, *Die Meistersinger von Nürnberg* (Mistři pěvci norimberští) a *Lohengrin* souvisí se skladatelovými pobytů v Mariánských Lázních. Roku 1821 vznikl v Mariánských Lázních Lázeňský orchestr, který se řadí mezi nejstarší symfonické orchestry v České republice.

K dalším významným hostům patřili Johann Strauss, Gustav Mahler, Friedrich Nietzsche, Franz Kafka, Joseph Rudyard Kipling, Mark Twain, Thomas Alva Edison, Pierre de Coubertin, Maxim Gorkij, Stěpan Patrovič Ščipačov, Marietta Sergejevna Šagiňanová aj.

Již od svých počátků se Mariánské Lázně staly místem mezinárodních politických setkání. Pobytů členů panovnických domů, státníků a politiků byly spjaty s významnými politickými jednáními či událostmi, které se odrazily přímo ve tváři města (britský král Edward VII. zde byl devětkrát, bulharský kníže a car Ferdinand I. více než čtyřicetkrát, dále lázně navštívili císař František Josef I., ruský car Mikuláš II., řecký král Georg I., kancléř Clemens Wenzel Lothar von Metternich, perský šáh Mozaffareddín, francouzský ministr Georg Clemenceau, lord Neville Chamberlain a další). V září 1899 se v Mariánských Lázních rozhodovalo o záležitostech předcházejících vzniku búrské války v Jižní Africe. V roce 1907 se zde britský panovník setkal s francouzským ministrem Georgem Clemenceauem a ruským ministrem zahraničí Alexandrem Petrovičem Izvolským kvůli postupu na Balkánu při nepokojích v Osmanské říši i krizi v Maroku. Dne 5. září 1907 přijel znovu za králem Edwardem do Mariánských Lázní ruský ministr zahraničí Alexandr Petrovič Izvolskij kvůli dohodě mezi Velkou Británií a Ruskem, která vymezila sféry politického a ekonomického vlivu v Persii a v Afghánistánu. Při své další návštěvě v roce 1909 řešil král Edward VII. v Mariánských Lázních s premiérem Clemenceauem turecko-řecké záležitosti a otázky Dardanel, Bosporu i Bosny a Hercegoviny.

Ve městě působila také řada významných lázeňských lékařů (Johann Josef Nehr, Karl Josef Heidler, Fidelis Scheu, Adalbert Eduard Danzer, Josef Adam Frankl, Leopold Herzig, Josef Abel, Franz Johan Opitz, Anton Friedrich Schneider, Samuel Benedikt Lucca, Emil Kratzmann). Kromě lázeňských lékařů přijížděli i světově věhlasní lékaři (Franz Ambrosius Reuss, Friedrich August Struve, Jöns Jakob Berzelius, Enoch Heinrich Kisch, Adolf Ott, Isidor Kopernicki).

V Mariánských Lázních se dochovalo množství budov a míst, které jsou hmatatelně spojeny s pobyty významných panovníků, politiků a umělců. Patří mezi ně například následující, již výše zmíněné objekty.

Kursaal – Společenský dům hostil v roce 1937 třetí světový židovský kongres.

Dům U Zlatého hrozu připomíná pobyt Johanna Wolfganga Goetha v roce 1823. Dodnes jsou Goethovy pokoje zachovány s původním zařízením z doby básníkova pobytu. Dnes tu sídlí Městské muzeum.

Klebelsbergův palác (dnes lázeňský dům Kavkaz) byl místem, kde Goethe rád pobýval ve společnosti paní Amalie Theodory von Levetzow a její krásné dcery Ulrike. Mezi lety 1899 a 1909 zde byl během svých lázeňských pobytů osmkrát ubytován britský král Edward VII. „Procestoval jsem celou Indii, Cejlón a všechna lázeňská města v Evropě, ale nikde na světě mě poezie nádherné přírody nevzala za srdce jako tady v Mariánských Lázních,“ napsal o Mariánských Lázních král Edward. V roce 1903 pobýval v Klebelsbergově paláci také řecký král Georg I.

V hotelu **Grand Spa Hotel Marienbad** (dnes Falkensteiner Spa Resort) byl v letech 1890 a 1891 ubytován Johann Strauss a v letech 1893 a 1894 Alfred Nobel. V letech 1952 až 1990 zde sídlil Výzkumný balneologický ústav.

V monumentálním **hotelu Esplanade** byl v roce 1911 ubytován slavný americký vynálezce Thomas Alva Edison. Pobývali zde také různí princové a bankéři, například v roce 1911 indický princ a v roce 1913 indický maharádža s rodinou.

Hotel Monty navštívil v roce 1900 perský král Mozaffar ad-Din Shah Qajar.

Villa Lil je svědectvím pobytu císaře Františka Josefa I. v roce 1904.

Ve **vile Turba** pobýval v roce 1913 Sigmund Freud, rakouský neurolog a zakladatel psychoanalýzy.

Otevření **evangelického kostela** v roce 1857 se zúčastnil pruský král Friedrich Wilhelm IV. V roce 1924 kostel navštívil Albert Schweitzer, alsaský teolog, varhaník, spisovatel, humanista, filozof a lékař, který zde provedl varhanní koncert.

Golfové hřiště v roce 1905 slavnostně otevřel britský král Edward VII.

K dalším objektům dokládajícím pobyty slavných hostů patří

Penzion Jetelový lístek (dříve Haus Kleeblatt nebo Wagner) (1830)

Dům, který v roce 1830 postavil Ferdinand Schmiedt v podobě pozdního klasicismu a biedermeieru. Je spojen s pobytem německého skladatele Richarda Wagnera v roce 1845. Na počátku 20. století byl dům upraven v novobarokním stylu.

Penzion U Bílé labutě (nyní Chopin) (1820)

Dům byl postaven v roce 1820 ve stylu biedermeieru. V roce 1836 zde byl ubytován polský hudební skladatel Fryderyk Chopin a jeho tajná láska Maria Wodzińska. Ve druhém patře se od roku 1960 nachází Muzeum Fryderyka Chopina, které vystavuje artefakty a informace o Chopinově životě. Druhá část muzea představuje Společnost Fryderyka Chopina, člena Mezinárodní federace Chopinových společností, a vyzdvihuje její publikační a výstavní činnost.

Hotel Anglický dvůr (1820–40)

Dům byl postaven v roce 1820 a rozšířen v roce 1840, kdy bylo postaveno dlouhé dvoupatrové dvorní křídlo a hlavní budova byla upravena v romantickém stylu. V roce 1891 hotel navštívil Mark Twain, americký novinář a spisovatel. V roce 1892 Twain publikoval své zkušenosti z Mariánských Lázní, které nazval „rakouskou továrnou na zdraví“ v časopisu The Illustrated London News v sérii článků s názvem „The Tramp Abroad Again“. Mariánské Lázně pro něj byly „nejzářivějším a nejnověji vyhlížejícím městečkem na celém kontinentu, nikdo si nemůže přát hezčí“.

Lázeňský dům Balmoral

Lázeňský dům Balmoral a sousední Osborne byly postaveny na počátku dvacátého století ve stylu pozdního historismu. V roce 1916 zde od 4. do 13. července pobýval světoznámý spisovatel Franz Kafka se svou snoubenkou Felice Bauerovou.

C.2.8 Pokračující lázeňská tradice

Mariánské Lázně jsou i nadále jedním z nejvýznamnějších představitelů evropské balneoterapie, která do dnešní doby kombinuje efektivní léčbu pomocí přírodních minerálních zdrojů a tělesný pohyb v udržované lázeňské léčebné a rekreační krajině s volnočasovými aktivitami. Lázeňská léčba probíhá převážně v původních historických lázeňských budovách a zařízeních.

Lázeňští hosté a návštěvníci mají k dispozici široký výběr kulturních akcí, které se konají po celý rok. Hlavní akcí lázeňské sezóny je Svěcení pramenů (zahájení lázeňské sezóny), které se koná na začátku května, tradičně druhý víkend v květnu, s bohatým kulturním programem. Mezi další akce patří Mezinárodní festival Fryderyka Chopina, největší a nejvýznamnější Chopinův festival v Evropě, který navštěvují desetitisíce návštěvníků, Goethův podzim, Svatováclavské setkání lidí dobré vůle, Mariánský festival duchovní hudby, Mariánskolázeňské kulturní léto, Festival porozumění nebo Jazzové dny.

C.2.9 Příspěvek Mariánských Lázní k výjimečné světové hodnotě statku

Příspěvek komponenty Mariánských Lázní k OUV statku spočívá zejména v:

- 1) dochovaném charakteru lázeňské zóny velkého rozsahu a specifickém urbanismu ve formě velkého centrálního parku a tří velkých teras obestavěných historickou zástavbou, dále v množství minerálních pramenů (40 pramenů a více než 160 kyselek v okolí) a rozlehlosti okolní terapeutické krajiny se sítí vycházkových cest pro terénní kúry dr. Oertela
- 2) vyvinuly se zde originální speciální stavby, které se staly vzorem pro další lázně Evropy (peristylové chrámkové, gloriety propojené s kolonádami) a dosud se zde praktikuje lázeňská léčba v původních lázeňských domech se zachovaným původním interiérem i zařízením
- 3) vyvinuly se zde inovativní postupy v balneologii a rozvíjely další léčebné postupy, z nichž nejúspěšnější byla terénní léčba podle dr. Oertela
- 4) Mariánské Lázně byly tradičním místem setkávání královských dvorů, šlechty a místem světové politiky, zde se odehrávala důležitá politická jednání před vznikem první světové války. Mariánské Lázně byly také oblíbeným místem setkávání vědců a umělců z celé Evropy a světa, a v jejich díle působily Mariánské Lázně jako zdroj a inspirace

Integrita: Komponenta Mariánské Lázně zahrnuje všechny prameny, budovy, parky a terapeutickou a rekreační lázeňskou krajinu, jež dohromady tvoří jedny z nejrozsáhlejších lázní v Evropě (835 hektarů, třetí největší v sérii). Lázeňská čtvrť dokládá vysokou úroveň funkční a vizuální integrity z hlediska urbanismu a architektury i všech lázeňských funkcí. Funkční kontinuita lázeňského průmyslu nikdy nebyla přerušena a lázeňské aktivity se do značné míry odehrávají v historických budovách. Celá komponenta je svědectvím období jejího založení a úspěšného rozvoje. Upravené krajinné objekty přírodního charakteru vytvářejí integrální doplněk kompaktního města a obsahují řadu zachovaných lázeňských stezek i vývěrů minerálních pramenů.

Autenticita: Komponenta Mariánské Lázně představuje autentický urbanistický komplex z hlediska vzhledu, který mělo toto lázeňské město na konci období vrcholného rozkvětu před druhou světovou válkou. Lázeňské město, které se nachází v udržovaném parkovém prostředí, si zachovalo autentickou

historickou urbanistickou krajinářskou koncepci z doby svého založení. Typické lázeňské budovy s minerálními prameny, lázeňskými hotely, pitnými síněmi minerální vody a kolonádami procházejí po dlouhou dobu údržbou a obnovou pod odborným dohledem. Většina klíčových lázeňských budov si zachovala základní uspořádání, včetně historického a uměleckého vzhledu interiérů.

Přínos města Mariánské Lázně k výjimečné světové hodnotě statku Slavná lázeňská města Evropy podle jednotlivých atributů: 1) Minerální prameny, 2) Lázeňská historická městská krajina, 3) Lázeňská architektura, 4) Terapeutická a rekreační lázeňská krajina, 5) Podpůrná lázeňská infrastruktura, 6) Pokračující lázeňská funkce, 7) Internacionalismus, vědecké, umělecké a literární hodnoty, události a kulturní tradice

Atribut	Přínos pro sériový statek
1	množství minerálních pramenů (40 pramenů a přes 160 kyselek v okolí)
2	- zachovalý charakter rozlehlé lázeňské zóny - urbanismus ve formě velkého centrálního parku a tří velkých teras obklopených historickými budovami
3	- lázeňské budovy v Mariánských Lázních sloužily jako příklad pro výstavbu a úpravy jiných evropských lázeňských měst (chrámky se sloupořadím, gloriety spojené kolonádami) - díla slavných evropských architektů - lázeňské procedury v původních lázeňských domech se zachovaným původním interiérem i vybavením
4	rozlehlá okolní terapeutická krajina se sítí stezek pro vycházky pro terénní léčbu podle dr. Oertela
5	v Mariánských Lázních se vyvinula raná, technicky vyspělá lázeňská podpůrná infrastruktura
6	- inovativní metody v balneologii (Johann Josef Nehr, F. Struve, K. J. Heidler, S. Basch, E. H. Kisch) - terénní léčba podle dr. Oertela - režim „braní kúry“, společně se souvisejícími aktivitami, představuje pokračující udržitelnou funkci a živou tradici s výrazným přínosem k identitě a smyslu pro místo
7	- tradiční místo setkávání královských rodů, šlechty a místo světové politiky - místo setkávání vědců a umělců z celé Evropy a světa, pro jejichž díla se Mariánské Lázně staly zdrojem inspirace

Římskokatolický děkanský kostel Nanebevzetí Panny Marie

C.3 Právní předpisy vztahující se k ochraně statku

C.3.1 Mezinárodní úroveň

Základní právní rámec pro ochranu komponent sériového statku Slavná lázeňská města Evropy tvoří ve všech smluvních státech, na nadnárodní i národní úrovni, mezinárodní úmluvy. Pravidla ratifikovaných mezinárodních úmluv jsou ve všech smluvních státech zohledněna v národní legislativě, která tvoří základ pro památkovou péči v jednotlivých zemích. I když se legislativní ustanovení v oblasti ochrany statku v jednotlivých zemích liší, společně je jejich účinek stejný: ve všech případech národní právní předpisy garantují dostatečnou ochranu komponent statku a jeho nárazníkových zón. Platí přitom, že odpovědnost za ochranu sériového statku na svém svrchovaném území v praxi nese každá ze smluvních stran. Vedle toho existují různé mezinárodní charty, které upřesňují úkoly v oblasti ochrany kulturního dědictví obecně a statků světového dědictví zvlášť a slouží jako doporučení. Výčet těchto dokumentů je uveden v tabulce níže.

Seznam mezinárodních úmluv schválených smluvními státy

	Právní prostředek	Ratifikace/podpis v ČR
Úmluvy	Úmluva o ochraně světového kulturního a přírodního dědictví – Úmluva o světovém dědictví (Paříž 1972)	Československo 1991, Česká republika přistoupila jako právní nástupce roku 1993
	Úmluva UNESCO na ochranu kulturního dědictví při ozbrojeném konfliktu, s předpisy pro provádění úmluvy (Haag 1954) a Protokol I (1954)	Československo 1958, Česká republika (přistoupení) 1993
	Protokol II Úmluvy na ochranu kulturního dědictví při ozbrojeném konfliktu (Haag 1999)	2007
	Úmluva UNESCO o opatřeních k zákazu a zamezení nedovoleného dovozu, vývozu a převodu vlastnictví kulturních statků (Paříž 1970)	Československo 1979, Česká republika 1993 (přistoupení)
	Úmluva o ochraně evropského architektonického dědictví (Granadská úmluva 1985, revidována 2003)	2000
	Evropská úmluva o ochraně archeologického dědictví (Valletta 1992)	2000
	Evropská úmluva o krajině (Florence 2000).	2004
	Úmluva UNESCO o zachování nemateriálního dědictví (Paříž 2003)	2009
	Úmluva UNESCO o ochraně a podpoře rozmanitosti kulturních projevů (Paříž 2005)	2010

Mezinárodní doporučení UNESCO k péči o kulturní dědictví

- Doporučení týkající se ochrany kulturních statků ohrožených veřejnými nebo soukromými zásahy (1968).
- Doporučení k ochraně kulturního a přírodního dědictví na národní úrovni (1972);
- Doporučení týkající se ochrany historických souborů a jejich role v současném životě (1976);
- Doporučení k historické městské krajině (2011);

Při ochraně památek a památkové péči je třeba rovněž zvažovat mezinárodní doporučení, jež vytvořila Mezinárodní rada pro památky a sídla ICOMOS:

- Mezinárodní charta o zachování a restaurování památek a sídel (Benátky 1964),
- Mezinárodní charta o historických zahradách (Florentská charta, 1981),
- Charta pro záchranu historických měst a městských souborů (Washingtonská charta, 1987),
- Charta o ochraně a zabezpečení archeologického dědictví (Lausanne, 1990),
- Mezinárodní charta o kulturním turismu (1999),
- Zásady ochrany historických dřevěných staveb (1999),
- Principy ICOMOS pro ochranu a restaurování nástěnných maleb (2003),
- Charta ICOMOS – zásady pro analyzování, ochranu a stavební obnovu architektonických památek (2003),
- Charta ICOMOS o ochraně a správě archeologického dědictví (2008),
- Charta ICOMOS o interpretaci a ochraně památek kulturního dědictví (2008),
- Archeologie a urbanismus – nový kodex Rady Evropy (Štrasburk, 2010),
- Společné principy ICOMOS a TICCIH pro zachování památek, struktur, sídel a krajín industriálního dědictví (2011),
- Principy zabezpečení a správy historických měst a městských zón (Valletta, 2011).

Úplné znění a české překlady mezinárodních úmluv a chart jsou k dispozici na webu Národního památkového ústavu v sekci Mezinárodní dokumenty: <https://www.npu.cz/cs/npu-a-pamatkova-pece/pamatky-a-pamatkova-pece/pravni-predpisy-a-mezinarodni-dokumenty/mezinarodni-dokumenty>.

V oblasti ochrany přírody a krajiny je relevantní také řada směrnic Evropské unie:

- Směrnice Evropského parlamentu a Rady o posuzování vlivů některých veřejných a soukromých záměrů na životní prostředí (2014/52/EU), tj. proces EIA, v České republice upraven zákonem č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí,
- Směrnice Rady o ochraně přírodních stanovišť, volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin („Směrnice o stanovištích“, 92/43/EHS, 2006/105/ES) a Směrnice Rady o ochraně volně žijících ptáků („Směrnice o ptácích“ 79/409/EHS, 2009/147/ES), na jejichž základě se vyhláší evropsky významné lokality, resp. ptačí oblasti, jež tvoří základ sítě chráněných území Natura 2000,
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady stanovující rámec pro činnost Společenství v oblasti vodní politiky (2000/60/ES),
- Směrnice o podzemních vodách (2006/118/ES),
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady o ochraně podzemních vod před znečištěním a zhoršováním stavu (2006/118/ES).

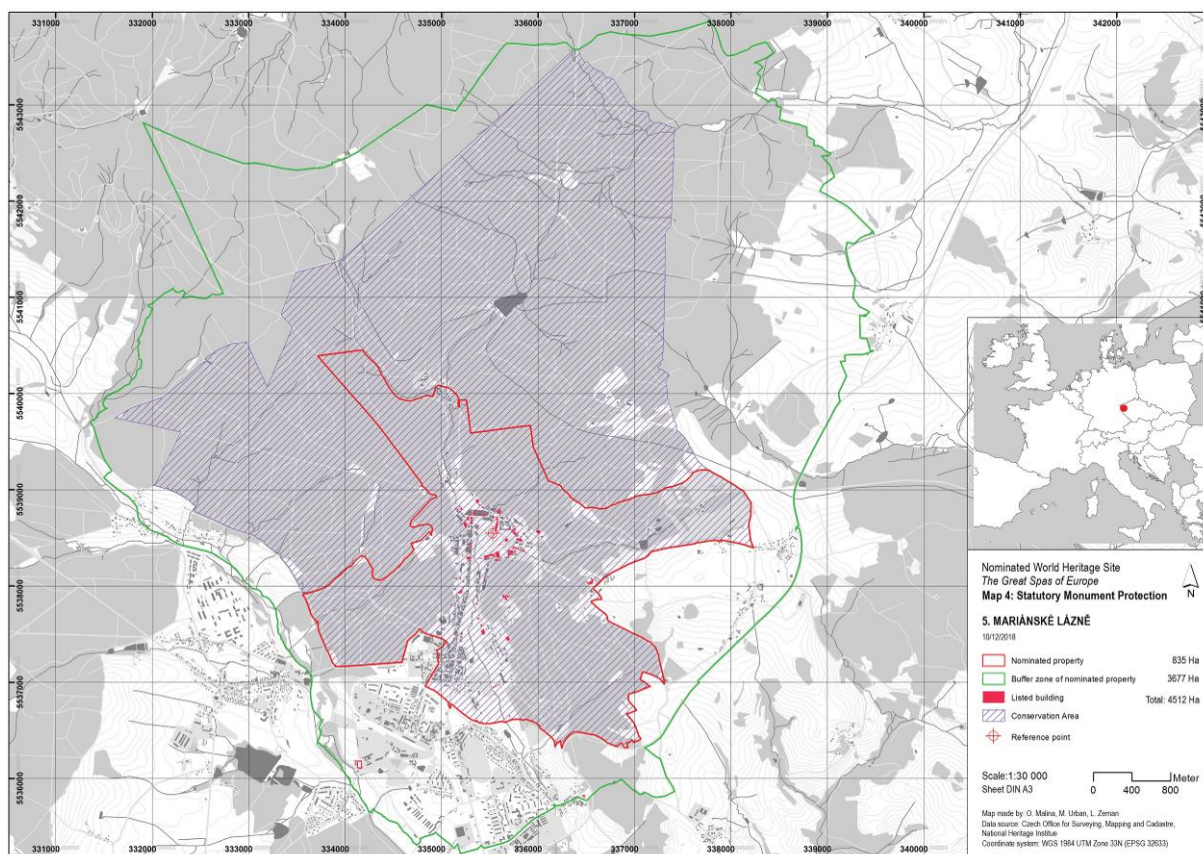
C.3.2 Národní, regionální a místní úroveň

Území komponenty Mariánské Lázně a její nárazníkové zóny požívá vícenásobnou ochranu definovanou národními legislativními předpisy o státní památkové péči, o přírodních léčivých zdrojích,

o ochraně přírody a krajiny a dalšími nařízeními.

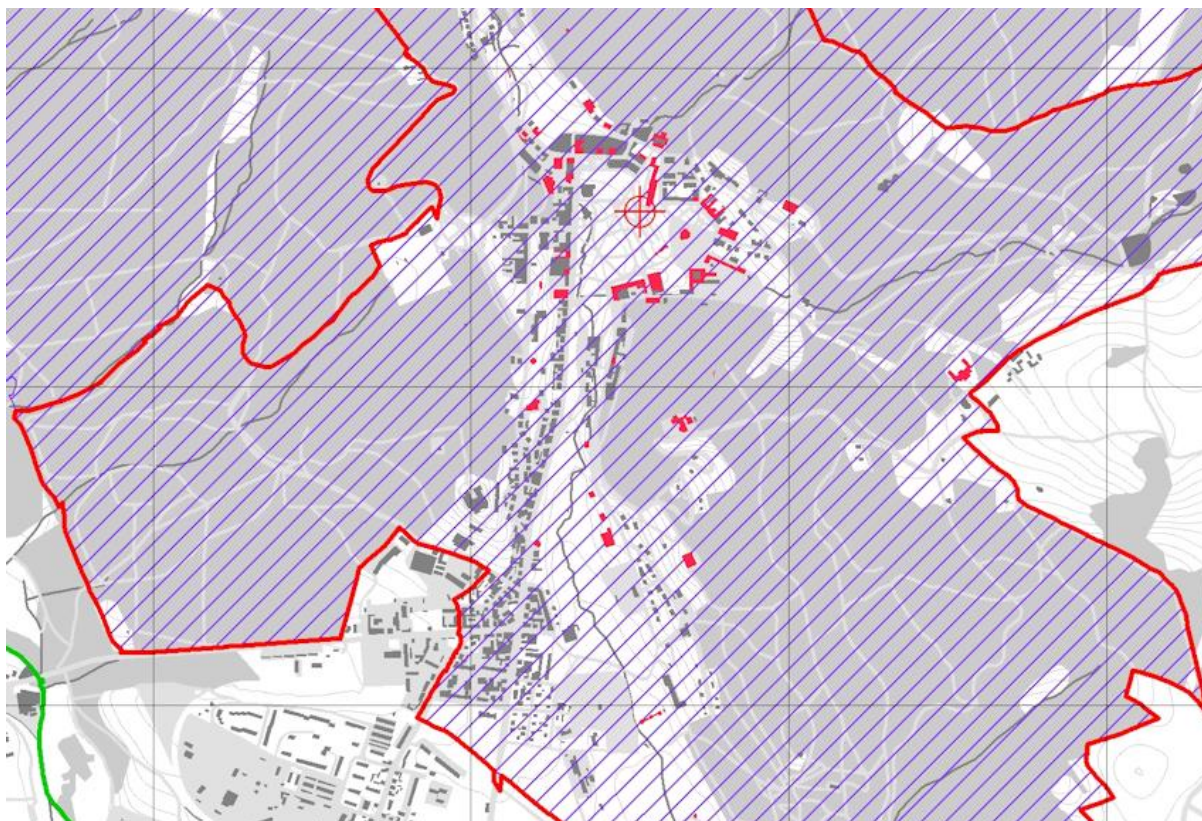
Oblast památkové péče

- 1) Zákon č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů (tzv. památkový zákon)
- 2) Vyhláška č. 66/1988 Sb. Ministerstva kultury České socialistické republiky, kterou se provádí zákon o státní památkové péči
- 3) Vyhláška č. 420/2008 Sb., kterou se stanoví náležitosti a obsah plánu ochrany památkových rezervací a památkových zón
- 4) Vyhláška Ministerstva kultury ČR č. 476/1992 Sb. ze dne 10. 9. 1992, o prohlášení území historických jader vybraných měst za památkové zóny
- 5) Nařízení vlády 430/2017 Sb. ze dne 6. prosince 2017 o prohlášení území vybraných částí měst Františkovy Lázně, Cheb, Karlovy Vary a Mariánské Lázně a obce Valy s lázeňskou kulturní krajinou za památkové rezervace a o změně nařízení vlády č. 443/1992 Sb., o prohlášení území historického jádra města Františkovy Lázně a území pevnosti Terezín za památkové rezervace

Formy památkové ochrany na území komponenty, fialovou šrafou rozsah památkové rezervace

Už v roce 1992 bylo lázeňské centrum Mariánských Lázní prohlášeno za městskou památkovou zónu. Nařízením vlády České republiky č. 430/2017 Sb. ze dne 6. prosince 2017 byla ochrana rozšířena i na přilehlou lázeňskou krajinu. Významné objekty jsou navíc chráněny jako kulturní památky. Na území komponenty a její nárazníkové zóny se podle Ústředního seznamu kulturních památek nachází 41 nemovitých kulturních památek (viz <https://pamatkovykatalog.cz/>).

Umístění kulturních památek na území komponenty

Oblast přírodních léčivých zdrojů

- 1) Zákon č. 164/2001 Sb., o přírodních léčivých zdrojích, zdrojích přírodních minerálních vod, přírodních léčebných lázních a lázeňských místech a o změně některých souvisejících zákonů (tzv. lázeňský zákon)
- 2) Vyhláška č. 423/2001 Sb. Ministerstva zdravotnictví, kterou se stanoví způsob a rozsah hodnocení přírodních léčivých zdrojů a zdrojů přírodních minerálních vod a další podrobnosti jejich využívání, požadavky na životní prostředí a vybavení přírodních léčebných lázní a náležitosti odborného posudku o využitelnosti přírodních léčivých zdrojů a klimatických podmínek k léčebným účelům, přírodní minerální vody k výrobě přírodních minerálních vod a o stavu životního prostředí přírodních léčebných lázní (vyhláška o zdrojích a lázních)
- 3) Usnesení vlády č.135 ze dne 18. 1. 1956 o vydání statutu lázeňského místa Mariánské Lázně
- 4) Usnesení vlády č. 943 z 13. 11. 1959 o ochranných pásmech pro přírodní léčivé zdroje zřídelní oblasti Mariánských Lázní
- 5) Vyhláška č. 208/2005 Sb. Ministerstva zdravotnictví o stanovení ochranného pásma I. stupně přírodního léčivého zdroje minerální vody jímané vrtem HV-40 v Mariánských Lázních
- 6) Osvědčení ČIL o zdrojích – o přírodních léčivých zdrojích minerálních vod (blíže viz www.mzcr.cz/wp-content/uploads/2009/11/jednotlive_lazenske_lokality.pdf)

Zákon č. 164/2001 Sb. (lázeňský zákon)

Lázeňský zákon definuje podmínky pro vyhledávání, ochranu, využívání a další rozvoj přírodních

léčivých zdrojů, zdrojů přírodních minerálních vod, přírodních léčebných lázní a lázeňských míst. Zákon také garantuje, že dohled nad využíváním a ochranou zdrojů bude provádět pouze balneotechnik, který je držitelem osvědčení o odborné způsobilosti vydaného podle tohoto zákona. Ochrana přírodních léčivých zdrojů a lázní je v gesci Ministerstva zdravotnictví, které pro tento účel zřídilo specializovaný odbor, Český inspektorát lázní.

Vyhláška Ministerstva zdravotnictví č. 423/2001 Sb. (vyhláška o zdrojích a lázních)

Vyhláška specifikuje podmínky pro vyhledávání, ochranu, využívání a další rozvoj přírodních léčivých zdrojů, zdrojů přírodních minerálních vod, přírodních léčebných lázní a lázeňských míst. Podle § 8 musí území do vzdálenosti 4 až 8 km kolem přírodních léčebných lázní (lázeňská krajina) poskytovat podmínky pro terénní léčbu, případně jinou řízenou fyzickou zátěž. Podle § 11 jsou vedle zdravotnických zařízení součástí přírodních léčebných lázní poskytujících lázeňskou péči zejména zařízení sloužící k léčebnému využití přírodních léčivých zdrojů, zařízení sloužící pro ubytování a stravování a zařízení pro využívání volného času.

Statut lázeňského místa

Statut lázeňského místa Mariánské Lázně z roku 1956 vymezil vnitřní a vnější lázeňské území a stanovil pro ně regulační podmínky. Ve vnitřním lázeňském území mohou být zásadně jen zařízení, jež slouží bezprostředně lázeňskému provozu, jako lázeňské ústavy, vyšetřovací a balneoterapeutická zařízení, ubytovací zařízení pro zaměstnance lázní, parky, kolonády, dále jen takové kulturní podniky, obchody a provozovny, které slouží především potřebám nemocných léčených v lázních a ostatních návštěvníků lázní, a neruší klid a lázeňský režim.

Ke zlepšení klimatických poměrů a hydrologických podmínek lázeňského místa byly vyňaty lesy na území lázeňského místa z rámce lesů s plánovanou těžbou a přerazeny do skupiny lesů účelových.

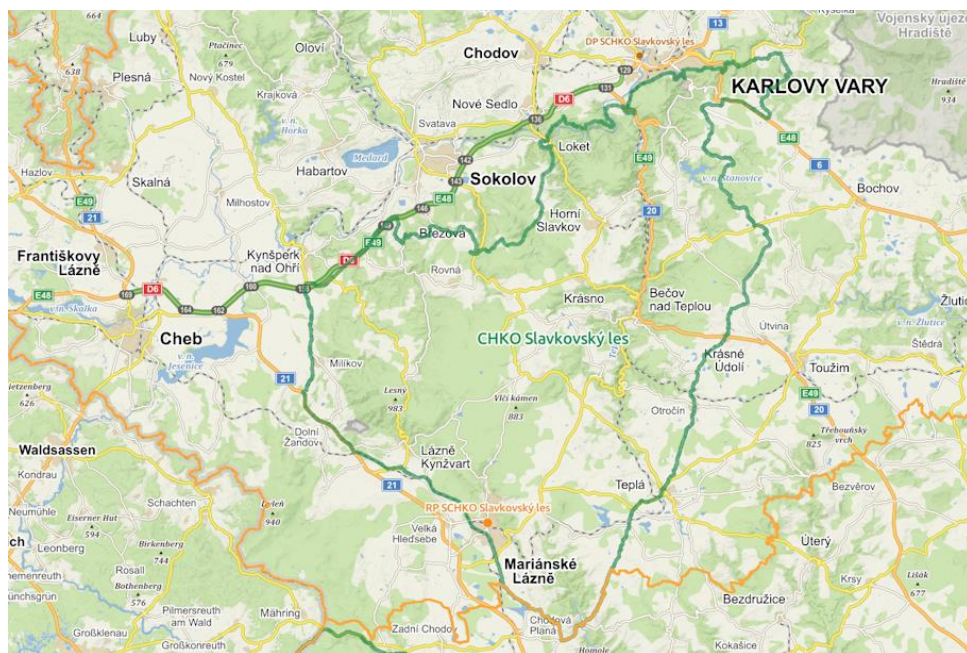
Ochranná pásma přírodních léčivých zdrojů v Mariánských Lázních.

Oblast ochrany přírody

- 1) Zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny
- 2) Zákon č. 289/1995 Sb., o lesích, ve znění pozdějších předpisů
- 3) Zákon č. 254/2001 Sb., o vodách, ve znění pozdějších předpisů
- 4) Nařízení vlády ČSSR č. 85/1981 Sb. ze dne 24. června 1981, o chráněných oblastech přirozené akumulace vod Chebská pánev a Slavkovský les, Severočeská křída, Východočeská křída, Polická pánev, Třeboňská pánev a Kvartér řeky Moravy
- 5) Zákon č. 86/2002 Sb., o ochraně ovzduší a o změně některých dalších zákonů
- 6) Výnos ministerstva kultury České socialistické republiky ze dne 3.května 1974 o zřízení chráněné krajinné oblasti „Slavkovský les“, rozprostírající se v Západočeském kraji na území okresů Cheb, Karlovy Vary, Sokolov a Tachov

CHKO Slavkovský les

Jediným velkoplošným chráněným územím na území Karlovarského kraje je chráněná krajinná oblast Slavkovský les. Rozprostírá se na ploše 640 km² přibližně v trojúhelníku mezi Karlovými Vary, Mariánskými Lázněmi a Chebem, zahrnuje přitom i velkou část lázeňské krajiny v extravilánu města Karlovy Vary včetně nárazníkové zóny komponenty. Jejím posláním je ochrana krajiny jako vyváženého prostředí, zajišťující zejména přírodní ozdravné vlivy a podmínky pro komplexní lázeňskou péči, neporušenost přírodních léčivých zdrojů a ochranu typických znaků krajiny.

Rozsah CHKO Slavkovský les

Území je významné především pestrou škálou mokřadních a vodních biotopů, různých typů pramenišť a vývěry minerálních vod. Fenomén přírodních léčivých zdrojů se stal jedním z hlavních předmětů ochrany ve Slavkovském lese. Pramenné vývěry a rašeliště Slavkovského lesa byly v roce 2012

zapsány na Seznam mokřadů mezinárodního významu splňující kritéria Ramsarské úmluvy. Podrobná charakteristika celého území a 4 zón ochrany je uvedena v Plánu péče (Anonymus 2015). Ochranu přírody a krajiny v CHKO Slavkovský les vykonává Agentura ochrany přírody a krajiny ČR prostřednictvím Správy CHKO, která sídlí v Mariánských Lázních.

Na území komponenty a její nárazníkové zóny se nacházejí také přírodní rezervace Žižkův vrch, přírodní rezervace Smraďoch a několik nadregionálních biokoridorů.

Oblast územního plánování a stavebního řízení

- 1) Zákon č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu, ve znění pozdějších předpisů („stavební zákon“)
- 2) Vyhláška č. 499/2006 Sb. Ministerstva pro místní rozvoj ČR, o dokumentaci staveb
- 3) Vyhláška č. 500/2006 Sb. Ministerstva pro místní rozvoj ČR, o územně analytických podkladech, územně plánovací dokumentaci a způsobu evidence územně plánovací činnosti
- 4) Vyhláška č. 501/2006 Sb. Ministerstva pro místní rozvoj ČR, o obecných požadavcích na využívání území
- 5) Vyhláška č. 502/2006 Sb. Ministerstva pro místní rozvoj ČR, kterou se mění vyhláška Ministerstva pro místní rozvoj č. 137/1998 Sb., o obecných technických požadavcích na výstavbu
- 6) Vyhláška č. 503/2006 Sb. Ministerstva pro místní rozvoj ČR, o podrobnější úpravě územního řízení, veřejnoprávní smlouvy a územního opatření
- 7) Vyhláška č. 526/2006 Sb. Ministerstva pro místní rozvoj ČR, kterou se provádějí některá ustanovení stavebního zákona ve věcech stavebního řádu
- 8) Vyhláška č. 268/2009 Sb., o technických požadavcích na stavby, ve znění pozdějších předpisů.
- 9) Vyhláška č. 398/2009 Sb., o obecných technických požadavcích zabezpečujících bezbariérové užívání staveb, ve znění pozdějších předpisů.

Oblast dopravy

- 1) Zákon č. 13/1997 Sb., o pozemních komunikacích, ve znění pozdějších předpisů

Vyhláška č. 104/1997 Sb. Ministerstva dopravy a spojů, kterou se provádí zákon o pozemních komunikacích, ve znění pozdějších předpisů

Další

- 1) Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů
- 2) Zákon č. 133/1985 Sb., o požární ochraně

C.3.2.1 Dokumenty zajišťující péči o statek a jeho zachování

Územní plánování

Česká republika má sofistikovaný program územního plánování, který chrání a rozvíjí přírodní, kulturní a civilizační hodnoty regionu, včetně městského, architektonického a archeologického dědictví. Mezi

nástroje územního plánování patří

1. Územně plánovací podklady

- a) **Územně analytické podklady** – obsahují zjištění a vyhodnocení stavu a vývoje území, jeho hodnot, omezení změn v území („limity využití území“), záměrů na provedení změn v území, rozbor udržitelného rozvoje území. Pořizuje je buď úřad územního plánování (obec s rozšířenou působností) pro svůj správní obvod, nebo krajský úřad pro území kraje.
- b) **Územní studie** – navrhuje, prověřuje a posuzuje možná řešení vybraných problémů, případně úprav nebo rozvoj některých funkčních systémů v území, například veřejné infrastruktury, územního systému ekologické stability.

Územně plánovací podklady slouží jako podklad k pořizování politiky územního rozvoje, územně plánovací dokumentace, jejich změně a pro rozhodování v území.

2. Politika územního rozvoje

Politiku územního rozvoje pořizuje ministerstvo pro místní rozvoj pro celé území republiky a schvaluje ji vláda. Je závazná pro pořizování a vydávání zásad územního rozvoje, územních plánů, regulačních plánů a pro rozhodování v území. Ministerstvo životního prostředí může v případě zásahu do významných lokalit (např. ptačí oblasti) dokument zablokovat.

3. Územně plánovací dokumentace

Základní typ plánovací dokumentace. Je závazná, má danou strukturu a projednávání. Výsledkem je vyhláška. Skládá se ze tří významných částí:

3.1 Zásady územního rozvoje (ZUR)

Zásady územního rozvoje stanoví zejména základní požadavky na účelné a hospodárné uspořádání území kraje, vymezí plochy nebo koridory nadmístního významu a stanoví požadavky na jejich využití. ZUR se pořizují pro celé území kraje a vydávají se formou opatření obecné povahy. Jsou závazné pro pořizování a vydávání územních plánů, regulačních plánů a pro rozhodování v území.

3.2 Územní plán

Územní plán se pořizuje a vydává pro celé území obce, musí být v souladu se zásadami územního rozvoje a s politikou územního rozvoje. Územní plán je závazný pro pořízení a vydání regulačního plánu zastupitelstvem obce a pro rozhodování v území.

3.3 Regulační plán

Regulační plán v řešené ploše stanoví podrobné podmínky pro využití pozemků, pro umístění a prostorové uspořádání staveb, pro ochranu hodnot a charakteru území a pro vytváření příznivého životního prostředí a vymezí veřejně prospěšné stavby nebo veřejně prospěšná opatření. Regulační plán musí být v souladu s politikou územního rozvoje, zásadami územního rozvoje a územním plánem. Regulační plán je závazný pro rozhodování v území.

4. Územní řízení

Územní řízení vede stavební úřad, jeho výsledkem je územní rozhodnutí (o umístění stavby, o změně využití území, o změně vlivu užívání stavby na území, o dělení nebo scelování pozemků, o ochranném pásmu). Namísto vydání územního rozhodnutí může stavební úřad vydat územní souhlas.

5. Územní opatření

6. Úprava vztahů v území

Územní plánování na úrovni Karlovarského kraje a obcí s rozšířenou působností

Územně analytické podklady Karlovarského kraje – 5. úplná aktualizace 2021

Zpracovatel: KÚ KK, odbor regionálního rozvoje kraje, oddělení územního plánování

Datum pořízení: 30. 6. 2021

Datum schválení: 13. 9. 2021 (datum projednání v zastupitelstvu Karlovarského kraje);

Dostupné online z http://www.kr-karlovarsky.cz/region/uzem_plan/Stranky/UAP-KK/UAP_Karlovarskeho_kraje.aspx

Zásady územního rozvoje Karlovarského kraje – úplné znění po vydání aktualizace č. 1

Nabytí účinnosti (po vydání 1. aktualizace): 13. července 2018

Schváleno Zastupitelstvem Karlovarského kraje 23. 9. 2019 usnesením č. ZK 346/09/19

Dostupné online: https://www.kr-karlovarsky.cz/samosprava/dokumenty/Stranky/koncepce/oblast-region-rozvoje/UZ_A1_ZUR_KK.aspx

Zásady územního rozvoje Karlovarského kraje plně respektují rozsah chráněných území lázeňských ploch. Stanovení chráněných území mezinárodního významu deklaruje, kde jsou ve sféře lázeňství a souvisejících služeb optimální podmínky (za současného dodržování zásad obecné ochrany životního prostředí, přírody a krajiny a respektování kulturních a civilizačních hodnot kraje) a kde je nutné vypracovat a důrazněji podporovat dlouhodobou územní stabilizaci těchto činností.

Územně plánovací dokumentace na úrovni obcí

Územně analytické podklady ORP Mariánské Lázně - 5. úplná aktualizace 2020

Dostupné online: <https://www.muml.cz/mestsky-urad/uzemni-planovani/uzemne-analyticke-podklady/>

Jedním z nejdůležitějších instrumentů pro zachování výjimečné světové hodnoty české části statku Slavná lázeňská města Evropy a jeho trvale udržitelný rozvoj jsou územní plány, které mají v České republice povahu právního předpisu.

Územní plán města Mariánské Lázně

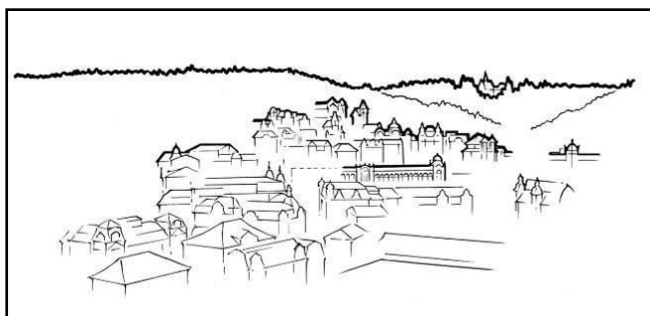
Stávající Územní plán města Mariánské Lázně byl schválen zastupitelstvem města 29. 10. 2002 usnesením č. 1149/02 podle starého stavebního zákona (zákon č. 50/1976 Sb.). Platný územní plán je již zastaralý, zastupitelstvo města proto v září 2018 schválilo zadání pro nový územní plán. Návrh pro společné jednání, který zpracovala společnost Blank architekt s.r.o., byl vyhotoven v září 2019 a stanovuje mj. tyto zásady základní koncepce rozvoje území města:

- a) zachování tradice lázeňství v historickém jádru města a rozvoj lázeňské funkce s podílem veřejného využívání také podél osy Úšovického potoka s těžištěm v lokalitě u nemocnice,
- b) posílení obytné funkce města v historickém jádru města (severní části) formou rozšíření možnosti bydlení ve stabilizovaných plochách, rozvojem občanského vybavení a dále využitím vhodných vnitřních a okrajových prostorových rezerv města,
- c) rozvoj rekreačního využití krajiny zejména v lesích obklopujících historické lázeňské jádro a dále v návaznosti na lázeňské osy, osy potoků,
- d) dotváření a kvalitativní rozvoj vnitřní struktury města formou dostavby a využití rozsáhlých vnitřních rezerv zejména v jižní části města.

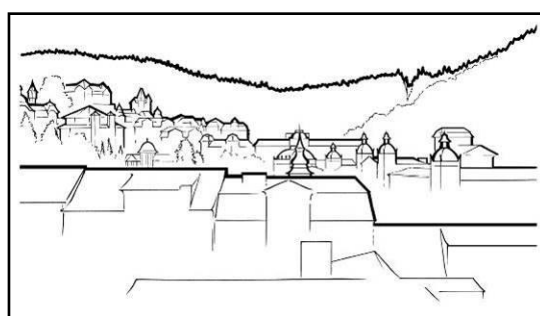
Návrh nijak nezmiňuje žádost o zápis statku Slavná lázeňská města Evropy na Seznam světového dědictví, která již byla v době vzniku návrhu podána.

Návrh nového územního plánu je stále ve stavu projednávání a jedním ze stěžejních úkolů pro další období bude jeho dokončení.

Při územním plánování by mělo být bráno v potaz i zachování vizuální integrity, tj. zachování ikonických pohledů na město jako například

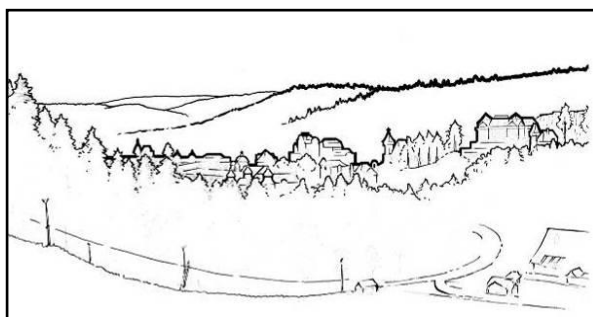
Panorama města při pohledu z vyhlídky Karola

Panorama města při pohledu z Ruské ulice

Panorama města z Mecseryho vyhlídky

Panorama města z Edwardovy cesty

Panorama města z rozhledny Hamelika

Panorama města z Malého Švýcarska (nad hotelem Esplanade)

Strategické dokumenty

Strategické dokumenty Karlovarského kraje

Program rozvoje Karlovarského kraje na období 2021–2027 (PRKK 21+)

Dostupné na: <https://www.kr-karlovarsky.cz/region/Stranky/EU2014-2020/PRKKaSRKK.aspx>

Koncepce památkové péče Karlovarského kraje

Zpracovatelé: Ing. arch. Karel Kuča a Mgr. Lubomír Zeman, 2006

Místo uložení: Karlovarský kraj, resp. vydáno knižně – Kuča, Karel; Zeman, Lubomír; Památky Karlovarského kraje: Koncepce památkové péče v Karlovarském kraji, 592 s., ISBN 80-239-7652-4

Aktualizace: V prosinci 2019 byla zpracována nová koncepce památkové péče Karlovarského kraje na období let 2020-2030, připomínkové řízení dosud nebylo ukončeno.

Koncepce kultury Karlovarského kraje na léta 2013–2020

Zpracovatel: Jan Prudík ve spolupráci s odborem kultury, památkové péče, lázeňství a cestovního ruchu Krajského úřadu Karlovarského kraje

Datum zpracování: 2013

Místo uložení: dostupné online z <https://www.kr-karlovarsky.cz/samosprava/dokumenty/Stranky/koncepce/oblast-kultury/koncepce-kultury.aspx>

Koncepce rozvoje cestovního ruchu v Karlovarském kraji na období 2018–2023

Dostupné na: <https://www.kr-karlovarsky.cz/samosprava/dokumenty/Stranky/koncepce/oblast-kultury/Koncepce-cestovni-ruch.aspx>

Koncepce rozvoje cestovního ruchu v Karlovarském kraji na období 2018–2023

Dostupné na: <https://www.kr-karlovarsky.cz/samosprava/dokumenty/Stranky/koncepce/oblast-kultury/Koncepce-cestovni-ruch.aspx>

Koncepce rozvoje lázeňství a balneologie Karlovarského kraje, 2018

Dostupné na: <http://www.kr-karlovarsky.cz/samosprava/dokumenty/Stranky/koncepce/oblast-kultury/koncepce-balneologie.aspx>

Koncepce ochrany přírody a krajiny Karlovarského kraje na období 2016–2025

Dostupné na: https://www.kr-karlovarsky.cz/samosprava/dokumenty/Stranky/koncepce/oblast-zivotni-prostredi/konc_priroda.aspx

Územní studie silniční dopravy v oblasti Karlových Varů

Dostupné na: https://www.kr-karlovarsky.cz/region/uzem_plan/Stranky/dokum-kraj/US_SD_KV_velka.aspx

Plán dopravní obslužnosti území Karlovarského kraje na období let 2016–2028

Dostupný na https://www.kr-karlovarsky.cz/samosprava/dokumenty/Stranky/koncepce/oblast-dopravy/plan_dopravni_obslužnosti_2016_2028.aspx

Koncepce rozvoje silniční sítě v Karlovarském kraji

Dostupná na: <https://www.kr-karlovarsky.cz/samosprava/dokumenty/Stranky/koncepce/oblast-dopravy/krsskk.aspx>

Strategické dokumenty města Mariánské Lázně

Strategický plán rozvoje města na roky 2016–2031

Základní dlouhodobý rozvojový dokument města, schválený na zasedání zastupitelstvo města 13. 12. 2016 usnesením č. ZM/414/16. Strategický plán stanovuje vizi rozvoje města, strategické cíle pro jednotlivé oblasti, priority a opatření k jejich naplnění a způsob hodnocení plnění strategie. Každé opatření bylo rozpracováno do projektových listů se stanovením odpovědných pracovníků/subjektů. Projektové listy jsou živými dokumenty, se kterými pracuje odpovědný garant každého opatření a průběžně si je aktualizuje. Rozpočet města by měl být každoročně připravován s provázaností na dané projektové listy tak, aby byly zajištěny finanční prostředky na realizaci daných opatření tj. projektů podle projektových listů.

Dostupné na: <https://www.muml.cz/mesto-a-jeho-sprava/ma21-a-zdrave-mesto/akce-a-projekty/novy-strategicky-plan-rozvoje-mesta-na-roky-2016-2031-957cs.html>

Program regenerace městské památkové rezervace Mariánské Lázně na období let 2021–2030

Nový program regenerace MPR schválilo Zastupitelstvo města Mariánské Lázně 2. 11. 2021. Program má napomoci účelnému a hospodárnému vynakládání soukromých i veřejných finančních prostředků, je souborem účelově zaměřených, veřejně prospěšných opatření směřujících k záchraně a obnově MPR Mariánské Lázně. V textové části jsou formulována východiska a obecné zásady regenerace, princip řešení pro konkrétní bloky zástavby a veřejné prostory a akce programu regenerace. Tabulková část hodnotí jednotlivé objekty městské památkové rezervace a v grafické části jsou umístěny tematické výkresy. Program regenerace MPR Mariánské Lázně je také podmínkou pro získání dotace na obnovu kulturních památek nacházejících se v MPR Mariánské Lázně z Programu regenerace městských památkových rezervací a městských památkových zón vyhlašovaného Ministerstvem kultury ČR.

Dostupné on-line na: <https://www.muml.cz/mesto-a-jeho-sprava/investice-a-rozvoj/mestska-pamatkova-rezervace/>

C.4 Výkon správy statku a péče o něj

C.4.1 Ochrana minerálních pramenů

Ochrana přírodních léčivých zdrojů je v gesci Ministerstva zdravotnictví prostřednictvím Českého inspektorátu lázní a zřídel (ČIL). Zákon také garantuje, že dozor nad využíváním a ochranou zdrojů může provádět pouze technik vzdělaný v oboru balneologie, který je držitelem osvědčení o odborné způsobilosti vydaného Ministerstvem zdravotnictví. Závazná vyjádření Ministerstva zdravotnictví (§37 lázeňského zákona) upravují činnost a koncepční plány v chráněných zónách.

C.4.2 Výkon státní správy v oblasti památkové péče

Kompetence centrálních institucí ve vazbě ke světovému dědictví jsou v České republice následující:

Stálá mise ČR při UNESCO v sídle UNESCO v Paříži – náleží pod velvyslanectví ČR ve Francii, zprostředkovává kontakt mezi organizací a jednotlivými resorty.

Česká komise pro UNESCO – je meziresortním koordinačním a poradním orgánem vlády České republiky ve věcech týkajících se UNESCO a vztahů České republiky k této organizaci. Komise plní úkoly vyplývající z její funkce národní komise pro UNESCO dle čl. VII Ústavy UNESCO a Charty národních komisí pro UNESCO, především zprostředkovává styk mezi institucemi a organizacemi působícími v České republice a UNESCO, zejména pak jeho Sekretariátem v Paříži. Plnění rozhodnutí přijatých komisí a jejími orgány a udržování kontaktu se Sekretariátem UNESCO a s partnerskými národními komisemi zajišťuje Sekretariát České komise pro UNESCO při Ministerstvu zahraničních věcí (Odboru OSN).

Ministerstvo kultury České republiky je na základě ustanovení § 26 zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ústředním orgánem státní správy pro kulturní památky v České republice. Zabezpečuje také mezinárodní spolupráci v oboru státní památkové péče. V rámci své působnosti odpovídá za úkoly, které vyplývají z členství ČR v UNESCO a z jejího účastenství na mezinárodních smlouvách včetně Úmluvy o ochraně světového kulturního a přírodního dědictví.

- **Památková inspekce** je specializovaným kontrolním orgánem Ministerstva kultury v oboru státní památkové péče na základě zákona č. 20/1987 Sb.
- **Odbor památkové péče** plní v rámci Ministerstva kultury úkoly ústředního správního úřadu. Rozhoduje například o prohlášení věci nebo souboru věcí za kulturní památku, zpracovává návrhy nařízení vlády na prohlášení kulturní památky za národní kulturní památku, návrhy vyhlášky na prohlášení území za památkovou zónu, rozhoduje o udělení povolení k restaurování kulturních památek, rozhoduje o poskytování příspěvků na obnovu kulturních památek, řídí Národní památkový ústav jako odbornou organizaci státní památkové péče s celostátní působností a současně metodicky řídí a koordinuje činnost orgánů státní památkové péče nižších stupňů (krajských úřadů a zprostředkovaně rovněž obecních úřadů obcí s rozšířenou působností) při výkonu veřejné správy na daném úseku.

- **Oddělení UNESCO a mezinárodní spolupráce** při Odboru mezinárodních vztahů – je pověřeno komunikací se Sekretariátem UNESCO pro záležitosti kulturního dědictví, zapojuje se i do projektů mezinárodní spolupráce smluvních států v těchto záležitostech.

Ministerstvo kultury České republiky je nejvyšším výkonným orgánem státní památkové péče, je odvolacím orgánem proti rozhodnutí krajských úřadů. Ministerstvo připravuje oborová koncepční opatření a přiděluje finanční prostředky na obnovu památek z centrálních zdrojů.

Národní památkový ústav (NPÚ) je zastřešující odborná a výzkumná organizace státní památkové péče s celostátní působností. Na základě zákona č. 20/1987 Sb. vykonává z pověření Ministerstva kultury také monitoring památkového fondu včetně světového dědictví. Člení se na Generální ředitelství v Praze („GnŘ“), které řídí a metodicky vede celkovou činnost NPÚ a ve stanoveném rozsahu přímo zajišťuje úkoly státní památkové péče, a na územní odborná pracoviště („ÚOP“) v jednotlivých krajích, jež zajišťují úkoly státní památkové péče v plném rozsahu daném zákonem ve své územní působnosti a poskytují odbornou a metodickou pomoc vlastníkům a správcům památek. Památková ochrana je uplatňována prostřednictvím odborného posuzování veškeré předpokládané stavební a údržbové činnosti. Odborné vyjádření příslušného pracoviště NPÚ se stává podkladem pro vydání závazného stanoviska výkonného orgánu státní správy na úseku památkové péče. Na základě správního rozhodnutí, které v případě kulturních památek vydávají prvoinstanční orgány (obecní úřady obcí s rozšířenou působností) a v případě národních kulturních památek příslušný krajský úřad, jsou závazně stanoveny podmínky, za kterých lze provádět jak úpravy nemovitostí – tedy údržbové práce a opravy nadzemních objektů a jejich reliktů, tak archeologické průzkumy a výzkumy, údržbu a péči o zeleň areálu.

Národní památkový ústav – ú. o. p. v Lokti, Kostelní 81/25, 357 33 Locket

Vedoucí odboru péče o památkový fond:

Mgr. et Mgr. Jan Konůpek, Ph.D.

Tel: +420 352 684 796, +420 724 663 693, email: konupek.jan@npu.cz

Monitoring území památky světového dědictví:

Mgr. Lubomír Zeman

Tel: +420 777 771 871, email: zeman.lubomir@npu.cz

Krajské úřady

Krajský úřad Karlovarského kraje řídí ve smyslu zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, výkon státní památkové péče v tomto kraji a dále plní úkoly orgánu státní památkové péče pro národní kulturní památky, pokud nepřísluší Ministerstvu kultury nebo vládě České republiky. Dozírá rovněž na dodržování zákona o státní památkové péči a předpisů vydaných pro jeho provádění, vykonává státní stavební dohled při obnově národních kulturních památek z hlediska státní památkové péče a připravuje a naplňuje programy poskytující dotace pro významné akce na území kraje.

Krajský úřad Karlovarského kraje

Závodní 353/88, 360 06 Karlovy Vary

Tel: +420 354 222 300, email: epodatelna@kr-karlovarsky.cz, ID datové schránky: siqbxt2

Vedoucí Odboru kultury, památkové péče, lázeňství a cestovního ruchu:

Mgr. Veronika Vodičková

Tel: +420 354 222 625, + 420 736 650 073, email: veronika.vodickova@kr-karlovarsky.cz

Vedoucí Oddělení památkové péče:

Mgr. Jaroslava Pokludová

Tel: +420 354 222 279, +420 736 650 344, email: jaroslava.pokludova@kr-karlovarsky.cz

Obecní úřady obcí s rozšířenou působností

Obecní úřady obcí s rozšířenou působností vykonávají a organizují státní památkovou péči ve stanoveném správním obvodu v souladu s Koncepcí rozvoje státní památkové péče v České republice. Při plnění svých úkolů se opírají o odbornou pomoc odborné organizace státní památkové péče – Národního památkového ústavu. Práva a povinnosti vlastníků a správců nemovitostí v oblasti památkové péče upravuje zákon č. 20/1987 Sb. Pro komponenty statku jsou příslušné:

Dílčí úkoly výkonu státní správy ve spádovém území městského úřadu Mariánské Lázně jako obecního úřadu obce s rozšířenou působností zajišťuje na úseku ochrany a obnovy památek stavební úřad.

Městský úřad Mariánské Lázně - stavební úřad, památková péče

Příčná 647

Mariánské Lázně

Ing. František Krejčí

referent památkové péče

Tel.: +420 354 922 172

E-mail: frantisek.krejci@mumli.cz

Ivana Řezková

referent památkové péče

Tel.: +420 354 922 130

E-mail: ivana.rezkova@mumli.cz

C.4.3 Výkon státní správy v oblasti ochrany přírody a krajiny

Státní správu na úseku ochrany přírody a krajiny vykonávají podle zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, v platném znění, orgány ochrany přírody, jimiž jsou obecní úřady, pověřené obecní úřady, obecní úřady obcí s rozšířenou působností, krajské úřady, správy národních parků a chráněných krajinných oblastí, Česká inspekce životního prostředí, ministerstvo životního prostředí, popř. ministerstvo obrany.

Agentura ochrany přírody a krajiny ČR jako organizační složka státu zřízená Ministerstvem životního prostředí mj. zpracovává plány péče o svěřená chráněná území a zajišťuje jejich realizaci, zpracovává dokumentaci územního systému ekologické stability krajiny nadregionálního významu na celém území ČR a je rovněž odborným garantem evropské soustavy chráněných území Natura 2000 na území ČR.

Krajské úřady mj. vydávají závazná stanoviska k zásahům, které by mohly vést k poškození nebo narušení obnovy evropsky významných lokalit nebo jejich předmětů, uplatňují stanoviska k zásadám územního rozvoje a k územním plánům obcí s rozšířenou působností z hlediska zájmů ochrany přírody, dále vymezují regionální území ekologické stability (ÚSES) a maloplošná chráněná území (např. přírodní památky). Území ekologické stability představuje síť ekosystémů, které udržují přírodní rovnováhu. Hlavním smyslem ÚSES je posílit ekologickou stabilitu krajiny zachováním nebo obnovením stabilních ekosystémů a jejich vzájemných vazeb.

Obce s rozšířenou působností mj. vymezují místní systémy ekologické stability (lokální biokoridory, lokální biocentra, interakční prvky) a vydávají závazná stanoviska k zásahům, které by mohly vést k poškození nebo zničení významného krajinného prvku nebo ohrožení či oslabení jeho ekologicko-stabilizační funkce a vydávají souhlasy k umístování a povolování staveb a k jiným činnostem, které by mohly snížit nebo změnit krajinný ráz. ORP rovněž vydávají rozhodnutí o vyhlášení památných stromů a souhlasy s jejich ošetřením a rovněž uplatňují stanoviska v rámci územního plánování na území nominovaného statku.

Na dodržování ustanovení právních předpisů a rozhodnutí týkající se ochrany přírody a krajiny dohlíží Česká inspekce životního prostředí.

Agentura ochrany přírody a krajiny ČR
Regionální pracoviště Správa CHKO Slavkovský les
Hlavní 504, 353 01 Mariánské Lázně
E-mail: slavkovsky.les@nature.cz
Pracoviště Karlovy Vary
Závodu míru 725/16, 360 17 Karlovy Vary
E-mail: slavkovsky.les@nature.cz

Krajský úřad Karlovarského kraje
vedoucí Odboru životního prostředí a zemědělství
Ing. Regina Martincová
E-mail: regina.martincova@kr-karlovarsky.cz
vedoucí Oddělení ochrany krajiny, zemědělství a revitalizace
Ing. Jiří Raška
E-mail: jiri.raska@kr-karlovarsky.cz

Městský úřad Mariánské Lázně - Odbor životního prostředí
Ruská 155/3
353 01 Mariánské Lázně

Na úseku samostatné působnosti zajišťuje odbor také údržbu veřejné zeleně na pozemcích ve vlastnictví města a vykonává agendu lesů.

C.4.4 Výkon státní správy ve vztahu k územnímu plánování

Ministerstvo pro místní rozvoj ČR (MMR) je podle zákona č. 183/2006 Sb., nejvyšším úřadem, v jehož gesci jsou mj. otázky stavebního práva a územního plánování, ale i koordinace strukturálních fondů a programů Evropské unie. V agendě MMR jsou rovněž centrální témata spojená s turismem, včetně oficiální prezentace hodnot a zajímavostí ČR prostřednictvím jím zřízené agentury CzechTourism. Územní plánování je zajišťováno v hierarchii plánovacích dokumentů, které na sebe vzájemně navazují, přičemž platí povinnost respektování vyšší úrovně materiálu na krajské, resp. místní úrovni. MMR je také nejvyšším odvolacím orgánem státní správy ve věci územně plánovací dokumentace.

Krajské úřady zajišťují ochranu a rozvoj hodnot území kraje, přitom mohou zasahovat do činnosti orgánů obcí jen v zákonem stanovených případech, a to pouze v záležitostech nadmístního významu; postupují přitom v součinnosti s orgány obcí. Krajským úřadům jsou svěřeny úkoly a činnosti, které souvisejí s pořizováním územně plánovacích podkladů a územně plánovací dokumentace a s vydáváním územního rozhodnutí v případech, kdy si je na základě zákona vyhradí, a vedení evidence územně plánovací činnosti.

Obce s rozšířenou působností ve svém správním obvodu pořizují, aktualizují a provádějí změny územních plánů a regulačních plánů pro území města a místních částí, změny územních plánů, regulačních plánů a územních studií pro obce ve správním území ORP a změny vymezení zastavěného území pro obce ve správním území ORP;

Obecně závazné vyhlášky a nařízení

K ochraně a správě statku, jakož i k rozvoji jeho území se vztahují rovněž obecně závazné vyhlášky a nařízení obcí, které leží na území statku a jeho nárazníkových zón. Mohou upravovat například oblast místních poplatků, nakládání s odpady a stavebním odpadem, upravovat opatření k ochraně veřejného pořádku, stanovovat závazné části územně plánovací dokumentace apod. Právní předpisy zveřejňují obce na svých webových stránkách.

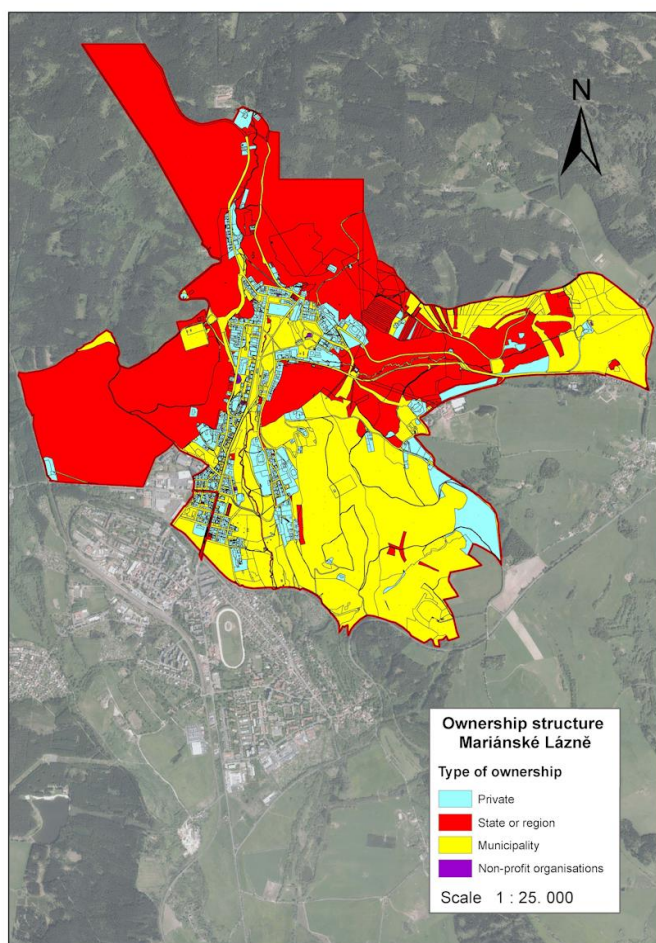
Mariánské Lázně, Nové lázně

C.5 Správa a řízení komponenty Mariánské Lázně

C.5.1 Vlastnictví

Největším pozemkovým vlastníkem (podle výměry) na území komponenty je stát (48,3 %), jemuž patří především velká část rozsáhlých lesů v okolí města, jež obhospodařuje prostřednictvím Lesního závodu Kladská státního podniku Lesy ČR. Městské lesy spravuje společnost Lázeňské lesy spol. s r.o., kterou 100% vlastní město Mariánské Lázně. Lesy na území komponenty spadají takřka vesměs do kategorie lesů zvláštního určení, z malé části jde o lesy ochranné. Celkově městu Mariánské Lázně patří 40,7 % plochy komponenty, zhruba 11 % připadá na soukromé subjekty, menší část pak vlastní Karlovarský kraj a církev. Přírodní minerální prameny a další přírodní léčivé zdroje jsou podle lázeňského zákona veřejným majetkem, jehož využívání a ochranu reguluje stát.

Po změně politického systému v roce 1898 prošla tehdejší společnost Československé státní lázně a vřídla privatizací a v roce 1992 se pokračovatelem tradice lázeňské péče v Mariánských Lázních stala společnost Léčebné lázně Mariánské Lázně a. s. Tato dnes největší lázeňská společnost ve městě s celkovou kapacitou 1 647 lůžek vlastní například Nové Lázně, Centrální Lázně, lázeňské hotely Hvězda, Pacifik, Svoboda a další, které jsou součástí sítě lázeňských hotelů Ensana spadající pod skupinu Danubius Hotels Group, která je jedním největších provozovatelů lázeňských hotelů ve střední Evropě.

Rozložení vlastnictví na území komponenty Mariánské Lázně: žlutě: město Mariánské Lázně, červeně: stát nebo kraj, modře: soukromí vlastníci, fialově: církev (stav k roku 2018)

C.5.2 Systém správy a řízení

Správa statku na mezinárodní úrovni

Celkový systém správy statku byl popsán v mezinárodní části Management plánu (viz str. kap. B.1).

Správa statku na národní, regionální a místní úrovni

Za úkoly, které vyplývají z členství ČR v UNESCO a z jejího účastenství na mezinárodních smlouvách včetně Úmluvy o ochraně světového kulturního a přírodního dědictví, zodpovídá Ministerstvo kultury ČR (viz str.88), a to především prostřednictvím

- **Oddělení UNESCO a mezinárodní spolupráce** při Odboru mezinárodních vztahů, které je pověřeno komunikací se Sekretariátem UNESCO pro záležitosti kulturního dědictví a zapojuje se do projektů mezinárodní spolupráce smluvních států v těchto záležitostech,
- **Odboru památkové péče**, který v rámci Ministerstva kultury plní úkoly ústředního správního úřadu a řídí Národní památkový ústav jako odbornou organizaci státní památkové péče s celostátní působností.

V případě statku Slavná lázeňská města Evropy je zástupce Ministerstva kultury členem Mezivládního výboru (IGC), který je zodpovědný za dohled nad správou statku a implementací zastřešujícího Management Plánu statku a za spolupráci s Výborem pro světové dědictví (prostřednictvím Centra světového dědictví) a jeho poradními orgány.

Kontakt:

Mgr. Dita Limová, předsedkyně Mezivládního výboru

MK ČR, odbor mezinárodních vztahů, vedoucí oddělení pro UNESCO

E-mail: dita.limova@mkcr.cz

Zastřešující odbornou a výzkumnou organizací státní památkové péče s celostátní působností je Národní památkový ústav (NPÚ), který prostřednictvím svého územního odborného pracoviště v Lokti vykonává také monitoring českých komponent statku Slavná lázeňská města Evropy.

Již v době přípravy nominační dokumentace vznikla na národní úrovni řídicí skupina pro koordinaci nominačního procesu složená ze zástupců MK ČR, NPÚ a Karlovarského kraje. Nominační dokumentace předpokládala, že po zápisu Slavných lázeňských měst Evropy na Seznam světového dědictví bude na národní/regionální úrovni zřízena Rada památky světového dědictví, která bude pokračovat v práci řídicí skupiny a bude složena ze zástupců Ministerstva kultury ČR, Karlovarského kraje a měst, na jejichž území se komponenta sériového statku nachází, specialistů z vědeckých a odborných pracovišť a z orgánů veřejné správy (zejména památkové péče, územního plánování, ochrany přírodních léčivých zdrojů a ochrany krajiny). Tento předpoklad se dosud nenaplnil.

K podpoře a financování aktivit souvisejících se zápisem statku Slavná lázeňská města Evropy na Seznam světového dědictví byl už v roce 2012 založen dobrovolný svazek obcí České lázně – salony Evropy, jehož členy jsou statutární město Karlovy Vary, město Mariánské Lázně a město Františkovy Lázně a který pokračuje v podpoře správy statku i po jeho zápisu na Seznam v roce 2021.

Kontakt:

Ing. Andrea Pfeffer Ferklová, MBA, předseda představenstva

České lázně – salony Evropy

Moskevská 2035/21, 360 01 Karlovy Vary

Otázkami správy statku na krajské úrovni se zabývá rovněž Komise Rady Karlovarského kraje pro lázeňství, cestovní ruch a UNESCO, jejichž jednání se zúčastňují i site manažeři českých komponent statku.

Kontakt:

Marek Poledníček, předseda

Komise Rady Karlovarského kraje pro lázeňství, cestovní ruch a UNESCO

E-mail: marek.polednicek@krajkv.cz

Site manager komponenty Mariánské Lázně

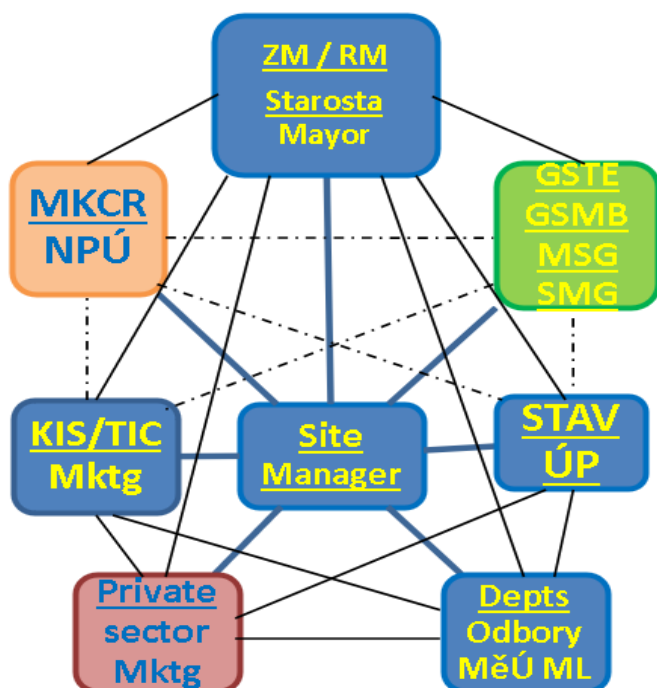
Nejdůležitějším aktérem v systému místní správy statků světového dědictví je site manager. Site managerem a koordinátorem správy komponenty Mariánské Lázně se po zápisu statku stal dr. Vladimír Kajlík jako pracovník Městského úřadu Mariánské Lázně (a někdejší člen Rady a zastupitel města) podléhající přímo starostovi.

K hlavním povinnostem manažera (SM) v Mariánských Lázních patří zejména

- Poskytovat odborné poradenství delegované starostou Radě města, ZM a ostatním subjektům státní správy a samosprávy města o vztazích s UNESCO a dalšími orgány, které se zabývají statusem světového dědictví UNESCO. SM města reaguje na vznikající vládní zákony a nařízení, nebo jiné pokyny podle potřeby.
- SM města je prvním kontaktním místem Rady města, ZM, a veřejnosti v záležitostech světového dědictví. SM města je prvním bodovým kontaktem mezi městem a českou „smluvní stranou“ (MK ČR, MMR) a dalšími orgány WH, jako jsou ICOMOS aj.
- SM města je propagátorem zapsaného statku Slavná lázeňská města Evropy v poskytování veřejných rozhovorů, účasti na dění ve městě, přispívání do tisku, podporuje propagaci města jako zapsaného statku světového dědictví (WHS), udržuje komunikační síť na místní, regionální, národní, a nadnárodní úrovni.

- SM města organizuje a vede místní řídicí skupinu SMG. Povinností SM je zapojení se do náboru kvalifikovaných spolupracovníků, volby nezávislého předsedy skupiny, udržování aktivit skupiny s příslušnými partnery, organizování pravidelných schůzek.
- SM města provádí obecné řídicí úkoly. Jako člen řídicího týmu v síti služeb světového dědictví, kde se účastní na volbě zaměstnanců, konzultantů, vyřizování stížností, plánování rozpočtu, rozvojových aktivitách apod.
- SM města Identifikuje zdroje a možnosti financování. Spolupracuje s externími subjekty, jako je Heritage Lottery Fund (WHF), zajišťuje dobré vztahy mezi těmito orgány a identifikuje příležitostné nové zdroje a možnosti financování.

Forma zapojení site managera je definována požadavky pravidelně aktualizovaného Lokálního management plánu a jeho akčního plánu na komunální úrovni a na úrovni Plánu celkové správy (PMP) statku Slavná lázeňská města Evropy.

Informační (poradní) a komunikační (koordinační) role a funkce SM na lokální úrovni

Kontakt:

dr. Vladimír Kajlík, Ph.D., MSI

Ruská 74, Mariánské Lázně

E-mail: vladimir.kajlik@muml.cz

Současný site manager již dříve oznámil, že ve své funkci ze zdravotních důvodů nebude po roce 2022 pokračovat. Úkolem vedení města nyní je najít nového site managera.

V Mariánských Lázních byla rovněž vytvořena místní pracovní skupina pro otázky správy a řízení komponenty. Do budoucna se předpokládá, že práce skupiny by se měli zúčastňovat starosta a místostarosta města, site manager, zástupci odborů IaD, STAV (ÚP a PAM), dopravy, RLCR, DA a infocentrum, architekt města a zástupci dalších subjektů (Parking Centrum, TDS, Lázeňské lesy, Ensana Hotels, MAT, Městské muzeum, CHKO Slavkovský les, popř. další).

V rámci celé ČR byla od roku 2017 posílena užší součinnost hlavních aktérů na celostátní úrovni. Ministerstvo kultury svolává každoroční jednání s hlavními aktéry z agendy světového dědictví, zaměřené zejména na site managery statků světového dědictví. Cílem je vytvoření společné platformy a osobních kontaktů, sdílení zkušeností a prohlubování znalostí o principech naplňování Úmluvy o světovém dědictví.

C.6 Financování správy statku a péče o statek

V následujícím textu jsou uvedeny hlavní zdroje financování použitelné pro aktivity související se správou české část statku Slavná lázeňská města Evropy a jeho komponenty Mariánské Lázně, s jeho zachováním, rozvojem a prezentací v nadcházejícím období a uvedeny jsou také příklady projektů, které byly realizovány v uplynulých letech s využitím evropských, národních, krajských, místních a dalších zdrojů. Vzhledem k velké rozloze statku a velkému počtu individuálních vlastníků však není možné sledovat a vyhodnocovat všechny náklady na projekty související se zachováním statku a jeho rozvojem.

K podpoře a financování aktivit souvisejících se zápisem statku Slavná lázeňská města Evropy na Seznam světového dědictví byl už v roce 2012 založen dobrovolný svazek obcí České lázně – salony Evropy, jehož členy jsou statutární město Karlovy Vary, město Mariánské Lázně a město Františkovy Lázně a který pokračuje v podpoře správy statku i po jeho zápisu na Seznam v roce 2021. Prostředky na činnost DSO pocházejí jednak z členských příspěvků (přes 500 000 Kč ročně) a z krajských a národních dotací.

Kontakt:

České lázně – salony Evropy

Moskevská 2035/21, 360 01 Karlovy Vary

Předseda představenstva: Ing. Andrea Pfeffer Ferklová, MBA

Správa komponenty Mariánské Lázně a činnost jejího site managera je financována primárně z rozpočtu města, které má na tyto aktivity vyčleněné dostatečné finanční prostředky.

C.6.1 Financování péče o statek

Financování údržby a renovací kulturních památek v České republice je především povinností jejich vlastníků. Nemovitostí nacházejících se na území komponenty Mariánské Lázně a její nárazníkové zóny jsou převážně ve vlastnictví města, soukromých subjektů, popř. státu, a zdroji financování jsou proto veřejné rozpočty nebo soukromé zdroje. Vzhledem k tomu, že tyto zdroje často neumožňují financovat finančně náročné projekty, je nutné k realizaci řady projektů využívat různých forem externího financování především s využitím dotačních titulů Evropské unie, Karlovarského kraje a centrálních institucí, zvláště Ministerstva kultury, Ministerstva pro místní rozvoj nebo Ministerstva životního prostředí.

C6.1.1 Dotační programy Evropské unie

K hlavním potenciálním zdrojům evropských dotací využitelných pro statek Slavná lázeňská města Evropy mohou v programovém období EU 2021–2027 patřit zejména základní tři programy:

- **Programy Evropské územní spolupráce (Interreg Bavorsko – Česko 2021–2027, Interreg Česko – Sasko 2021–2027)**

Programy byly spuštěny v závěru roku 2022, prioritou v současném programovém období budou projekty zaměřené na výzkum a přenos znalostí, přizpůsobení se změně klimatu a ochranu životního prostředí, vzdělávání, kultura a udržitelný cestovní ruch a budování kapacit pro přeshraniční spolupráci, na něž Evropská unie vyčlenila 99 mil. eur (Bavorsko – Česko), resp. 152 mil. eur (Sasko – Česko). Součástí programu bude i nadále Fond malých projektů, z nějž jsou podporovány malé projekty s lokálním charakterem přeshraniční spolupráce až do výše dotace 15 000 eur.

<https://www.by-cz.eu/cs/>

www.sn-cz2027.eu

- **Integrovaný regionální operační program 2021–2027**

Prioritní oblasti v novém období jsou:

- eGovernment a kybernetická bezpečnost
- Integrovaný záchranný systém
- Zelená infrastruktura měst a obcí
- Silnice II. třídy
- Vzdělávací infrastruktura
- Sociální infrastruktura
- Infrastruktura ve zdravotnictví
- **Kulturní dědictví a cestovní ruch**

V rámci této priority bude možné získat dotace například na revitalizaci památek, expozic, depozitářů, technického a technologického zázemí, na návštěvnická centra, edukační centra, restaurování, ochranu a zabezpečení památek, na parkoviště u památek, parky u národních kulturních památek a památek UNESCO, na vybavení pro činnost muzeí a knihoven a na veřejnou infrastrukturu udržitelného cestovního ruchu – např. na odpočívadla, parkoviště, sociální zařízení.

- Komunitně vedený místní rozvoj (CLLD)
- Čistá a aktivní mobilita

Nově podporovaná jsou témata: Regenerace veřejných prostranství obcí a měst, Veřejná infrastruktura pro cestovní ruch

<https://irop.mmr.cz/cs/irop-2021-2027>

V minulém období byla z programu IROP kofinancována například oprava domu Chopin (Hlavní třída 47/28).

- **Operační program Životní prostředí 2021–2027**

Hlavní oblasti podpory jsou rozčleněny do šesti specifických cílů:

- zajištění přístupu k vodě a hospodaření s vodou
- zvyšování energetické účinnosti a snižování emisí skleníkových plynů
- ochrana přírody a snižování všech forem znečištění
- podpora adaptace na změnu klimatu

- odpadové hospodářství a podpory cirkulárních řešení
 - výstavby nových obnovitelných zdrojů
- <https://opzp.cz/oblasti-podpory/>

K dispozici jsou i další programy EU, např. OP Zaměstnanost plus 2021–2027 Evropského sociálního fondu.

C.6.1.2 Fondy EHP a Norska

Od svého vstupu do EU je ČR příjemcem Fondů EHP a Norska, které přispívají ke snižování ekonomických a sociálních rozdílů v Evropském hospodářském prostoru (EHP). V období 2014–2021 se podpora týkala především projektů zaměřených na vědu a výzkum, ochranu životního prostředí, kulturní dědictví a spolupráci v kultuře, veřejné zdraví, vzdělávání a spolupráci v justici. Podmínky pro nové programové období v programu Kultura nebyly na konci roku 2022 ještě zveřejněny.

<https://www.eeagrants.cz/>

C.6.1.3 Národní dotační tituly

V případě národních dotačních titulů je možné pro statek Slavná lázeňská města Evropy využít podporu zejména z dotačních titulů Ministerstva kultury i některých dalších ministerstev, dále z dotačních titulů Karlovarského kraje, dotací města, případně z dalších zdrojů.

Programy Ministerstva kultury ČR

Podrobné informace k níže uvedeným programům Ministerstva kultury ČR lze nalézt na adrese: <https://www.mkcr.cz/dotacni-programy-237.html>.

Program Podpora pro památky světového dědictví

Podporované aktivity:

- Posouzení vlivů na památkovou hodnotu
- Tvorba nominačních dokumentací, tvorba a aktualizace management plánů
- Vědecko-výzkumné projekty (archivní výzkumy, SHP, odborné expertizy aj.)
- Prezentace, osvěta a edukace

Míra podpory: max. do 70 % celkových kalkulovaných nákladů projektu

Termín pro předložení projektů: září předchozího kalendářního roku

Žadatelé: města, kraje, spolky, podnikatelské subjekty, AV ČR

V minulých letech byly z tohoto programu podpořeny například tyto aktivity:

2021

- Publikace Lázeňský trojúhelník – Evropská lázeňská města (Fornica Graphics s. r. o., 350 000 Kč)

2022

- Aktualizace management plánů Karlových Varů, Františkových Lázní a Mariánských Lázní (DSO České lázně - salony Evropy, 350 000 Kč)
- Publikace Slavná lázeňská města Evropy (FOIBOS BOOKS, 700 000 Kč)

Program záchrany architektonického dědictví (PZAD)

Podporované aktivity:

- Zachování a obnova ohrožených nemovitých kulturních památek, které tvoří nejcennější součást národního kulturního dědictví, zejména velkých stavebních objektů, národních kulturních památek a památek UNESCO. Vlastník má zpracovaný tzv. Projekt záchrany kulturní památky podle bodů uvedených v příloze usnesení vlády č. 110/1995.
- Příspěvek na obnovu kulturní památky se poskytuje na úhradu prací zabezpečujících uchování souhrnné památkové hodnoty kulturní památky objektu, jako je oprava, restaurování apod., nikoli na modernizaci objektu.

Míra podpory: až do výše celkových nákladů spojených s obnovou kulturní památky

Termín pro předložení projektů: září předchozího kalendářního roku

Žadatelé: obce, církev, jiné právnické a fyzické osoby, kraje, Česká republika

<https://mkcr.cz/program-zachrany-architektonickeho-dedictvi-283.html>

Havarijní program

Podporované aktivity: záchrana nemovitých kulturních památek v havarijním technickém stavu, zejména jejich statické a celkové stavební zajištění včetně restaurátorských prací, opravy krovů a střech (včetně opravy nebo provedení klempířských a zámečnických prací, komínů a hlavní římsy budovy), nikoli modernizace objektu

Míra podpory: Příspěvek by neměl být nižší než 120 tis. Kč, nerozhodne-li ministerstvo odlišně. Vlastníkovi lze poskytnout příspěvek až do výše 60 % celkových nákladů v kalendářním roce, výjimku tvoří max. výše příspěvku 80 % v případech, které se vztahují ke statickému zajištění kulturní památky nebo se týkají obnovy střechy a krovu. Podíl vlastníka kulturní památky na úhradě nákladů spojených s obnovou kulturní památky by neměl být menší než 40 % z ceny sjednané se zhotovitelem díla v kalendářním roce, nebo 30 % z ceny nakoupeného materiálu, jsou-li práce prováděny svépomocí

Termín pro předložení projektů: do konce ledna

Žadatelé: obce, církev, jiné právnické a fyzické osoby, kraje

<https://www.mkcr.cz/havarijni-program-281.html>

Program regenerace městských památkových rezervací a městských památkových zón

Podporované aktivity:

- Obnova kulturních památek nacházejících se v nejcennějších částech historických měst prohlášených za památkové rezervace nebo památkové zóny, finanční příspěvky mohou být poskytovány pouze tehdy, pokud má příslušné město zpracovaný vlastní program regenerace a pokud se zároveň finančně podílí – společně s vlastníkem – na obnově kulturní památky.
- Lze poskytnout příspěvek také na záchranu významných památkových hodnot nebo obnovu významných architektonických nebo uměleckořemeslných prvků, pokud jde o stavby, jež nejsou kulturními památkami, ale nacházejí se v památkové rezervaci nebo památkové zóně ve městě se zpracovaným a schváleným programem regenerace – pouze ve vlastnictví obce/města.

Míra podpory:

- Podíl příspěvku státu na úhradě nákladů spojených s obnovou kulturní památky max. 50 % z ceny sjednané se zhotovitelem díla v kalendářním roce u všech podporovaných typů vlastnictví.
- Podíl vlastníka kulturní památky (církev, jiné právnické a fyzické osoby) na úhradě nákladů spojených s obnovou kulturní památky min. 40 % z ceny sjednané se zhotovitelem díla v kalendářním roce.
- Povinná spoluúčast města/obce u akcí obnovy ve vlastnictví církve, jiné právnické a fyzické osoby min. 10 % z ceny sjednané se zhotovitelem díla v kalendářním roce, musí být schváleno zastupitelstvem města/obce.
- V případě obnovy národních kulturních památek a při restaurování kulturních památek lze poskytnout příspěvek až do výše celkových nákladů spojených s obnovou kulturní památky

Termín pro předložení projektů: do konce ledna

Žadatelé: obce, církev, jiné právnické a fyzické osoby, kraje

V minulých letech byly komponentám statku přiděleny následující finanční kvóty:

	2019	2021	2022
Františkovy Lázně	820 000	855 000	590 000
Karlovy Vary	400 000	400 000	200 000
Mariánské Lázně	560 000	---	200 000

Zdroj: <https://mkcr.cz/program-regenerace-mestських-pamatkovych-rezervaci-a-mestських-pamatkovych-zon-282.html>

Program restaurování movitých kulturních památek

Podporované aktivity: náklady spojené s obnovou (restaurováním) movitých kulturních památek, zejména takových, které jsou významnými díly výtvarných umění nebo uměleckořemeslnými pracemi a jsou umístěny v budovách zpřístupněných veřejnosti pro kulturní, výchovně-vzdělávací nebo náboženské účely

Míra podpory: minimální podíl vlastníka je 10 % z nákladů, k nimž se váže poskytnutý příspěvek

Termín pro předložení projektů: do 30. června kalendářního roku

Žadatelé: obce, církev, jiné právnické a fyzické osoby, kraje

Podpora regionálních kulturních tradic

Podporované aktivity: podpora spojená s významnými výročími měst a obcí, s významnými výročími kulturně-historických událostí a s významnými výročími význačných osobností českého původu působících v oblasti kultury, jejichž význam (působení) překračuje rámec regionu. Za významná jubilea jsou považována výročí kulatá (např. 100., 500. výročí), popř. výročí půlkulatá (např. 150., 250. výročí). Při výběrovém dotačním řízení jsou upřednostňovány projekty s hodnotnými výstupy, např. s vydáním výroční publikace (almanachu, sborníku) o historii obce či města. Dotace není určena na akce k výročí založení sborů, orchestrů, divadel, kostelů, škol a jiných staveb a akce k výročí válečných událostí, bitev, k výročí sborů dobrovolných hasičů, k oživení technických památek atp.

Míra podpory: Do 70 % neinvestičních nákladů kalkulovaných v rozpočtu

Termín pro předložení projektů: 1. kolo do září 2. kolo do dubna

Žadatelé: obce, města, fyzické osoby a právnické osoby

Program Kulturní aktivity v památkové péči

Podporované aktivity: literární díla, konference, přednášky, výstavy a soutěže zaměřené na památkovou péči

Míra podpory: maximálně do 70 % neinvestičních nákladů kalkulovaných v rozpočtu

Termín pro předložení projektů: září/říjen kalendářního roku

Žadatelé: spolky, obecně prospěšné společnosti, zájmová sdružení právnických osob, a to registrované nebo založené do 31. 12. 2018

Podpora obnovy kulturních památek prostřednictvím obcí s rozšířenou působností

Podporované aktivity: zachování a obnova kulturních památek mimo památkové rezervace a zóny, nejsou národními kulturními památkami a nejsou ve vlastnictví České republiky, popř. obnova movité kulturní památky pevně spojené se stavbou, jako jsou např. oltáře nebo varhany v kostelech, pokud je tato stavba kulturní památkou, a dále na obnovu movitých kulturních památek v případě, že se nejedná o restaurování (např. obnova kolejových vozidel, strojů apod.). Žádosti vlastníků KP jsou předkládány MK prostřednictvím příslušné ORP

Míra podpory: do 80 % celkových ročních nákladů na obnovu kulturní památky

Termín pro předložení projektů: vlastníci kulturních památek do února kalendářního roku na ORP, ORP do března kalendářního roku na MK ČR

Žadatelé: vlastníci kulturních památek – fyzické a právnické osoby

Program podpora záchranných archeologických výzkumů

Byl založen společným opatřením ministerstev kultury a financí jako jeden z nástrojů plnění mezinárodních závazků České republiky podle Úmluvy o ochraně archeologického dědictví Evropy na podporu záchranných archeologických výzkumů prováděných příspěvkovými organizacemi zřizovanými Ministerstvem kultury, pokud jsou oprávněny k této činnosti.

Programy Ministerstva pro místní rozvoj

V 1. čtvrtletí roku 2023 plánuje ministerstvo vyhlásit výzvy k podávání žádostí o dotace:

- Podpora odstraňování bariér v budovách
- Podpora obnovy obecního a krajského majetku po živelních pohromách v roce 2022
- Podpora územně plánovacích činností
- Podpora architektonických a urbanistických soutěží
- Podpora obnovy a rozvoje venkova
- Podpora bydlení

Ve 4. čtvrtletí roku 2023 by měla být vyhlášena výzva k podávání žádostí o dotace z Národního programu podpory cestovního ruchu v regionech.

Programy Ministerstva životního prostředí

Na ochranu životního prostředí poskytuje MŽP finanční podporu, kromě evropských programů, také z těchto národních programů:

- **Národní program Životní prostředí** (podpora činností souvisejících s efektivní interpretací přírodního dědictví a tvorbou informačních nástrojů v oblasti ochrany přírody (VCHÚ, ZCHÚ, Natura 2000, Biosférické rezervace UNESCO, národní geoparky, významné krajinné prvky apod.).
- **Program Nová zelená úsporám a Modernizační fond** (energetické úspory a obnovitelné zdroje energie).
- **Program péče o krajinu** a program **Podpora obnovy přirozených funkcí krajiny** (přírodě blízká adaptační opatření a ochrana biodiverzity).

Programy administruje Ministerstvo životního prostředí ve spolupráci se svými organizacemi – Státním fondem životního prostředí a Agenturou ochrany přírody a krajiny.

https://www.mzp.cz/cz/dotace_pujcky

Financování z rozpočtu Karlovarského kraje

Program na podporu památek zapsaných na Seznamu světového kulturního a přírodního dědictví UNESCO

Nový dotační program, který nahradil předchozí systém individuálních dotací pro památky nominované nebo zapsané na Seznam UNESCO, byl zřízen v roce 2022 za účelem zkvalitnění infrastruktury

cestovního ruchu v souladu s Konceptí rozvoje cestovního ruchu v Karlovarském kraji na období 2018–2023 a Programem rozvoje Karlovarského kraje 2021–2027. Výše jednotlivé dotace smí činit minimálně 150 000 Kč a maximálně 2 000 000 Kč.

Žadatelem o dotaci může být:

- a) fyzická osoba,
- b) fyzická podnikající osoba – OSVČ,
- c) obec, právnická osoba,
- d) příspěvková organizace,

kteřá je vlastníkem, správcem, vypůjčitelem nebo nájemcem objektu nebo jeho části, která je předmětem žádosti na území města Karlovy Vary, města Mariánské Lázně, města Františkovy Lázně, města Lázně Kynžvart nebo statku Hornického regionu Krušnohoří/Erzgebirge.

V rámci předchozího systému obdržel v roce 2021 DSO České lázně – Salony Evropy dotaci od krajského úřadu Karlovarského kraje ve výši 600 000 Kč na marketing a propagaci statku Great Spa Towns of Europe.

Program pro poskytování dotací na podporu přípravy projektů opravy a využití kulturních památek a památkově hodnotných objektů

Podporované aktivity: příprava projektů opravy nebo využití objektů, které:

- a) jsou ve špatném stavebně technickém stavu,
- b) jsou v rámci kraje ojedinělé,
- c) jsou atraktivní z hlediska cestovního ruchu,
- d) jsou přístupné veřejnosti, nebo se oprava týká části objektu, která je pohledově přístupná,
- e) se nacházejí na územích zapsaných na Seznam světového dědictví UNESCO (Hornický region Krušnohoří – Erzgebirge a Slavná lázeňská města Evropy).

Míra podpory: max. 500 000 Kč

Žadatelé: fyzické osoby, fyzické podnikající osoby – OSVČ, obce, právnické osoby, příspěvkové organizace, které jsou vlastníkem, správcem, vypůjčitelem nebo nájemcem objektu nebo jeho části, která je předmětem projektu

<http://www.kr-karlovarsky.cz/dotace/Stranky/dotaceKK/prispevky-kultura/projekty-opravy-vyuziti-kp.aspx>

Program na obnovu a využití kulturních památek, památkově hodnotných objektů a movitých věcí

Podporované aktivity: projekty zachrany, obnovy a využití kulturních památek a památkově hodnotných objektů a památkově hodnotných movitých věcí na území Karlovarského kraje

Míra podpory: max. 1 000 000 Kč včetně DPH

Žadatelé: fyzické osoby, fyzické podnikající osoby – OSVČ, obce a právnické osoby, které nejsou zřizovány nebo zakládány Karlovarským krajem

Program je běžně využíván městy i jednotlivými fyzickými a právnickými osobami.

Bližší informace na: https://www.kr-karlovarsky.cz/dotace/Stranky/dotaceKK/prispevky-kultura/pamatky_10.aspx

Další programy Karlovarského kraje

Podpora aktivit v oblasti cestovního ruchu v Karlovarském kraji

Z individuální dotace odboru KPPLCR kraje byly ve dnech 30. 7. – 1. 8. 2021 hrazeny oslavy zápisu na Seznam světového dědictví ve všech komponentách statku.

Bližší informace na: https://www.kr-karlovarsky.cz/dotace/Stranky/dotaceKK/prispevky-kultura/prispevky_cr.aspx

Podpora kulturních aktivit

Příspěvky jsou určeny pro pravidelné kulturní akce, které mají nadregionální význam a dlouhodobou tradici

Bližší informace na: https://www.kr-karlovarsky.cz/dotace/Stranky/dotaceKK/prispevky-kultura/kultura_sport.aspx

Program obnovy venkova (POV)

Program na podporu v oblasti výstavby, rekonstrukce a oprav infrastruktury

Bližší informace na: <https://www.kr-karlovarsky.cz/dotace/Stranky/dotaceKK/prispevky-region/pov.aspx>

Financování na místní úrovni

Fond kultury města Mariánské Lázně

Kulturní aktivity menšího rozsahu jsou po řadu let podporovány z Fondu kultury města. Fond je určen k podpoře aktivit a projektů jako prostředek duševního rozvoje občanů města, rozšíření kulturní nabídky, spolkové činnosti a nesportovních volnočasových aktivit ve městě pro občany a návštěvníky i jako podpůrný faktor rozvoje cestovního ruchu. Tato podpora je poskytována formou příspěvků a dotací cizím i vlastním subjektům, a to až do výše 100 000 Kč za rok pro jeden subjekt. Za rok 2021 činily celkové výdaje 1,5 mil. Kč.

C.7 Stav zachování statku a faktory na něj působící

V této kapitole je podán popis současného stavu zachování komponenty Mariánské Lázně s využitím indikátorů definovaných v kapitole o monitoringu a následně jsou shrnuta rizika, jež by mohla výjimečnou světovou hodnotu statku ohrozit.

C.7.1 Stav zachování statku

Celkově lze konstatovat, že komponenta Mariánské Lázně se nachází v dobrém, popř. uspokojivém a většinou stabilizovaném stavu. Pozitivní je zejména skutečnost, že až na výjimky není vystavena zvýšeným tlakům vyvolaným rozvojem, životním prostředím, přírodními katastrofami či přívalem návštěvníků.

Stav zachování českých komponent statku Slavná lázeňská města Evropy průběžně sledují pracovníci územního odborného pracoviště Národního památkového ústavu v Lokti a výsledky jsou prezentovány ve formě ročních monitorovacích zpráv. První monitorovací zpráva pro české komponenty statku za rok 2021 (dále též RMZ 2021) byla zveřejněna v roce 2022 a souhrnně došla ke zjištění, že výjimečná světová hodnota statku nebyla v době po zápisu na Seznam světového dědictví nepříznivě ovlivněna. Stav zachování komponenty zásadně napomáhá nastavený režim státní památkové péče a též režimy území v gesci ochrany přírody a krajiny. Územní a stavební rozvoj je ve Františkových Lázních dlouhodobě regulován rovněž územním plánováním a dalšími zákony a legislativními opatřeními (viz kap C.3).

Na území komponenty byly v souladu s nastavenými indikátory monitoringu (viz kap. C.8) hodnoceny objekty dokládající atributy výjimečné světové hodnoty světa (přírodní minerální zdroje, urbanistická struktura, lázeňská architektura, terapeutická krajina, lázeňská infrastruktura, tradiční lázeňské funkce), stav zachování byl přitom ve všech případech hodnocen pomocí třístupňové škály – dobrý (1), uspokojivý (2) a špatný (3). Čísla objektů v níže uvedené tabulce se shodují s čísly uvedenými v nominační dokumentaci, výčet objektů je shodný jako v popisu komponenty v kap. C.2 tohoto management plánu.

Stav zachování hlavních prvků

Č.	Hlavní prvky	Stav zachování	Poznámka
5.1	Prameny		
5.1.1	Křížový pramen	1	
5.1.2	Karolinin pramen	1	
5.1.3	Mariin pramen	1	Plánovaná obnova
5.1.4	Lesní pramen	2	Nahodilá údržba
5.1.5	Alexandřin pramen	1	Nahodilá údržba
5.1.6	Ferdinandův pramen	2	Plánovaná obnova
5.1.7	Rudolfův pramen	3	Plánovaná obnova

5.1.8	Prelátův pramen	2	Zřídelní pavilon uzavřen
5.1.9	Pirátův pramen	2	Nahodilá údržba
5.1.10	Medvědí pramen	2	Nahodilá údržba
5.1.11	Balbínův pramen	2	Nahodilá údržba
5.2	Městský soubor lázeňské čtvrti		
5.2.1	Soubory budov spojených s prameny		
5.2.1.1	Hotel Centrální lázně	1	
5.2.1.2	Hotel Maria Spa, Slatinné lázně	1	
5.2.1.3	Hotel Nové lázně	1	
5.2.1.4	Hotel Nabokov (bývalý Vojenský lázeňský ústav)	1	
5.2.1.5	Kolonáda Křížového pramene	1	
5.2.1.6	Hlavní lázeňská kolonáda	1	
5.2.1.7	Kolonáda Karolinina pramene	1	
5.2.1.8	Kolonáda a pavilon u Lesního pramene	2	Čeká na revitalizaci
5.2.1.9	Kolonáda u Ferdinandova pramene	2	Čeká na revitalizaci
5.2.10.	Pavilon Rudolfova pramene	3	Uzavřen pro veřejnost, čeká na revitalizaci a opravu základů
5.2.2	Budovy pro trávení volného času		
5.2.2.1	Společenský dům Casino	1	
5.2.2.2	Městské divadlo	1	
5.2.3	Ubytování		
5.2.3.1	Dům U Zlatého hroznu (Městské muzeum)	1	
5.2.3.2	Hotel Split	3	Připravuje se komplexní obnova
5.2.3.3	Hotel Edward VII. (Hotel Kavkaz)	3	Vedou se jednání o obnově
5.2.3.4	Hotel Hvězda	1	
5.2.3.5	Lázeňský hotel Palladio	1	
5.2.3.6	Grand MedSpa Hotel Marienbad (Falkensteiner)	1	
5.2.3.7	Grandhotel Pacifik	1	
5.2.3.8	Hotel Bohemia	1	
5.2.3.9	Hotel Esplanade	1	
5.2.3.10	Hotel Monty	1	
5.2.3.11	Penzion Vila Patriot	1	
5.2.3.12	Vila Lil	3	Probíhá obnova
5.2.3.13	Městská knihovna	2	Probíhá údržba
5.2.4	Církevní stavby: kostely a hřbitovy		
5.2.4.1	Děkanský kostel Nanebevzetí P. Marie	1	Zajištěna pravidelná údržba

5.2.4.2	Ruský kostel sv. Vladimíra	1	Zajištěna pravidelná údržba
5.2.4.3	Anglikánský kostel	1	Zajištěna pravidelná údržba
5.2.4.4	Evangelický kostel	1	
5.2.4.5	Místní hřbitov	2	Zajištěna pravidelná údržba
5.2.4.6	Židovský hřbitov	3	Nepravidelná údržba
5.3.	Terapeutická a rekreační lázeňská krajina:		
5.3.1	Centrální park (Skalníkovy sady)	1	Pravidelná údržba
5.3.2	Rozhledna Hamelika	2	Nahodilá údržba
5.3.3	Golfový klub RGC	1	Zajištěna pravidelná údržba
5.3.4	Mecserého vyhlídka	2	Nahodilá údržba
5.3.5	Karlova vyhlídka	1	Pravidelná údržba
5.3.6	Vyhlídka princezny Karoly	2	Nahodilá údržba
5.3.7	Bedřichův kámen	1	Nahodilá údržba
5.3.8	Goethovo odpočívadlo	2	Nahodilá údržba
5.3.9	Odpočívadlo opata Clementso	1	Nahodilá údržba
5.3.10	Schwarzenbergova stezka	2	Nepravidelná údržba
5.3.11	Goethova stezka	2	Nepravidelná údržba
5.3.12	Krakonošova pohádková cesta	2	Nepravidelná údržba
5.3.13	Edwardova stezka	2	Nepravidelná údržba
5.3.14	Metternichova stezka	2	Nepravidelná údržba
5.3.15	Duncanova stezka	2	Nepravidelná údržba
5.3.16	Alej B. Smetany a gen. Svobody	1	Nepravidelná údržba
5.4.	Lázeňská infrastruktura		
5.4.1	Stáčírna Excelsior	1	Kompletně obnovena v roce 2018
5.4.2	Výrobní oplatek Kolonáda	1	
5.4.3	Radnice	1	Naplánovaná rekonstrukce
5.4.4	Pošta	1	
5.4.5	Ředitelství lázní	1	
5.5.	Nehmotné hodnoty, internacionalismus, vědecké, umělecké a literární hodnoty, události a kulturní tradice		
5.5.1	Penzion Jetelový lístek	2	
5.5.2	Chopinův dům KIS IC	1	
5.5.3	Hotel Anglický dvůr	1	
5.5.4	Dům Balmoral-Osborne	1	
5.6.	Lázeňská krajina	1	

V rámci RMZ 2021 byl prostřednictvím stálých indikátorů monitoringu sledován i stav zachování autenticity a integrity komponenty jako celku. Jednotlivé indikátory monitoringu byly hodnoceny na bodové škále 0–8:

Číselné vyjádření	Slovní specifikace
0	nehodnoceno
1	výborný stav
2	velmi dobrý stav
3	vyhovující stav
4	dobrý stav
5	nedostatečný stav
6	neuspokojivý stav
7	velmi špatný stav
8	havarijní/alarmující stav

Mariánské Lázně – vlastní území statku			
Indikátor	Atribut	Stav zachování, popis	Dílčí hodnocení 0-8
1	Přírodní minerální zdroje	Prováděné zásahy nemají zásadní vliv na vnější podobu chráněného území.	
2	Urbanistická struktura	Vzájemné vazby urbanistického celku zůstaly zachovány. Panorama města je stabilní, beze změn. Chystá se ovšem výstavba nových viladomů Rezidence Miramonte v ulici Pod Panoramou (všechny studie zatím z hlediska památkové péče zamítnuty) a Rezidence Bellevue v ulici Zeyerově (schválená studie, momentálně se konzultuje PD pro SP), kde se jedná o tři solitérní objekty v kontextuálním stylu.	
3	Lázeňská architektura	V roce 2021 probíhala oprava domu Chopin na Hlavní třídě, kdy byla dokončena obnova jeho dvorního křídla. Dále pokračovala záchrana a postupná rehabilitace areálu Lesního mlýna, jemuž noví majitelé navracují jeho bývalou slávu. Vzniká zde kulturně společenské centrum a již dnes, kdy se objekt vymanil ze zarostlé džungle, znovu slouží velký sál, kavárna a oranžerie, i litinový pavilon.	
4	Terapeutická krajina	V území probíhají pouze dílčí drobné opravy bez výrazného vlivu na celkový charakter. Pod Panoramou a v Úšovicích byla provedena obnova tří zaniklých vodních tůní. Typické a charakteristické pohledy na krajinné dominanty a celkový krajinný rámec komponenty se nemění.	
5	5. Lázeňská infrastruktura, přidružená infrastruktura	Stav je setrvalý.	
6	Tradiční lázeňské funkce	Ve dnech 14. 8. – 21. 8. 2021 se v Mariánských Lázních pořádal tradičně již 62. Chopinův festival 2021.	

		Kulturní spolek Švihák pořádal v Lesním mlýně hudební festival Moody Moon Noize s diskusí a prezentací zápisu GSTE na Seznam světového dědictví.	
--	--	--	--

Zdroj: Roční monitorovací zpráva 2021

Maria Spa – Slatinné koupele

C.7.2 Faktory působící na statek

C.7.2.1 Tlaky vyvolané rozvojem

Veškeré rozvojové aktivity na území komponenty se řídí předpisy památkové péče, zejména zákonem o státní památkové péči a zákonem o přírodních léčivých zdrojích, a podléhají dozoru ze strany příslušných orgánů. Areál městské památkové rezervace byl v roce 2017 dále rozšířen za účelem zvýšení ochrany lázeňské léčebné krajiny. Zřízením ochranných zón přírodních léčivých zdrojů se předchází jejich poškození či případné kontaminaci. Stavební rozvoj je dlouhodobě regulován územním plánováním a dalšími zákony a legislativními předpisy. Městské plánování se už od druhé poloviny 19. století zaměřovalo především na podporu lázeňské funkce, ve městě nejsou průmyslové či řemeslné provozy. V současné době je území komponenty ve stabilizovaném stavu. Systém dopravní a technické infrastruktury funguje bez kritických problémů.

C.7.2.2 Znečištění ovzduší, klimatické změny

Území je z hlediska znečištění ovzduší bez problémů, existují nástroje právní ochrany, které zajišťují právní ochranu současného stavu životního prostředí. Mariánské Lázně mají dobrou kvalitu ovzduší, která se výrazně zlepšila od druhé poloviny devadesátých let díky odsíření velkých zdrojů znečištění v sousedních okresech, zavedení plynu, rozvodům tepla ve městě a regulaci dopravy ve městě.

Odpovědné orgány (místní a státní) věnují pozornost ochraně krajiny, jejích aspektů a typických prvků, jmenovitě zachování a integritě přírodních léčivých zdrojů. Ochranu životního prostředí v Mariánských Lázních, ochranu přírody a krajiny, ochranu ovzduší nebo odpadové hospodářství zajišťuje Odbor životního prostředí MěÚ Mariánské Lázně (OŽP). Mariánské Lázně vytvořily místní systém ekologické stability, který je součástí strategického plánování města. Celkově má město velmi příznivé urbanistické předpoklady a podmínky pro ochranu přírodních hodnot území, kvality krajiny a jednotlivých součástí prostředí.

Revitalizace vnitřní a vnější lázeňské krajiny prováděná déle než 20 let slouží k prevenci nevhodných tlaků na životní prostředí v důsledku komerční výstavby a pozemní infrastruktury. Provádějí se také pasivní opatření na ochranu proti znečištění vzduchu, znečištění podzemních vod a znečištění povrchových vod přijímáním vhodných opatření, jako je údržba zeleně a lesnická opatření, vysazování stromů, keřů, trvalek a jednoletých rostlin, alejí a parkových stezek.

C.7.2.3 Ohrožení vodním živlem a přijatá protipovodňová opatření

Na území komponenty je poměrně nízké riziko povodní. Může souviset se zvýšením hladiny vody v důsledku krátkodobých letních bouřek nebo dlouhodobých regionálních dešťů nebo tání sněhu během zimního a jarního období. V případě příválových dešťů a tání jarního sněhu může dojít ke zvýšení hladiny Kosiho a Úšovického potoka mimo území komponenty. Oblasti potenciálního povodňového rizika jsou uvedeny v povodňovém plánu města, ale město je účinně chráněno vodní

nádrží Mariánské Lázně, která je nejstarší přehradou se zděnou hrází v České republice (1894–1896). Se svou kapacitou může přehrada snížit nejvyšší stupně povodňové vlny u stoleté vody.

C.7.2.4 Ohrožení ohněm a protipožární opatření

Vzhledem k charakteru komponenty hrozí nebezpečí poškození v důsledku požáru zejména na zastavěném území. Správními orgány pro požární ochranu jsou Ministerstvo vnitra ČR a Hasičský záchranný sbor Karlovarského kraje. Úkoly statní správy jsou plněny na základě přenesených pravomocí také městskými orgány. Rada Karlovarského kraje vydává požární poplachový plán kraje a stanoví podmínky pro zabezpečení celkového pokrytí kraje jednotkami požární ochrany, vodními zdroji pro hašení požárů a zajišťování požární ochrany v budovách zvláštního významu.

Organizace a pravidla požární ochrany upravuje Požární řád města. Příjem hlášení o požáru, hlášení o přírodní katastrofě nebo hlášení o jiné výjimečné události na katastru města Mariánské Lázně zajišťuje systém ohlašoven požáru. Ochranu životů, zdraví a majetku občanů před požárem, přírodními katastrofami a jinými výjimečnými událostmi na katastru Mariánských Lázní zajišťují jednotky požární ochrany. Jednotka požární ochrany má sídlo přímo v Mariánských Lázních a zajišťuje nepřetržitou požární ochranu ve městě. Město má k dispozici vodní zdroje a další majetek pro potlačení požáru.

C.7.2.5 Seismická aktivita území

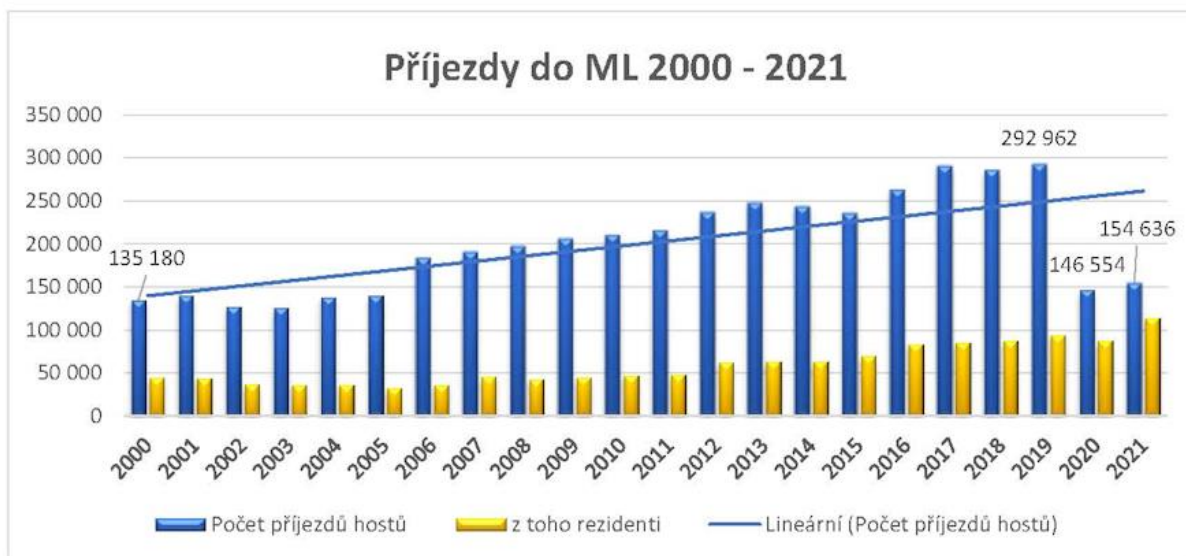
Seismickou činnost v celé České republice monitoruje Geofyzikální ústav Akademie věd České republiky. V porovnání s ostatními regiony České republiky je zejména v severozápadní části Karlovarského kraje mírně zvýšená seismická činnost zemské kůry, což vede k občasným výskytům slabých zemětřesení (do stupně 5 na Richterově stupnici); celkové riziko zemětřesení na území komponenty a její nárazníkové zóny je však nízké. V minulosti nebyla zaznamenána žádná katastrofická zemětřesení.

C.7.2.6 Potíže způsobené přívalem návštěvníků

Mariánské mají dlouhodobé zkušenosti s cestovním ruchem a jsou schopné pojmout velké množství lázeňských hostů a turistů. Místní občané jsou zvyklí na každodenní kontakt s lázeňskými hosty a turisty, kapacita ubytovací kapacity je více než vyhovující a na odpovídající úrovni. Totéž platí pro související infrastrukturu cestovního ruchu.

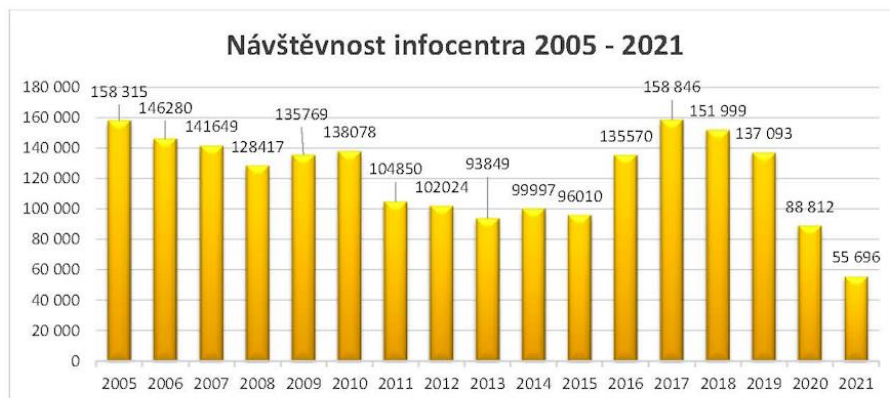
V roce 2019 navštívilo město podle údajů ČSÚ 292 962 hostů, kteří zde přenocovali 1 409 010 nocí, a v průměru tak zde strávili 4,8 dne. Dvě třetiny hostů představovali cizinci, a to především Němci. Všeobecné očekávání, že v souvislosti se zápisem města na Seznam světového dědictví dojde k dalšímu nárůstu cestovního ruchu, však bylo zmrazeno pandemií Covid-19 v roce 2020 a 2021. Počet ubytovaných hostů se v letech 2020 a 2021 výrazně snížil – celkově zhruba na polovinu, v případě nerezidentů až téměř na čtvrtinu. Obrovský výpadek zahraničních návštěvníků byl jen částečně tlumen zájmem domácích návštěvníků, kteří mohli využívat pobídky ze strany státu a kraje.

Tento vývoj jasně ilustruje graf vývoje počtu hostů v posledních 20 letech, kde roky 2020 a 2021 znamenaly výraznou změnu dlouhodobého trendu.

Zdroj: Lokální destinační agentura Mariánské Lázně

Prudký pokles návštěvnosti registrovalo zejména v důsledku výpadku zahraničních návštěvníků také Turistické informační centrum (viz graf)

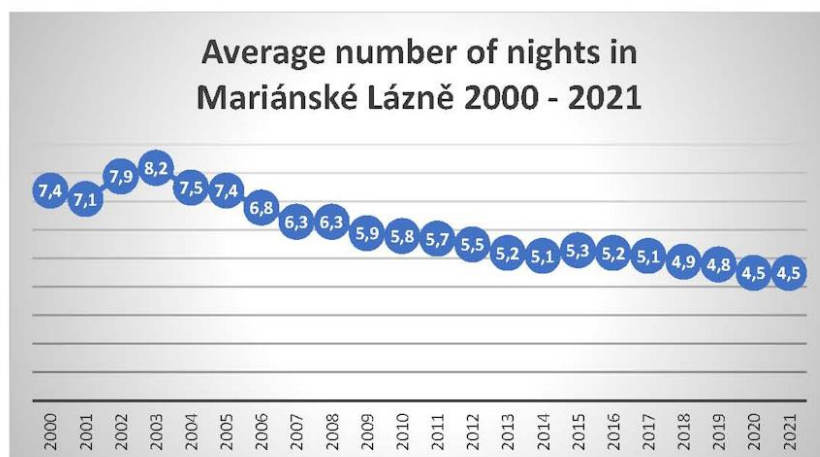
Zdroj: Lokální destinační agentura Mariánské Lázně

Propad cestovního ruchu v letech 2020 a 2021 je zřetelně patrný i z celokrajských statistik (viz tab.). Cestovní ruch a lázeňství mají přitom pro Mariánské Lázně i celý Karlovarský kraj významný multiplikační efekt. Značným způsobem ovlivňují rozvoj regionu, pomáhají tvořit hrubý domácí produkt a jsou zdrojem zaměstnanosti místních obyvatel. V roce 2020 tvořil cestovní ruch tvořil 2,8 % regionální hrubé přidané hodnoty, což byl sice stejně jako v předchozích letech nejvyšší podíl ze všech krajů ČR, ale o rok dříve to bylo 5,4 %.

Karlovarský kraj	2017	2018	2019	2020	2021
Hromadná ubytovací zařízení celkem	481	526	523	617	625
Lůžka celkem	33 445	34 504	34 318	36 869	36 500
Hosté	1 038 270	1 118 003	1 190 296	677 441	710 460
Přenocování	5 160 766	5 248 482	5 400 134	2 908 531	2 832 146

Zdroj: www.czso.cz

Negativní dopady rostoucí návštěvnosti tudíž v současnosti nelze očekávat, naopak vyšší návštěvnost by měla pozitivní vliv na prosperitu města a kvalitu zdejšího kulturního života. Riziku, jemuž bude třeba do budoucna čelit, je zejména snižující se průměrná délka pobytu, která v Mariánských Lázních za posledních dvacet klesla z hodnoty okolo 8 dní na nyníšších 4,5 (viz graf).

Zdroj: Lokální destinační agentura Mariánské Lázně

C.8.2.7 Demografický vývoj

Demografická křivka ve městech Západočeského lázeňského trojúhelníku je relativně stabilní, celkově však počet obyvatel v posledních letech i přes kolísání mírně klesá. Region obecně patří mezi oblasti s vyšší mírou nezaměstnanosti. Křivka vývoje nezaměstnanosti je ve shodě s celorepublikovým trendem, snižující se tendence minulých let se v roce 2020 obrátila a nezaměstnanost vzrostla, a to v souvislosti s krizí způsobenou nemocí Covid-19. Změny v počtu a skladbě stálých obyvatel (úbytek) může mít do budoucna negativní vliv na rozvoj komponent statku včetně rozsahu nabízených služeb.

Vývoj počtu obyvatel v českých městech statku

Počet obyvatel k 1. 1. uvedeného roku						
Název obce	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Františkovy Lázně	5 536	5 497	5 501	5 514	5 461	5 227
Karlovy Vary	49 326	49 046	48 776	48 501	48 479	45 834
Mariánské Lázně	13 224	13 042	12 970	12 800	12 795	12 312

Zdroj: Český statistický úřad

x x x

Souhrnné ohodnocení rizik pro komponentu Mariánské Lázně v době zápisu statku podle kritérií (výčtu hrozeb) uváděných v dotazníku pro periodický reporting.

Č.	Popis hrozby:	Stupnice hrozby; velká 1 až malá 6					
		1	2	3	4	5	6
1	Budovy a výstavba				X		
2	Dopravní infrastruktura						X
3	Infrastruktura služeb						X
4	Znečištění						X
5	Využívání/změny biologických zdrojů						X
6	Dobývání materiálních zdrojů						X
7	Místní podmínky ovlivňující fyzické struktury						X
8	Sociální/kulturní využívání dědictví						X
9	Další lidské činnosti						X
10	Změna klimatu a extrémní povětrnostní podmínky						X
11	Náhlé ekologické nebo geologické události						X
12	Invazní druhy nebo přemnožené druhy					X	
13	Správní a institucionální faktory					X	

C.8 Monitoring

Už v 90. letech 20. století se mezinárodní společenství shodlo na potřebě jednotně organizované kontroly naplňování cílů Úmluvy v jednotlivých státech a správy a péče o statky světového dědictví na celosvětové, národní, regionální a především lokální úrovni. Podle Prováděcích směrnic existují dva mechanismy sledování stavu památek světového dědictví na mezinárodní úrovni – reaktivní a periodický monitoring³. Základem pro monitoring je stav zachování statku – jeho komponent a nárazníkových zón – popsany v nominační dokumentaci.

Reaktivní monitoring (někdy také ad hoc monitoring) je zaměřen na zásadní ohrožení statku světového dědictví, monitoring zpravidla nastupuje po zjištění a/nebo ohlášení konkrétních problémů. Reaktivní monitoring je definován paragrafem 169 Prováděcích směrnic k naplňování Úmluvy o ochraně světového dědictví jako informování Výboru pro světové dědictví o stavu zachování konkrétního statku světového dědictví, který je ohrožen, a to formou zpráv ze strany Centra světového dědictví, dalších sektorů UNESCO a poradních organizací. Reaktivní monitoring je uplatňován v procesech souvisejících se začleněním statků na Seznam světového dědictví v ohrožení a s vyřazením statků ze Seznamu památek světového dědictví.

Periodický reporting je celosvětově pojatý systém monitoringu stavu zachování statků světového dědictví, založený na procesu zajištění informací jak na národní a vládní úrovni, tak na úrovni samotného statku světového dědictví. Výbor pro světové dědictví vyzývá smluvní státy k zaslání periodické zprávy týkající se uplatňování Úmluvy na jejich území. Jedná se o jednotně strukturovanou cyklickou kontrolu, jejíž výsledky jsou uvedeny ve zprávě Výboru, která se předkládá Generální konferenci UNESCO. Periodický reporting probíhá na celosvětové úrovni v šestiletých cyklech.

V současnosti (od roku 2017) probíhá třetí cyklus periodického reportingu, statky v regionu Evropa a Severní Amerika, tedy i Slavná lázeňská města Evropy, musí zprávy odevzdat do července 2023. Získání relevantních dat je zajištěno vyplněním on-line dotazníku, v němž se hodnotí naplňování Úmluvy o světovém dědictví, posuzuje se, zda jsou hodnoty statků zapsaných na Seznam světového dědictví udržovány, aktualizují se informace o statcích, hodnotí se systém regionální spolupráce a výměny informací a zkušeností mezi smluvními státy Úmluvy.

Pro monitoring komponenty Mariánské Lázně (a všech dalších komponent statku) je podstatná sekce II dotazníku, která obsahuje 15 okruhů: 1. Údaje o statku světového dědictví, 2. Další úmluvy/programy podle kterých je statek světového dědictví chráněn, 3. Znění výjimečné světové hodnoty a definování atributů, 4. Faktory působící na statek, 5. Ochrana a systém řízení statku, 6. Finanční a lidské zdroje, 7. Vědecké studie a výzkumné projekty, 8. Vzdělávání, informace a povědomí, 9. Řízení turistického ruchu, 10. Monitoring, 11. Identifikace prioritních potřeb v systému řízení, 12. Shrnutí a závěry, 13. Dopady statusu/značky světového dědictví, 14. Dobré příklady v implementaci Úmluvy o světovém dědictví, 15. Posouzení zpracování periodického reportingu. Sekci II vyplňují přímo příslušní site manageři (více na <http://whc.unesco.org/en/periodicreporting/>) s metodickou podporou Národního památkového ústavu.

³ Viz např. Kučová V., Bukovičová O. (2018): Světové dědictví a Česká republika. Národní památkový ústav. Praha. ISBN 978-80-7480-116-7

U transnacionálních statků platí, že zpracování periodické zprávy koordinuje smluvní strana, která předkládala nominační dokumentaci, tj. v případě Slavných lázeňských měst Evropy Česká republika v úzké spolupráci s ostatními smluvními státy prostřednictvím Mezivládního výboru.

C.9.1 Indikátory pro monitoring statku Slavná lázeňská města Evropy

Monitorování statků světového dědictví se zaměřuje na jejich výjimečnou světovou hodnotu včetně integrity, ochrany, správy a autenticity. Proto již při přípravě nominační dokumentace k žádosti o zápis statku Slavná lázeňská města Evropy na Seznam světového dědictví byly stanoveny klíčové indikátory pro posuzování stavu zachování statku, a to s ohledem na atributy jeho výjimečné světové hodnoty (viz kap. A.5), a to jak pro potřeby periodického reportingu, tak pro potřeby monitoringu na národní úrovni.

Klíčové ukazatele pro monitoring stavu zachování výjimečné světové hodnoty				
Číslo	Atribut	Požadovaný stav zachování	Klíčové indikátory	Periodicita monitoringu
1	Minerální prameny	Zachovaná forma a funkčnost minerálních pramenů a kvalita vodních zdrojů a zařízení pro jejich distribuci	1 Počet užívaných minerálních pramenů 2 Čistota a chemické složení vody musejí zůstat nezměněné	Průběžně
2	Lázeňská historická městská krajina	Zachovaná městská forma lázeňského města	1 Charakter lázeňské historické městské krajiny musí zůstat nepoškozený 2 Počet žádostí o schválení nové výstavby	Průběžně s procesem rozhodování o návrzích výstavby Fotografie z konstantního místa pro každý cyklus periodického reportingu (PR)
3	Lázeňská architektura	Udržování v dobrém stavu a udržitelné využívání všech staveb, které jsou součástí tohoto atributu	1 Počet budov vyžadujících opravy 2 Počet opuštěných/zchátralých budov	Dvakrát během každého cyklu PR

4	Terapeutická a rekreační lázeňská krajina	Zachování plánovitě založených ploch veřejné zeleně na území komponenty Udržování vazeb s okolní krajinou Zachování charakteru okolní krajiny	1 Rozsah zelených ploch na území komponenty musí zůstat stabilní 2 Vazby musejí zůstat nepoškozené 3 Charakter okolní krajiny musí zůstat nezměněný	Průběžně Fotografie z konstantního místa pro každý cyklus PR
5	Lázeňská podpůrná infrastruktura	Zachování dokladů o infrastruktuře Vhodné udržování funkcí	1 Počet budov vyžadujících opravy 2 Počet opuštěných/ zchátralých budov	Dvakrát během každého cyklu PR
6	Pokračující lázeňská funkce	Udržování funkčních prvků lázní Pokračující využívání různých typů ubytování Zachování drobných léčebných, sportovních a odpočinkových zařízení ve vztahu k lázním	1 Počet stále používaných tradičních lázeňských budov a prvků 2 Počet a typ ubytovacích jednotek	Dvakrát během každého cyklu PR

C.9.2 Národní monitoring českých komponent statku

Už v roce 1999 schválilo Ministerstvo kultury ČR závaznou metodiku sledování kulturních statků zapsaných na Seznam světového dědictví v České republice, v roce 2011 byla tato metodika aktualizována⁴. Koordinací monitoringu památek světového dědictví, tzv. „ročního monitoringu“, je pověřeno Oddělení památek s mezinárodním statusem generálního ředitelství Národního

⁴ VLČKOVÁ, Jitka: *Metodika roční monitorovací zprávy o statku zapsaném na Seznam světového kulturního a přírodního dědictví UNESCO, určené pro národní účely*. Rkp. Praha: Národní památkový ústav, 2011. 23 s.; blíže též VLČKOVÁ, Jitka, KUČOVÁ, Věra, BENEŠ, Michal: *Metodické principy přípravy nominací k zápisu na Seznam světového dědictví UNESCO a zásady uchování hodnot těchto statků*. Odborné a metodické publikace, sv. 42. 1. vyd. Praha: Národní památkový ústav, 2011. 102 s. ISBN 978-80-87104-84-2.

památkového ústavu, konkrétně pracovník plní úlohu národního kontaktního místa (national focal point).

Roční monitorovací zprávy s pevnou strukturou (devět kapitol) zpracovávají územní odborná pracoviště Národního památkového ústavu, v případě zápisu statku Slavná lázeňská města Evropy územní odborné pracoviště NPÚ v Lokti. První roční monitorovací zpráva pro české komponenty za rok 2021 byla zhotovena v roce 2022 (autor: Mgr. Lubomír Zeman). Zároveň s textovou částí je pořizována fotografická dokumentace, která dokládá závažná zjištění v péči o statek. Monitorovací zprávy jsou doplněny písemným stanoviskem správce statku (site managera), které dokládá projednání materiálu mezi ním a zpracovatelem zprávy. Zprávy jsou předávány ve dvojím tištěném vyhotovení a v elektronické podobě generálnímu ředitelství Národního památkového ústavu, které je vyhodnocuje, archivuje a předává s hodnotící zprávou Ministerstvu kultury ČR.

Goethovo náměstí s hotelem Kavkaz a hotelem Hvězda

C.9 Užívání loga UNESCO a emblému světového dědictví

V roce 2021 byl vytvořen nový grafický manuál pro logo organizace UNESCO a v souvislosti s tím vznikl i nový univerzální emblém světového dědictví, který nahradil původní znak a je třeba ho od roku 2022 používat pro všechny statky světového dědictví, pro veškerou digitální komunikaci a také pro nové tištěné materiály.

1) Logo UNESCO

- Používá se pouze v případě obecných témat
- Jeho používání se řídí Směrnicí pro používání jména, zkratky, loga a internetových domén UNESCO
- Všechny projekty musí být před realizací předloženy k odsouhlasení oddělení CLT/CCE UNESCO

2) Nový univerzální emblém světového dědictví

- Existuje v angličtině, francouzštině, popř. národních jazycích v modré, černé a bílé barvě
- Je společné pro všechny památky světového dědictví
- Je poskytováno pouze prostřednictvím organizace UNESCO
- Nelze je jakýmkoli způsobem upravovat (proporce, barva, písmo, obsah atd.)
- Pro účely konkrétní památky světového dědictví je mohou používat pouze národní autority a správci statku (komponenty), a to v rámci oficiálních hranic památky světového dědictví;
- Užívá se pro bezplatné informační a komunikační materiály (brožury, letáky, plakáty, mapy, nálepky, hlavičkové papíry, dopravní značení atd.)
- Nelze je užívat jakýmkoliv komerčním způsobem
- Nelze je postoupit ani sdílet s žádnou třetí stranou pro jejich užití
- Podoba každého projektu s univerzálním emblémem světového dědictví musí být předložena před tiskem nebo digitálním použitím k odsouhlasení České komisi pro UNESCO a Sekretariátu UNESCO (oddělení kultury, komunikace, měst a akcí, b.blanchard@unesco.org)

V blízkosti emblému (vedle, nad nebo pod) může být uveden oficiální název daného statku světového dědictví, tj v případě české verze emblému Slavná lázeňská města Evropy, volba písma, velikosti a barvy textu oficiálního názvu je libovolná. V případě sériové památky světového dědictví lze uvést i název

dané komponenty, následovaný úplným názvem památky světového dědictví, tj. „Mariánské Lázně, součást statku Slavná lázeňská města Evropy“

Např.:

Mariánské Lázně, součást statku

Karlovy Vary, součást statku

Slavná lázeňská města Evropy

Slavná lázeňská města Evropy

unesco

Památka
světového dědictví

unesco

Památka
světového dědictví

2) Specifické logo

Pro památky světového dědictví lze vytvořit také specifické emblémy kombinující emblém světového dědictví s oficiálním názvem památky a případě rokem jejího zápisu. V tom případě je ovšem nutné pro název památky použít předepsaný font písma Myriad Pro Semiboldm o velikosti jedné třetiny akronymu/zkratky UNESCO. Finální specifické logo a náhled jeho konkrétního užití je třeba opět zaslat České komisi pro UNESCO a Sekretariátu UNESCO ke schválení.

Např.:

unesco

Slavná lázeňská města Evropy
Světové dědictví od 2021

3) Emblém světového dědictví

I nadále lze používat samostatný emblém světového dědictví, který byl zaveden už v roce 1978.

Tento emblém se používá

- v komunikačních materiálech menšího rozsahu (např.: sociální média, bezplatné samolepky, letáky, drobné bezplatné předměty)
- u dopravního značení (např.: navigační směrovky)
- při značení uvnitř památky (např. informační stánky, stezky, chodníky, označení budov atd.)

V komunikačních materiálech pro komerční použití není použití přípustné.

C.10 Akční plán pro komponentu Mariánské Lázně

Následující kapitola obsahuje souhrn hlavních cílů a opatření, která jsou navrhována pro komponentu Mariánské Lázně na období let 2023–2027 s cílem zachování výjimečné světové hodnoty statku, jeho prezentace a udržitelného rozvoje. Tato opatření vycházejí jednak ze zastřešujícího Management plánu statku a jeho akčního plánu, jednak z prvního Lokálního management plánu komponenty Mariánské Lázně. Tyto dva dokumenty byly vypracovány ještě přes zápisem statku na Seznam světového dědictví v letech 2019/2020, a některá opatření v nich obsažená již proto nejsou relevantní, popř. se je již v uplynulých letech podařilo naplnit, na druhé straně však vyvstaly úkoly nové. Konec současného období akčního plánu pro Mariánské Lázně se víceméně kryje s prvním šestiletým obdobím akčního plánu pro statek jako celek a také s koncem programového období Evropské unie 2021–2027,

C.10.1 Opatření vyplývající z akčního plánu statku

Celkový akční plán statku obsahuje řadu opatření (viz kap. B.5), která se odrážejí i v Lokálních management plánech pro jednotlivé komponenty statku – bud jsou do nich přímo přenesena (A), nebo by při vytváření lokálních akčních plánů měla být zohledněna podle potřeby. Následující tabulka uvádí seznam těchto opatření.

Číslo opatření v celkovém akčním plánu	Popis	Kategorie A/B
Zachování		
MS6	Připravit společný projekt s cílem rozvíjet pochopení různých metod a systémů pro zaznamenávání stavu zachování a dohodnout se na společných standardech monitoringu	B
MS7	Vytvořit společnou databázi pro monitoring lázeňských měst se zapojením EHTTA a programu EU Horizon 2020	B
MS8	Vytvořit síť odborníků odpovědných za památkovou péči v jednotlivých komponentách statku a připravit společné fórum pro jejich spolupráci	B
MS9	Navázat kontakty s akademickými ústavy, univerzitami a vysokými školami odpovědnými za vzdělávání odborníků na památkovou péči v regionech lázeňských měst statku a rozvíjet dialog a společné projekty	A/B
MS10	Vytvořit, spolu s aktéry zodpovědnými za strategický rozvoj a plánování v každém lázeňském městě, fóra a mechanismy pro včasné rozpoznání významných rozvojových projektů, které budou vyžadovat připomínky nebo zásah od GSMB a IGC, aby se zabránilo projektům, které by mohly ohrozit OUV statku	B
Posilování odborných kapacit		
MS11	Vytvořit modelový rámec pro místní řídicí skupiny pro podporu a šíření porozumění Úmluvě o světovém dědictví a	B

	výjimečné světové hodnotě statku u místních komunit	
Komunikace		
MS13	Vytvořit webové stránky statku Slavná lázeňská města Evropy za účelem propagace značky The Great Spa Towns of Europe u laické i odborné veřejnosti a stimulace dialogu. Vytvořit rychlé odkazy na domovské stránky webů turistických kanceláří a site managerů jednotlivých komponent statku	B
MS14	Prostřednictvím implementace zastřešujících interpretačních strategií poskytnout model pro prezentaci konceptu The Great Spa Towns of Europe místním komunitám i návštěvníkům, včetně výhod plynoucích ze zápisu na Seznam světového dědictví	B
MS16	Vytvořit a publikovat alespoň dvakrát ročně elektronický zpravodaj a vytvořit databázi pro jeho distribuci prostřednictvím městských úřadů jednotlivých lázeňských měst všem zainteresovaným stranám	B
MS18	Vytvořit příručku pro všechny komponenty o správném postupu pro použití a autorizace emblémů UNESCO a světového dědictví v materiálech týkajících se statku	B
MS19	Monitorovat správné používání emblémů a log ve všech komponentách statku	A
Komunity		
MS20	Zajistit, aby všechny zainteresované strany v rámci místních komunit byly zapojeny do místních řídicích skupin a aby dostávaly pravidelné informace o aktivitách týkajících se statku	A
MS21	Pořádat ve dvouletých intervalech mezinárodní akce pro členy místních řídicích skupin, aby se setkali, podělili se o zkušenosti a poznali širší vizi statku	B
MS22	Vytvořit informační balíček ve všech jazycích smluvních států pro informování místních politiků, úředníků městských úřadů a zejména pracovníků místních turistických informačních center o důležitosti zápisu na Seznam světového dědictví.	B
MS23	Podporovat výměnné programy mládeže a škol oblasti každodenního vzdělávání v jednotlivých lázeňských městech, tato iniciativa má potenciál být rozšířena, v závislosti na úrovni dostupných zdrojů, o hendikepované, speciální zájmové skupiny, sportovní a občanské spolky a sdružení	A
MS24	Vytvořit platformu lázeňského festivalu, který se bude konat každoročně v každé komponentě při oslavách zahájení lázeňské sezóny nebo na Světový den vody OSN, Den světového dědictví nebo na Evropský den léčebných lázní	A
MS29	Vytvořit databázi všech relevantních kontaktů vybízet je dialogu prostřednictvím internetového fóra.	B
MS31	Vytvořit v rámci lázeňských měst statku síť pro přípravu žádostí o dotace z různých programů EU na finanční podporu a účast na evropských a světových projektech	A
MS32	Vytvořte společnou platformu pro sběr dat a statistik o lázeňském cestovním ruchu ve spolupráci s EHTTA a dalšími	A

	subjekty	
MS33	Monitorovat dopady sociální péče, veřejných zdravotnických služeb a soukromých preventivních a wellness programů, aby bylo možné posoudit budoucí provoz zdravotnických zařízení	A
MS34	Sledovat nové ubytovací kapacity pro návštěvníky a vliv nových poskytovatelů, jako je „airb'nb“	A
MS36	Pořádat dvakrát ročně workshopy pro strategické plánovače cestovního ruchu z lázeňských měst a krajských a celostátních úřadů cestovního ruchu	B
MS38	Vytvořit výzkumný program pro stanovení únosné kapacity komponent pro potřeby informování osob s rozhodovací pravomocí v oblasti strategického městského plánování	B

C.10.2 Souhrnný akční plán pro komponentu Mariánské Lázně

V následujícím akčním plánu pro komponentu Mariánské Lázně je definován soubor opatření a doporučení potřebných pro funkční správu statku, pro zachování jeho výjimečné světové hodnoty, udržitelný rozvoj a pro jeho prezentaci a popularizaci. Tato opatření, která navazují na rozbor v analytické části management plánu, se opírají o dosavadní zkušenosti se správou statku, o návrhy formulované aktéry na místní, regionální a národní úrovni a o zjištění obsažená v první Roční monitorovací zprávě o českých komponentách statku Slavná lázeňská města Evropy za rok 2021.

Navrhovaná opatření a doporučení jsou rozdělena do 13 prioritních oblastí (viz tab.), pro něž jsou definovány hlavní cíle. Tyto cíle jsou pak rozpracovány do konkrétních opatření.

U každého opatření jsou uváděni garanti, kteří by měli zodpovídat za plnění daného opatření, možné zdroje financování a předpokládaná doba realizace. Opatření jsou navrhovaná na dobu platnosti této aktualizace Lokálního management plánu, tedy na období 2023–2027, některá z nich však mají i dlouhodobý (trvalý) charakter.

Prioritní oblasti a jejich cíle	
1	Výzkum a archivy
1.1	Zajistit vytvoření, sestavení, archivaci, analýzu a zpřístupnění výzkumu a informací o komponentě způsobem, který pomůže realizaci Management Planu
1.2	Zajistit ochranu a digitalizaci cenných archivních materiálů ze stavebního rozvoje města z fondů stavebního archivu Městského úřadu Mariánské Lázně
1.3	Zajistit výzkum a vzájemnou výměnu informací mezi odbornou veřejností v oblasti specifických částí ochrany a správy komponenty sériového statku.
1.4	Spolupracovat s Institutem lázeňství a balneologie, v. v. i., a Výzkumným ústavem balneologickým, v. v. i., s cílem zvyšovat účinnost uplatňování specializovaného know-how a postupů zaměřených na specifické lázeňské léčebné procedury poskytované v Mariánských Lázních

2	Zachování a údržba
2.1	Pokračovat v opravách významných a cenných budov na území komponenty podle Programu regenerace MPZ a dalších strategických dokumentů města Mariánské Lázně
2.2	Spolupracovat na přípravě a revitalizaci kolonády Ferdinandova pramene, pavilonu Rudolfova pramene, kolonády Lesního pramene v Mariánských Lázních
3	Urbanistický rozvoj
3.1	Zajistit, že nový stavební rozvoj na území města nenaruší atributy výjimečné světové hodnoty na území komponenty
4	Prostředí, veřejná prostranství, veřejný prostor
4.1	Pokračovat v revitalizaci lázeňských lesů a lesoparku, včetně infrastruktury lázeňské krajiny Mariánské Lázně
4.2	Pokračovat v postupné rekonstrukci pamětihodností v lázeňské krajině města Mariánské Lázně
4.3	Pokračovat v údržbě a revitalizaci systému stezek s důležitými vizuálními spojnici města
4.4	Pokračovat v zabezpečování podmínek pro kvalitní život a kvalitní životní prostředí revitalizací veřejných prostranství
5	Doprava, přístup a mobilita
5.1	Optimalizovat dopravu na širším území komponenty, přístupové cesty, parkoviště, chodníky pro pěší, rozptylovací plochy, umístění vybavení, formulovat požadavky na zlepšování dopravní situace; podporovat projekty pro specifickou dopravu (speciální trasy, koňské kočáry, pronájem jízdních kol pro jednotlivé turisty atd.) jako formy dopravy ohleduplné ke statku, podporovat elektromobilitu
6	Trvale udržitelný cestovní ruch a návštěvnická ekonomika
6.1	Využít výhodu tradiční atraktivity města k dalšímu rozvoji cestovního ruchu
6.2	Pěstovat partnerství a podporovat snahy o přilákání ještě většího počtu hostů, kteří budou ochotni zůstat v destinaci déle
6.3	Vypracovat strategii trvale udržitelného cestovního ruchu a určit maximální zvládnutelnou kapacitu města a jeho vybraných lokalit.
7	Propagace a prezentace
7.1	Organizovat výstavy související s příspěvkem města k výjimečné světové hodnotě statku (výstava o architektuře a stavebních řemeslech, speciální expozice o historii lázní apod.
7.2	Vytvářet materiály, které propagují a představují hodnoty a přínosy komponent statku
7.3	Podporovat, v rámci spolupráce s Karlovarským krajem, propojení obou statků UNESCO v Karlovarském kraji (Slavná lázeňská města Evropy a Hornický region Erzgebirge/Krušnohoří) a Kynžvartské daguerrotypie jako památky dokumentového dědictví UNESCO
8	Vzdělávání a mladí lidé
19	Rozšiřovat a zlepšovat kvalitu výuky o lázeňském odkazu na území komponenty s přispěním Městského muzea a využitím dostupných historických pramenů. Popularizovat lázeňský odkaz ve školských zařízeních města

20	Posílit vzdělávací úlohu Institutu balneologie v oboru balneologie, pokud jde o specifickou lázeňskou léčbu v Mariánských Lázních.
21	Zvyšovat odbornost profesionálních průvodců městem v Mariánských Lázních.
9	Účast veřejnosti
9.1	Pokračovat v přípravě terénní pracovní skupiny v rámci místního řízení komponenty
10	Správa a řízení
10.1	Optimalizovat řízení a správu komponenty
11	Nehmotné hodnoty (včetně termálního lékařství a zdravotní péče)
11.1	Snažit se zlepšit prezentaci přínosu komponenty k výjimečné světové hodnotě statku, a to i v oblasti nehmotných hodnot, pokračovat v podpoře koordinace mezi poskytovateli lázeňské péče, podporovat zapojení obyvatel do kulturního života města
11.2	Pokračovat ve finanční podpoře kulturních akcí ve městě, včetně akcí a aktivit kulturních spolků, vlastních kulturních akcí a aktivit města zaměřených na podporu rozvoje místních kulturních tradic, přeshraniční spolupráce a života společnosti
11.3	Posílit roli Institutu balneologie jako výzkumné organizace v oboru balneologie a specifické lázeňské léčby v Mariánských Lázních.
12	Financování a zdroje
12.1	Zajistit dostatečné finanční zdroje ke správě a řízení komponenty a k implementaci Lokálního management plánu, k zapojení široké veřejnosti, navazování partnerství a k financování obnovy kulturních hodnot na území komponenty
13	Další spolky a sítě
13.1	Pokračovat ve spolupráci na mezinárodní úrovni v rámci projektu partnerských měst, Asociace evropských historických lázeňských měst (EHTTA) a v rámci sériového statku Slavná lázeňská města Evropy a v kontextu přeshraničních projektů.
13.2	Zapojit se do sdružení „České dědictví UNESCO“

Souhrnný akční plán

1. Výzkum a archiv

Mariánské Lázně budou spolupracovat se specializovanými pracovišti a dalšími zainteresovanými subjekty, aby byly zajištěny další dokumenty s cílem zlepšit znalosti a rozšířit informační zdroje o hodnotách statku. Bude pokračovat zpracování studií a analýz týkajících se jednotlivých oblastí ochrany územního celku, jako jsou studie o vizuálních interakcích a terapeutické krajiny. V rámci úsilí o zachování a péči ve vztahu k jednotlivým památkám bude podporována příprava stavebních a archeologických průzkumů a archivního bádání. Bude pokračovat úsilí o digitalizaci archivních a dalších dokumentů.

1. Výzkum a archiv				
Opatření	Popis	Zajišťující partneři	Zdroje	Časový harmonogram
1.1	Pokračovat v dokumentaci a digitalizaci archivního fondu historických archivů městských budov MěÚ Mariánské Lázně	MěÚ ML, STAV	V rámci stávajících rozpočtů	Průběžně
1.2	Zajišťovat stavební a historické průzkumy v rámci oprav domů a dalších objektů	MěÚ ML, NPÚ	V rámci stávajících rozpočtů, dotační tituly	Průběžně
1.3	Pořádat kolokvia a pracovní setkání zaměřených na ochranu a správu sériového statku (lázeňské dědictví, lázeňská architektura a provoz lázeňských budov)	MěÚ ML, site manager ML	V rámci stávajících rozpočtů	Průběžně
1.4	Spolupracovat s Institutem lázeňství a balneologie (projekt Centrum lázeňského výzkumu, projekt Využití virtuální reality v lázeňské léčbě, pořádání přednáškových cyklů a odborných seminářů aj.), vytvářet prostor pro aktivní výzkum a vývoj v oblasti lázeňství v Mariánských Lázních	MěÚ ML, site manager ML	V rámci stávajících rozpočtů	Průběžně

2. Zachování a údržba

Bude kladen důraz na zachování stavebního dědictví na území komponenty vhodnou obnovou hlavních kulturních a historických památek. Jednotlivé činnosti budou vycházet ze závazných předpisů a strategických dokumentů města a Karlovarského kraje. Důraz bude kladen na nejohroženější skupiny nemotného kulturního dědictví a na nejohroženější typologické skupiny památek.

Základní podmínky ochrany a zachování nominovaného statku vycházejí z nejnovějších poznatků kulturních a historických hodnot, které je nutné zachovat, přičemž je současně třeba umožnit dosažení jejich zamýšleného účelu. Všechny zásahy do budov na území komponenty statku a jeho nárazníkové zóny musí být v souladu se základním právním rámcem platným v České republice, musí být uplatňována metodika památkové péče publikovaná v metodických pokynech a příručkách Národního památkového ústavu. Před realizací jakýchkoli velkých projektů, které narušují povahu budov, musejí být splněny platné právní předpisy, zejména v oblasti ochrany památek, územního plánování a stavebního řádu. Je nutné trvat na tom, aby byla provedena nezbytná předprojektová příprava, zejména provedení archeologického průzkumu. U menších projektů může být přípustné využít specifické studie, archivní výzkum nebo archeologické analýzy. Jasně poznatky poskytnou jasný obraz a osvětlí historickou povahu a hodnotu každé lokality. Kromě ukončení chátrání je cílem ochrany památek eliminovat co nejvíce všechny současné negativní vlivy a zachovat reprezentativní hodnotu památky uplatněním speciálních postupů (konzervace, restaurování, obnova).

Obecná kritéria pro ochranu a obnovu architektonického odkazu
• Zachovat maximum původní historické podstaty.
• Zachovat maximum původních historických konstrukcí.
• Upřednostňovat opravy originálu před jeho kompletní výměnou.
• Opravy nebo konzervaci provádět pomocí kompatibilních a vratných materiálů.
• Před opravou důkladně zmapovat původní historickou konstrukci: průzkum, diagnostika poškození, analýza stavu, analýza původního stavebního řešení, úpravy původních materiálů a povrchů.
• Provádět opravy, včetně architektonických historických prvků, po pečlivé analýze a na základě návrhu oprav/renovace/konzervace, který je třeba konzultovat se specialisty z památkové péče (nezbytné v případě, že je budova kulturní památkou nebo se nachází na chráněném území), a provést je na základě vydaného povinného prohlášení orgánu památkové péče.
• Opravy/renovace architektonických prvků by měli provádět pouze kvalifikovaní řemeslníci.

2. Zachování a údržba				
Opatření	Popis	Zajišťující partneři	Zdroje	Časový harmonogram
2.1	Pokračovat v opravách budov ve vlastnictví města na území komponenty statku v souladu s Programem obnovy MPZ/MPR a dalšími strategickými materiály města	MěÚ ML	V rámci stávajících rozpočtů	Průběžně
2.2	Spolupracovat s vlastníky nemovitostí a dalšími subjekty na přípravě a realizaci rekonstrukcí a oprav budov na území komponenty (bývalý hotel Weimar/Kavkaz, Zelený dům/Split,-Jitřenka, hotel Palace Evropa, hotel Lesní mlýn aj.)	MěÚ ML + soukromé subjekty	V rámci stávajících rozpočtů, dotační prostředky	Průběžně
2.3	Motivovat vlastníky nemovitostí k realizaci oprav, a to i s využitím prostředků z fondu města	MěÚ ML + soukromé subjekty	Fond města	Průběžně
2.4	Připravit a realizovat rekonstrukci budovy radnice na základě VŘ na zpracování projektové dokumentace, přeměna konferenčního sálu radnice v multifunkční zařízení	MěÚ ML, IaD, STAV	V rámci stávajících rozpočtů	2023–2026
2.5	Zpřístupnit nevyužívané prostory městského úřadu v budově Terezián v Ruské ulici	MěÚ ML, IaD, STAV	V rámci stávajících rozpočtů	2023
2.6	Zajistit opravu vily Lil podle schválené projektové dokumentace a na základě závazného stanoviska orgánů památkové péče, přeměna objektu na reprezentativní informační centrum památky světového dědictví	MěÚ ML, IaD, STAV	V rámci stávajících rozpočtů, dotace	2023–2026
2.7	Dům Chopin – vybavení zrekonstruovaného objektu budovy B nábytkem, elektronikou, dekorací a gastrotechnologií na základě VŘ	MěÚ ML, IaD, STAV	V rámci stávajících rozpočtů, cca 3 mil. Kč	Jaro 2023
2.8	Revitalizace areálu Arnika - projednat alternativy využití nebo modifikace prostoru „Arnika“ na území bývalého „Tepelského domu“ s LL ML a. s., pro zachování veřejného	MěÚ ML, IaD, STAV,	V rámci stávajících rozpočtů	2023–

	prostranství	Ensana Health Spa Hotels, Léčebné Lázně Mariánské Lázně a.s.		
2.9	Projednat s lázeňskou společností LL ML a. s. přípravu oprav a revitalizace kolonády Ferdinandova pramene, pavilonu Rudolfova pramene	MěÚ ML, Ensana Health Spa Hotels, Léčebné Lázně Mariánské Lázně a.s.	V rámci stávajících rozpočtů MěÚ a LL ML	2023–
2.10	Rekonstrukce Zpívající fontány (stavba i technologie, trysky, rozvody)	MěÚ ML	V rámci stávajících rozpočtů MěÚ	2023–2025
2.11	Rekonstrukce části kolonády u pramene Karolína – oprava asfaltových ploch, položení kamenných desek	MěÚ ML	V rámci stávajících rozpočtů MěÚ	2023–
2.12	Oprava Hudebního pavilonu u Lesního pramene – příprava projektové dokumentace a oprava, přeměna na kulturní centrum	MěÚ ML	V rámci stávajících rozpočtů MěÚ	2023–2025
2.13	Revitalizace areálu nádraží	MěÚ ML ve spolupráci se soukromými vlastníky	V rámci stávajících rozpočtů MěÚ	2023–

3. Urbanistický rozvoj

Je třeba dbát na to, aby nový rozvoj města byl organizován takovým způsobem, aby nedošlo k narušení atributů, jimiž město přispívá k výjimečné světové hodnotě statku. Důsledně dbát na to, aby rozvoj probíhal v souladu s územním plánem jakožto základním dokumentem pro rozvoj města.

3. Urbanistický rozvoj				
Opatření č.	Popis opatření	Zajišťující partneři	Zdroje	Časový rámec
3.1	Dokončit zpracování nového územního plánu ML, základní koncepci rozvoje území řešit s cílem zachování tradice lázeňství v historickém jádru města, rozvoje lázeňské funkce a zachování atributů, jimiž město přispívá k výjimečné světové hodnotě statku	MěÚ, ÚP	V rámci stávajících rozpočtů	2023–
3.2	Řídit územní rozvoj lázeňské části města v souladu s územním plánem a příslušnými regulativy vycházejícími z památkového charakteru zástavby MPZ/MPR, usilovat o zachování urbanistické struktury sídla, jeho půdorysné osnovy, hmotové skladby zástavby, významných stavebních dominant a kompozičních vztahů, usilovat o to, aby nový stavební rozvoj (přestavby a nová výstavba) nepoškodil hodnoty komponenty	MěÚ, ÚP, NPÚ	V rámci stávajících rozpočtů	Průběžně
3.3	Usilovat o oživení a zkulturnění území MPZ/MPR, aktivně řešit nový rozvoj na území komponenty	MěÚ	V rámci stávajících rozpočtů	Průběžně
3.4	Zvážit vypracování studie střešní krajiny, a to i ve vztahu k instalaci solárních panelů	MěÚ ML, DSO České lázně – salony Evropy	V rámci stávajících rozpočtů	2023–

4. Prostředí, veřejná prostranství, veřejný prostor

Je nezbytné dále rozvíjet atraktivnost městského parteru, udržovat a zřizovat městskou zeleň a revitalizovat a udržovat zeleň. Je třeba dále rozvíjet péči o lázeňské lesy a jejich infrastrukturu, jako jsou udržované stezky a pěšiny, altány atd. Je třeba vytvářet podmínky upřednostňující kvalitu života a vysoce kvalitní životní prostředí s využitím projektů na revitalizaci veřejných prostor včetně drobné architektury, informačních systémů, technické infrastruktury, veřejného osvětlení atd.).

4. Prostředí, veřejná prostranství, veřejný prostor				
Opatření č.	Popis opatření	Zajišťující partneři	Zdroje	Časový rámec
4.1	Pokračovat v údržbě a opravě silnic, ulic, chodníků, kolonád, veřejného mobiliáře, osvětlení, oplocení, odpadkových košů, veřejných laviček a přístřešků	MěÚ ML	V rámci stávajících rozpočtů MěÚ	Průběžně
4.2	Zajistit údržbu ploch městské zeleně (parkových trávníků, letničkových záhonů, trvalkových rabat, keřových porostů, živých plotů) v obvodech I.A a I.B v Mariánských Lázních	MěÚ ML, externí dodavatel	V rámci stávajících rozpočtů MěÚ, cca 45 mil. Kč	2023–2028
4.3	Zajistit další rozšiřování a regeneraci městských parků a lesoparků. Pokračovat ve zlepšování funkcí lesa vytvářením estetických mýtin a luk na základě stávajících vyhlídkových pavilonů a divokých pramenů minerální vody	MěÚ ve spolupráci s Lázeňskými lesy, s.r.o., Lesy ČR, s.p., a zahradnickými společnostmi	V rámci stávajících rozpočtů	Průběžně
4.4	Navrhovat náhradní výsadby stromů s ohledem na místní klima a na zachování druhové rozmanitosti	MěÚ ML	V rámci stávajících rozpočtů	Průběžně
4.5	Pokračovat v opravách a údržbě pěšin, stezek a altánů v lázeňském městě a jeho okolí	MěÚ ML ve spolupráci Lázeňskými lesy, s.r.o., Lesy ČR, s.p., a CHKO Slavkovský les	V rámci stávajících rozpočtů	Průběžně

4.6	Pokračovat v postupné opravě a kultivaci vyhlídek (Mecséryho vyhlídka, vyhlídka královny Karoly, vyhlídka Fridricha Viléma, Goethovo odpočívadlo, vyhlídka z rozhledny Hamelika, odpočívadlo opata Clementso, Pastýřské odpočívadlo, Karlův kříž, vyhlídka nad Miramonte), úpravou zeleně obnovit výhledy na historické jádro města, úpravy zeleně zahrnout do LHP	MěÚ ML ve spolupráci Lázeňskými lesy, s.r.o., a Lesy ČR, s.p.	V rámci stávajících rozpočtů	Průběžně
4.7	Pokračovat ve zřizování přírodních stezek a pěšin z lázeňského centra k pramenům lesy v okolí města.	MěÚ ML ve spolupráci Lázeňskými lesy, s.r.o., Lesy ČR, s.p., a CHKO Slavkovský les	V rámci stávajících rozpočtů	Průběžně
4.8	Projednat výměnu lesních porostů mezi městskými lesními porosty a lesními porosty státu v okolí Lesního pramene, symbolického hřbitova padlých z první světové války	MěÚ ML, OŽP ve spolupráci s Lázeňskými lesy a CHKO SL	V rámci stávajících rozpočtů	2023–
4.9	Zajišťovat důslednou ochranu přírody na území komponenty a její nárazníkové zóny s důrazem na ochranu minerálních pramenů a krajinných charakteristik	MěÚ ML, OŽP ve spolupráci s Lázeňskými lesy a CHKO	V rámci stávajících rozpočtů	Průběžně
4.10	Rekonstrukce veřejného osvětlení a datové infrastruktury (I. etapa) – kompletní výměna veřejného osvětlení v Úšovicích včetně sloupů	MěÚ ML, IaD	V rámci stávajících rozpočtů, dotace EU	Konec 2023
4.11	Zajistit dostatečnou kapacitu veřejných záchodků	MěÚ ML ve spolupráci se soukromými vlastníky	V rámci stávajících rozpočtů, dotace EU	Průběžně
4.12	Zajistit pronájem městského kamerového dohlížecího systému	MěÚ ML	V rámci stávajících rozpočtů	2023

5. Doprava, přístup a mobilita

Doprava představuje v Mariánských Lázních dlouhodobý problém a úspěšné řešení bude vyžadovat komplexní přístup. Obyvatelé, přijíždějící lázeňští hosté i turisté se nadále setkávají s problémy s parkováním na lázeňském území i v širší památkové rezervaci. Kapacita a služby nabízené projíždějícím turistům jsou nedostatečné.

5. Doprava, přístup a mobilita				
Opatření č.	Popis	Zajišťující partneři	Zdroje	Časový rámec
5.1	Pracovat na dopravním řešení na širším území komponenty, včetně příjezdových cest, parkovišť, chodníků, rozptylových ploch, umístění vybavení, formulace požadavků na zlepšování dopravní situace; projekty pro specifickou dopravu (speciální trasy, doprava koňskými kočáry, individuální pronájem jízdních kol atd.) ohleduplnou k hodnotám statku	MěÚ ML, spolupráce s privátními vlastníky	V rámci stávajících rozpočtů	Průběžně
5.2	Vybudování záchytných a centrálních parkovišť pro území MPZ/MPR v souladu s ÚP, zpřísnění vjezdu automobilů do vnitřních lázeňských území MPZ/MPR	MěÚ, plán řízení městské dopravy	V rámci stávajících rozpočtů, dotační tituly	2023–2027
5.3	Vytvořit ve spolupráci s privátními subjekty (parkovacím centrem) informační systém s údaji o dostupných parkovacích místech, integrovat údaje o možnostech parkování ve městě	MěÚ, plán řízení městské dopravy	V rámci stávajících rozpočtů	2023–
5.4	Pokračovat ve zlepšování a modernizaci městské veřejné dopravy a optimalizaci tras, koordinovat veřejnou dopravu s ČSAD Karlovy Vary	MěÚ ML, odbor veřejné dopravy, MD ML, s.r.o.	V rámci stávajících rozpočtů	Průběžně
5.5	Vyřešit dopravní průtah městem po Hlavní ulici	MěÚ ML	V rámci stávajících rozpočtů	Průběžně
5.6	Budovat zázemí pro cyklisty – místa pro uložení kol, půjčovny kol a elektrokol	MěÚ ML ve spolupráci	V rámci stávajících	Průběžně

		se soukromými subjekty	rozpočtů	
5.7	Průběžně doplňovat informační a navigační systém města, udržovat a opravovat dopravní značení a označení ulic, turistické značení	MěÚ ML, odbor veřejné dopravy, spolupráce s KČT	V rámci stávajících rozpočtů	Průběžně
5.8	Podporovat formy bezemisní dopravy, budovat doprovodnou infrastrukturu pro bezemisní vozidla včetně dobíjecích stanic pro elektromobily	MěÚ ML	Rozpočet města, dotační prostředky	Průběžně

6. Trvale udržitelný cestovní ruch a návštěvnická ekonomika

Mariánské Lázně budou i nadále využívat hodnotu svých jedinečných charakteristických rysů, které nabízejí výjimečné příležitosti pro tržní využití v lázeňském i běžném cestovním ruchu. Základní hodnota se týká zejména historického a kulturního dědictví soustředěného na území městské památkové rezervace s bohatstvím přírodních minerálních pramenů a atraktivní okolní krajinou přímo navazující na památkovou rezervaci. Budou podporovány aktivity zaměřené na udržení nebo zvýšení průměrné délky pobytu návštěvníků města.

6. Trvale udržitelný cestovní ruch a návštěvnická ekonomika				
Opatření č.	Popis opatření	Zajišťující partneři	Zdroje	Časový rámec
6.1	Pokračovat v jednání se státem o možnosti posílení úhrad za lázeňskou péči, rozšíření indikací a zvýšení lázeňských příspěvků	Karlovarský kraj, MěÚ ML, SLL ČR, DSO	V rámci stávajících rozpočtů	Průběžně
6.2	Usilovat o získání statusu klimatických lázní a v případě jeho získání upravit nabídku pro návštěvníky města	MěÚ, KOCMAN envimonitoring s.r.o.	V rámci stávajících rozpočtů	2023
6.3	Podporovat účinnější využívání historického a kulturního potenciálu komponenty sériového statku (kulturní památky, důležité kulturní akce), respektive potenciálu okolní krajiny. Rozšiřovat nabídku nových volnočasových zařízení ve městě se záměrem prodloužit průměrnou dobu pobytu hostů	MěÚ, KLCR, Městské muzeum, Infocentrum, KIS, spolupráce se soukromými subjekty	V rámci stávajících rozpočtů	Průběžně
6.4	Iniciovat projekt vybudování veřejných lázní: a) rekonstrukce stávajících v Tyršově ul. b) zpracovat projekt lázeňského centra v prostoru mezi hotelem Lunapark a hotelem Harmonie v sz. cípu města	MěÚ, KLCR, MAT +soukromé subjekty	V rámci stávajících rozpočtů	2023–
6.5	Podporovat nabídku pobytů přizpůsobených pro rodiny s dětmi	MěÚ, KLCR ve spolupráci se soukromými subjekty	V rámci stávajících rozpočtů	Průběžně
6.6	Podporovat rozvoj poznávacích a dobrodružných turistických stezek, sportovního cestovního ruchu, cestovního ruchu zaměřeného na poznávání v oblasti tradiční průmyslové výroby nebo cestovního ruchu spojeného s velkými kulturními akcemi	MěÚ, KLCR, Městské muzeum, Infocentrum, KIS ve spolupráci se soukromými subjekty	V rámci stávajících rozpočtů	Průběžně

6.7	Podporovat rozvoj vzdělávacího a zážitkového cestovního ruchu	MěÚ, KLCR, Muzeum, Infocentrum, KIS	V rámci stávajících rozpočtů	Průběžně
6.8	Podporovat a realizovat činnosti zaměřené na podporu a budování obrazu města u různých cílových skupin s využitím moderních komunikačních nástrojů, realizovat podpůrné online kampaně zaměřené na různé cílové skupiny	MěÚ, KLCR, Městské muzeum, Infocentrum, KIS +soukromé subjekty	V rámci stávajících rozpočtů	Průběžně
6.9	Zlepšovat a dále rozvíjet veřejnou infrastrukturu, usilovat o zachování a rozšíření sítě obchodů a zlepšení nabídky služeb turistům, lázeňským hostům a sezonním návštěvníkům města	MěÚ ve spolupráci se soukromými subjekty	V rámci stávajících rozpočtů	Průběžně
6.10	Realizovat komplexní marketingový plán založený na attributech výjimečné světové hodnoty komponenty s tématy genia loci, světoznámých osobností, kulturní a přírodní jedinečnosti aj.	MěÚ, KLCR, Městské muzeum, Infocentrum, KIS, site manager ve spolupráci s Destinační agenturou Živý kraj	V rámci stávajících rozpočtů	Průběžně
6.11	Vytvořit/aktualizovat příručku pro návštěvníky města s informacemi o hodnotách komponenty a aktuální nabídce lázeňských a volnočasových aktivit	MěÚ, KLCR, Městské muzeum, Infocentrum, KIS +soukromé subjekty	V rámci stávajících rozpočtů	2023–
6.12	Aktualizovat a rozšiřovat možnosti užití turistické karty ML, popř. turistické karty Karlovy VARY REGION CARD	MěÚ, KLCR, Městské muzeum, Infocentrum, KIS ve spolupráci s IC Karlovy Vary	V rámci stávajících rozpočtů	Průběžně
6.13	Zvážit partnerství se statkem Hornický region Erzgebirge/Krušnohoří a se zámek Kynžvart (Kynžvartská daguerrotypie – dokumentové dědictví Paměť světa UNESCO) při propagaci památek UNESCO v Karlovarském kraji	MěÚ	V rámci stávajících rozpočtů	2023–
6.14	Rozšiřovat vybavení dětských hřišť	MěÚ	V rámci stávajících rozpočtů	2023–

7. Propagace a prezentace

Mariánské Lázně budou pokračovat v propagaci a prezentaci statku světového dědictví Slavná lázeňská města Evropy a města jako jeho součástí, v propagaci lázeňského dědictví, v přípravě tištěných a audiovizuálních propagačních materiálů, v pořádání přednášek a výstav, prezentaci statku na veletrzích a výstavách v ČR i zahraničí a dalších propagačních a aktivitách, a to i ve spolupráci s dalšími městy západočeského lázeňského trojúhelníku a site managery zahraničních komponent série.

7. Propagace a prezentace				
Opatření č.	Popis opatření	Zajišťující partneři	Zdroje	Časový rámec
7.1.	Realizovat expozice související s nominací a výjimečnou světovou hodnotou komponenty (např. expozice architektury, historie stavebnictví, cechů, řemeslníků a speciální expozice lázeňství a jeho historie)	MěÚ, Městské muzeum, KIS, Infocentrum +soukromé subjekty	KLCR, v rámci stávajících rozpočtů	Průběžně
7.2	Vytvářet propagační materiály představující hodnoty komponenty (lázeňské dědictví Mariánských Lázní) v tištěné formě i v aplikacích pro chytré telefony, aktualizace webových stránek	MěÚ, Městské muzeum, KIS, Infocentrum +soukromé subjekty	KLCR, v rámci stávajících rozpočtů	Průběžně
7.3	Vytvořit nový jednotný informační a navigační systém na území MPR	MěÚ, Městské muzeum, KIS, Infocentrum +soukromé subjekty	KLCR, v rámci stávajících rozpočtů	2023–
7.4	Usilovat o vytvoření Evropské lázeňské stezky zahrnující všechny komponenty sériové nominace	MěÚ, Městské muzeum, KIS, Infocentrum, site manageri ML, KV, FL +soukromé subjekty	KLCR, v rámci stávajících rozpočtů	2023–
7.5	Propagovat výjimečnou světovou hodnotu všech komponent statku (propagační panely „Slavné evropské lázeňské stezky“, reprezentativní publikace „Slavné lázně Evropy“, brožura „Slavné lázně Evropy“, studie „Lázeňská	MěÚ, Městské muzeum, KIS, Infocentrum, site	KLCR, v rámci stávajících rozpočtů	Průběžně

	města v západočeském lázeňském trojúhelníku v širším kontextu lázeňské kultury a balneologie“ apod.)	manageři ML, KV, FL +soukromé subjekty		
7.6	Zajistit prohlídky s profesionálními průvodci, které představují hodnoty komponenty lázeňským hostům i místním obyvatelům, posilovat ztotožnění obyvatel s atributy výjimečné světové hodnoty komponenty	MěÚ, Městské muzeum, KIS, Infocentrum +soukromé subjekty	KLCR, v rámci stávajících rozpočtů	Průběžně
7.7	Spolupracovat na vytvoření turistického a reklamního produktu spojujícího statek Slavná lázeňská města Evropy a statek Hornický region Erzgebirge/Krušnohoří	MěÚ, Infocentrum, příslušní site manageři, +soukromé subjekty	KLCR, v rámci stávajících rozpočtů	2023–
7.8	Propagovat památku světového dědictví ve městě a na příjezdových silnicích do města	MěÚ, KIS, Infocentrum, Parking centrum a. s.	KLCR, v rámci stávajících rozpočtů	Probíhá
7.9	Zúčastňovat se domácích i zahraničních veletrhů ve spolupráci s informačními centry v regionu, cestovními agenturami a destinačními agenturami s cílem propagovat statek	MěÚ, Městské muzeum, Infocentrum, site manager +soukromé subjekty	KLCR, v rámci stávajících rozpočtů	Průběžně
7.10	Realizovat projekt Galerie pod širým nebem tvořený historickými fotografiemi významných osobností, které navštívily lázeňské město Mariánské Lázně.	Městské muzeum, KIS, Infocentrum +soukromé subjekty	KLCR, v rámci stávajících rozpočtů	2023–

8. Vzdělávání a mladí lidé

Pro dlouhodobou ochranu a zachování statků světového dědictví je třeba ukotvit povědomí o jeho důležitosti ve společnosti prostřednictvím vzdělávání a osvětové činnosti. Tento vzdělávací mandát statků světového dědictví je definován jako ústřední závazek přímo v Úmluvě o světovém dědictví. Zvláště důležité je v tomto ohledu vzdělávání mládeže, protože statky světového dědictví jsou povinny zajistit předávání kulturního a přírodního dědictví budoucím generacím. Otázka vzdělávání je klíčová také pro dlouhodobý rozvoj města a regionu. Vzdělávání v oblasti kulturního dědictví slouží k posílení regionální soudržnosti a podpoře udržitelného rozvoje regionu. Vysoce kvalitní pracovní síla je jedním z klíčových předpokladů podnikatelského úspěchu a město jako zřizovatel mateřských a základních škol má na výběr řadu příležitostí pro komunikaci a motivaci dětí a školní mládeže v oblasti ochrany všech hodnot komponenty. V rámci celoživotního vzdělávání je nutné podporovat vypracování místních didaktických programů a zlepšovat jazykové dovednosti zaměstnanců lázní a dalších zařízení na území komponenty.

8. Vzdělávání a mladí lidé				
Opatření č.	Popis opatření	Zajišťující partneři	Zdroje	Časový rámec
8.1	Zasadit se o rozšíření výuky dějepisu a přírodopisu na základních školách v oblasti historie města a jeho lázeňské tradice, popularizovat lázeňský odkaz na území statku ve školských zařízeních města, začlenit informace o světovém dědictví a hodnotách statku Slavná lázeňská města Evropy do školních osnov základních škol 1. a 2. stupně na území města, podpořit využití získaných informací v rámci projektových hodin tematicky zaměřených na Mariánské Lázně a světové dědictví	MěÚ, KLCR, odbor školství ve spolupráci s vedením školních zařízení	V rámci stávajících rozpočtů	Průběžně
8.1	Vytvořit příručku s pracovními listy o lázních a jejich dědictví pro základní a střední školy, její zpřístupnění na webu	MěÚ, KLCR, odbor školství, site manager	V rámci stávajících rozpočtů	2023–2025
8.2	Podporovat uměleckou tvorbu dětí zaměřenou na historii města a jeho kulturní odkaz, pořádat dětské výtvarné a literární soutěže	MěÚ, KLCR, odbor školství ve spolupráci s vedením	V rámci stávajících rozpočtů	Průběžně

		školních zařízení		
8.3	Organizovat vycházky se vzdělávacím zaměřením ve výuce dějepisu a přírodopisu ve vztahu k životnímu prostředí lázeňského města a léčebné krajiny s cílem posílit identifikaci s městem	MěÚ, KLCR, KIS IC DA odbor školství +soukromé subjekty	V rámci stávajících rozpočtů	Průběžně
8.4	Organizovat vzdělávací semináře v oboru balneomedicíny pro personál lázeňských zařízení ve spolupráci s ILAB	MěÚ, KLCR, ILAB	V rámci stávajících rozpočtů	Průběžně
8.5	Pokračovat v pořádání odborných workshopů zaměřených na školení pracovníků infocentra a profesionálních průvodců (odborná a jazyková příprava)	MěÚ, KLCR, KIS, Infocentrum	V rámci stávajících rozpočtů	Průběžně

9. Účast veřejnosti

Do správy a řízení české části statku je třeba na místní úrovni zapojit i veřejnost, a to například zřízením terénní pracovní skupiny, kterou bude tvořit stálý tým odborníků a tým externích konzultantů s cílem monitorovat v terénu dodržování zásad zachování a rozvoje komponenty v souladu s platnou legislativou. Členy skupiny mohou být zástupci Městského úřadu Mariánské Lázně, zástupci Národního památkového ústavu a jeho územního odborného pracoviště v Lokti, vlastníci hlavních historických památek na území komponenty, zástupci orgánů veřejné správy (památkové péče, územního plánování a ochrany životního prostředí), zástupci odborné veřejnosti a veřejných zájmových skupin (včetně neziskových organizací).

9. Účast veřejnosti				
Opatření č.	Popis opatření	Zajišťující partneři	Zdroje	Časový rámec
9.1	Iniciovat zřízení terénní skupiny a zapojení odborné i širší veřejnosti do procesu správy a řízení komponenty	MěÚ, site manager	V rámci stávajících rozpočtů	2023–

10. Správa a řízení

Je třeba zajistit efektivní fungování správy a řízení komponenty a spolupráci s aktéry řízení a správy statku na národní i mezinárodní úrovni, zajistit podmínky pro činnost site managera, vypracovat další dokumenty nastavující pravidla pro zachování hodnot komponenty, nastavit efektivní systém monitoringu stavu zachování komponenty a její nárazníkové zóny.

10. Správa a řízení				
Opatření č.	Popis opatření	Zajišťující partneři	Zdroje	Časový rámec
10.1	Připravit plán ochrany pro území MPR, připravit sjednocení výčtu objektů v různých plánech (regenerace aj.)	MěÚ, STAV, OŽP ÚP, site manager	V rámci stávajících rozpočtů	2023–
10.2	Vypracovat právní analýzu a jasné principy ochrany kulturního dědictví na území komponenty pro vlastníky památek, pro úřady samosprávy a státní správy – vytvoření manuálu pravidel pro vlastníky památek	MěÚ, právní divize OLK, site manager	V rámci stávajících rozpočtů	2023–

10.3	Sestavit databázi lázeňských památkových a kulturních hodnot na území komponenty pro činnost odborných institucí a úřadů (digitalizace a publikování na webových stránkách)	MěÚ, městské archivy, archivy Městského muzea, site manager	V rámci stávajících rozpočtů	2023–2024
10.4	Vypracovat analýzu vizuálních vztahů, ikonických pohledů, panoramat a perspektiv s cílem chránit atributy výjimečné světové hodnoty komponenty	MěÚ, městské archivy, archivy Městského muzea, site manager	V rámci stávajících rozpočtů	2023–2024
10.5	Vypracovat příručku pro ochranu technických památek lázeňského dědictví na území komponenty	MěÚ, Městské muzeum, site manager	V rámci stávajících rozpočtů	2023–
10.6	Vytvořit a implementovat efektivní způsob monitoringu stavu zachování komponenty a její nárazníkové zóny, vypracovat příručku pro monitoring celého území komponenty	MěÚ, NPÚ, site manager	V rámci stávajících rozpočtů	2023–2024
10.7	Vypracovat předpisy pro reklamní a komerční prostor na území komponenty	MěÚ, KLCR, KIS, Infocentrum, MAT	V rámci stávajících rozpočtů	Probíhá
10.8	Připravit předpisy pro pивní zahrádky / předzahrádky na území komponenty	MěÚ, KLCR, KIS, Infocentrum, MAT	V rámci stávajících rozpočtů	2023–
10.9	Zpracovat příručku „Příklady dobré praxe při stavebních úpravách a novostavbách na území MPR Mariánské Lázně“ (a dalších komponent české části statku)	MěÚ, DSO České lázně – Salony Evropy	V rámci stávajícího rozpočtu, dotační prostředky	2023–2025

11. Nehmotné hodnoty (včetně lázeňské péče)

Mariánské Lázně jsou tradičním kulturním a společenským centrem s řadou aktivních kulturních institucí, které hrají důležitou roli při vytváření lázeňského kulturního prostředí. Město Mariánské Lázně bude i nadále podporovat aktivity městských kulturních organizací a kulturních spolků, zahájení lázeňské sezony, koncerty různých žánrů, taneční vystoupení, vánoční vystoupení, přednášky, workshopy, výstavy atd. Město bude pokračovat v podpoře služeb poskytovatelů lázeňské péče a v podpoře zapojení obyvatel do kulturního života města.

11. Nehmotné hodnoty (včetně lázeňské péče)				
Opatření č.	Popis opatření	Zajišťující partneři	Zdroje	Časový rámec
11.1	Mariánské Lázně budou pokračovat ve finanční podpoře živé kultury a tradičních kulturních akcí ve městě, budou podporovat opatření, která zvýší porozumění nehmotným hodnotám komponenty.	MěÚ, KLCR, KIS, IC DA, MAT, soukromý sektor	V rámci stávajících rozpočtů	Průběžně
11.2	Podporovat Institut lázeňství a balneologie, v. v. i., a Výzkumný ústav balneologický, v. v. i., při organizování workshopů, ve spolupráci s podnikateli v oblasti lázeňství a cestovního ruchu, a zaměřit se na uplatňování balneologie při rozvoji podnikání	MěÚ, KLCR	V rámci stávajícího rozpočtu	Průběžně

12. Financování a zdroje

Město Mariánské Lázně bude i nadále finančně podporovat řízení a správu komponenty Mariánské Lázně, s využitím vlastních a dotačních prostředků bude realizovat projekty zaměřené na údržbu a zachování architektonického dědictví a terapeutické krajiny, na prezentaci a propagaci statku, vzdělávací a osvětovou činnost, pořádání kulturních akcí a spolupráci v rámci statku Slavná lázeňská města Evropy a s dalšími partnery.

12. Financování a zdroje				
Opatření č.	Popis opatření	Zajišťující partneři	Zdroje	Časový rámec
12.1	Připravit a průběžně aktualizovat katalog možností pro financování rozvoje komponenty z nadnárodních, národních, regionálních a místních zdrojů	Site manager, RLCR	V rámci stávajících rozpočtů	Průběžně
12.2	Podporovat vhodné nabídky na financování ochrany výjimečné světové hodnoty komponenty a snažit se zajistit, že budou realizovány koordinovaným způsobem	MěÚ, KLCR,, RLCR KIS, site manager	V rámci stávajících rozpočtů	Průběžně
12.3	Udržovat a zvyšovat financování obnovy kulturních hodnot na území komponenty i živé kultury ve městě	MěÚ, KLCR, KIS, soukromý sektor	V rámci stávajících rozpočtů	Průběžně
12.4	Vytvářet podmínky pro vstup nových investorů z řady soukromých subjektů zájímajících se o projekty obnovy a využití historických budov a rozvoj hodnot na území města.	MěÚ, KLCR	V rámci stávajících rozpočtů	Průběžně

13. Další spolky a sítě

Mariánské Lázně budou spolupracovat na regionální úrovni s městy Karlovy Vary a Františkovy Lázně a DSO České lázně – Salony Evropy při správě a řízení českých komponent statku Slavná lázeňská města Evropy. Prostřednictvím DSO České lázně – Salony Evropy se budou zapojovat do činnosti sdružení České dědictví UNESCO, které sdružuje a marketingově podporuje statky světového dědictví na území ČR. Budou spolupracovat s národními institucemi zodpovědnými za světové dědictví na území ČR a za památkovou péči a ochranu přírody krajiny. Budou se zapojovat do činnosti sdružení The Great Spa Towns of Europe Association jakožto řídícího orgánu statku na nadnárodní úrovni a budou vyhledávat partnerství s dalšími městy, asociacemi a sítěmi v zájmu ochrany a propagace lázeňského dědictví a výměny zkušeností.

13. Další spolky a sítě				
Opatření č.	Popis opatření	Zajišťující partneři	Zdroje	Časový rámec
13.1	Navazovat a podporovat spolupráci s partnerskými městy, Asociací evropských historických lázeňských měst (EHTTA) a s dalšími komponentami sériového statku Slavná lázeňská města Evropy.	MěÚ, KLCR, KIS, Infocentrum, IC DA, site manager	V rámci stávajících rozpočtů	Průběžně
13.2	Zvážit vstup Mariánských Lázní do sdružení „České dědictví UNESCO“	MěÚ, KLCR, KIS, Infocentrum, IC DA, site manager	V rámci stávajících rozpočtů	2023–
13.3	Zvážit zapojení Mariánských Lázní do klubové soutěže UNES&CO pro návštěvníky českých a moravských památek UNESCO.	MěÚ, KLCR, KIS, Infocentrum, IC DA, site manager	V rámci stávajících rozpočtů	2023–
13.4	Aktivně hledat vhodné přeshraniční projekty a účastnit se jich s cílem udržovat a rozvíjet hodnotu statku	MěÚ, KLCR, KIS, Infocentrum, IC DA, site manager	V rámci stávajících rozpočtů	Průběžně
13.5	Zvážit účast v projektech European Heritage Volunteers a World Heritage Volunteers zapojujících dobrovolníky z celého světa do prací při údržbě a zachování kulturního dědictví ve městě	MěÚ, KLCR, KIS, Infocentrum, IC DA, site manager	V rámci stávajících rozpočtů	2024–

C.11 Implementace Lokálního management plánu a jeho akčního plánu

Lokální management plán (LMP) pro komponentu Mariánské Lázně je základním nástrojem pro zajištění efektivní ochrany, zachování, prezentace a trvale udržitelného rozvoje této komponenty a atributů, jimiž přispívá k výjimečné světové hodnotě statku Slavná lázeňská města Evropy. Jako otevřený dokument bude LMP reagovat na aktuální potřeby správy a zachování statku, a to s přihlédnutím k hlavním cílům zastřešujícího Management plánu statku. Implementace LMP a jeho akčního plánu bude probíhat na základě systému správy celého statku a komponenty Mariánské Lázně (viz kap. B.1 a C.6) s tím, že posloupnost plnění jednotlivých opatření může být ovlivněna dostupností finančních prostředků z rozpočtu města a nadnárodních, národních, krajských a dalších dotačních titulů.

Současná aktualizace LMP pro komponentu Mariánské Lázně na roky 2023–2027 byla vytvořena v souladu se strategickými dokumenty města Mariánské Lázně, byla projednána s pracovníky příslušných odborů Městského úřadu Mariánské Lázně a schválena radou města na jejím jednání dne Jako takový se LMP stal závaznou součástí strategického plánování pro MÚ Mariánské Lázně na období 2023–2027.

Za dohled na implementaci Lokálního management plánu pro komponentu Mariánské Lázně zodpovídá její site manager. Site manager bude pravidelně informovat zastupitelstvo a radu města o stavu implementace LMP, bude podávat návrhy na jeho doplnění a aktualizaci, a to i na základě námětů, které vzejdou z jednání na mezinárodní úrovni. O stavu implementace LMP bude site manager zároveň prostřednictvím skupiny site managerů statku informovat správní radu GSMB. Site manager se bude podílet také na monitoringu stavu zachování komponenty a v případě zjištění potenciálních rizik o nich bude neprodleně informovat zástupce České republiky v Mezivládním výboru pro řízení a správu statku. Při plnění svých úkolů bude site manager úzce spolupracovat s organizacemi státní památkové péče, s odděleními Krajského úřadu Karlovarského kraje příslušnými pro oblast památkové péče, kultury a cestovního ruchu, s orgány ochrany přírody a krajiny a s místní samosprávou.

Římské koupele v Nových lázních

